

Novosti

Struka sa stavom : uvodnik

piše: Tea Čonč, glavna urednica

Uredništvo HKD Novosti 2012. – 2014. na kraju svojega mandata ovom autorefleksivnom i nadasve intrigantnom temom – nakon dvije godine, sedam brojeva, 397 članaka i oko 1 270 kartica uređenog i objavljenog teksta – **oprašta se od čitatelja**.

U ovome nam je broju **niz autora ponudilo svoje viđenje knjižničarskog aktivizma**, a po dobrom starom običaju tema se *prelila* i u druge rubrike. Dva posebna gosta- autora – Mario Hibert i Mikael Böök – politički aktivizam *razlamaju* kroz knjižničarsku prizmu nudeći nam pritom viđenje **knjižničarstva kao struke s imanentnim političko-društvenim angažmanom**, odnosno *struke sa stavom*. Na sličnome je tragu i Miroslav Katić kada govori o ulozi knjižnica u stvaranju aktivnog građanstva. Sanja Bunić, Kristina Čunović, Kristina Krpan, Majda Bakić i Dijana Sabolović-Krajina težište stavljaju na **brigu knjižnica o pojedinim osjetljivim, nerijetko i marginaliziranim društvenim skupinama**: o djeci, starijim osobama, socijalno ugroženima, manjinama. Istim su se skupinama u ovome razdoblju bavila i tri stručna skupa s kojih donosimo redovne izvještaje. Primjere knjižničarskog (i uopće kulturnog) aktivizma donosi i rubrika *Predstavljamo*: ne propustite priču o jedinstvenoj Hrvatskoj čitaonici sela Kuti te predstavljanje pazinske *Hiže od besid*. Odgovor na još jedan izazov postavljen pred knjižničarsku struku daju *Izjava Knjižničarskog društva Rijeka* i tekst Karmen Delač-Petković – **nužnost zagovaranja (knjižničarskih) kompetencija pri zapošljavanju**. Ova je tema trenutno osobito aktualna jer je u pripremi novi *Zakon o knjižničnoj djelatnosti i knjižnicama*.

Blizak mojem osobnom pogledu na knjižničarski aktivizam jest stav kolegice Nives Franić koja je i inicirala ovu

temu broja tezom da „**knjižničarski aktivizam znači samo dobro raditi svoj posao – borbom za univerzalne vrijednosti, širinu, povezanost sa svijetom i protiv svih mogućih isključivosti insistirajući pritom na profesionalizmu i strukovnim kriterijima nasuprot ideologijama**. Konkretno, kulturocid koji se 1990-ih događao na ovim prostorima ne bi bio moguć da se struka držala profesionalnih, a ne ideološko-etničkih kriterija, da je samo korektno obavljala svoj posao ne bi danas morali živjeti s tom mrljom i teretom.“

Naglašavam stoga ovdje i edukativnu (ili ako hoćete prosvjetiteljsku) ulogu knjižnica, poticanje čitanja za razvoj kritičkog mišljenja i djelovanja s jedne strane, ali i kvalitetu u podupiranju ciljeva organizacije u čijem su sastavu, odnosno učinkovitost i održivost u poslovanju s druge strane. Moj je izbor, dakle, knjižnica kao kvalitetna infrastrukturna i misleća karika bez koje se ne može. To podrazumijeva neprestani razvoj i ulaganje u temeljne knjižnične djelatnosti od kojih nam je jednu (možda i najvažniju – onu knjižničara-informatora) u svojem tekstu maestralno predstavila Arijana Herceg Mićanović. Polagano podizanje letvice (naše vlastite paralelno s onom korisničkom), osobno napredovanje i usavršavanje svega onoga čime se bavimo, imajući neprestano u vidu temeljno poslanje, mora dovesti do povećanja ukupne kvalitete sustava i njegovih usluga. Jedino je to jamstvo uspjeha i **optimalne uključenosti knjižnica u društvu** kojemu za boljitak uvijek treba znanje.

Kvaliteta studentskih projekata i pristiglih priloga rezultirala je izdvajanjem triju tekstova u zasebnu rubriku. Tako su se studenti u *HKD Novostima* malo pomalo izborili za vlastitu rubriku. Ima smisla, zar ne?

U očekivanju 39. skupštine HKD-a intenzivirale su se i **aktivnosti regionalnih društava** od kojih su mnoga dobila nova vodstva. Vesna Hodak predstavila nam je važan nacionalni projekt koji za cilj ima izradu, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju.

Na kraju broja Vanja Kulaš pripremila nam je još jednu književnu poslasticu, ovoga puta frankofonu.

Uredništvo *HKD Novosti* u ove je dvije protekle godine dobilo uvid u rad HKD-a kao i u *stanje na hrvatskom knjižničarskom terenu*. Pritom se trudilo maksimalno pratiti rad HKD-ovih tijela i informirati o tome čitateljstvo, a usto i poticati predstavljanje kvalitetnih praksi i projekata iz svih vrsta knjižnica i svih krajeva Hrvatske. Na kraju ostajemo uvjereni da za hrvatsko knjižničarstvo nema bojazni.

Detaljan izvještaj o radu uredništva 2012. – 2014. bit će dostupan u *Skupštinskome Vjesniku*, a ovom prigodom zahvaljujemo svim autorima na tekstovima, suradnji, raspravama i (ponekad ne sasvim glatkim) dogovorima. Uspješna komunikacija i suradnja s autorima bili su jamstvo podizanja ukupne kvalitete lista o kojoj najbolje svje-

doči činjenica da je u svakome novome broju bilo sve teže izdvojiti najbolje tekstove. U ovome su broju jednostavno svi najbolji – najveća moguća urednička satisfakcija.

Poseban primjer suradnje, nevidljive izvana, bio je rad uredništva kojemu idu moje osobne najveće zahvale: Alki Stropnik, Nives Franić, Miri Barberić, Andrei Božić, Mihaeli Kovačić te savjetodavnim članicama uredništva – predsjednici HKD-a Marijani Mišetić i stručnoj tajnici Dunji Holcer. Iako nijednom na okupu, uredništvo je funkcioniralo kao švicarska ura, upravo onako kako profesionalna suradnja mora izgledati – svaki od sedam uređenih brojeva svjedoči o tome da rezultat timskoga rada uvijek nadilazi mogućnosti jedne osobe. Sklopljena prijateljstva stigla su uz to *gratis*.

Na kraju, **novome uredništvu želimo puno sreće u radu, a HKD Novostima da i dalje informiraju, educiraju i povezuju**. Hvala vam svima na pozornosti i do viđenja na Skupštini!

U OVOM BROJU

Uvodnik		1
Skupovi i manifestacije u zemlji	MICC 2014 - deseta hrvatska konferencija o medicinskim informacijama (<i>Helena Markulin</i>)	5
	Međunarodna konferencija Knjižnice u digitalnom dobu (LIDA) 2014 (<i>Nikolina Peša Pavlović, Drahomira Gavranović</i>)	6
	Festival slikovnice Ovca u kutiji (<i>Srđan Lukačević, Dubravka Pađen Farkaš</i>)	8
	Stručni skup povodom obilježavanja Međunarodnoga dana pismenosti s temom čitateljskih klubova i grupa (<i>Tea Čonč</i>)	10
	11. okrugli stol Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i Komisije za čitanje (<i>Veronika Čelić-Tica, Dunja Marija Gabriel</i>)	11
	Stručni skup u povodu desete obljetnice Hrvatskoga arhiva weba (<i>Karolina Holub, Ingeborg Rudomino</i>)	13

	10. međunarodni stručni skup Knjižnica – središte znanja i zabave pod nazivom Na mladima svijet ostaje (<i>Alka Stropnik</i>)	14
	5. okrugli stol za školske knjižničare (<i>Jasminka Štimac</i>)	15
Iz inozemstva	Međunarodna radionica NATO libraries supporting partners (<i>Irena Frigo Haltrich</i>)	17
	Stručno usavršavanje u Rumunjskoj: radionica Digitalna pismenost – nužnost u socijalnoj i profesionalnoj inkluziji gluhih (<i>Tihomir Marojević</i>)	20
	Bicikliranje za knjižnice (<i>Kristian Ujlaki</i>)	21
	Konferencija IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice Budućnost narodnih knjižnica u digitalnom svijetu (Public libraries futures in a global digital world) (<i>Alemka Belan-Simić, Spomenka Petrović</i>)	22
	IFLA-ina 80. skupština i konferencija s temom „Knjižnice, građani, društva: povezivanjem do znanja“ (Libraries, citizens, societies: confluence for knowledge) i Lyronska deklaracija	25
	Aktivizam i kako ga potaknuti: možda ipak ima nešto u priznanjima i nagradama? (<i>Edita Bačić</i>)	26
Studentski prilogi	Bibliocikliranje – Čitateljski klub na dva kotača (<i>Sanja Milovac, Anita Nadj</i>)	27
	BiblioKamp u Knjižnici i književnom svratištu „Zvona i nari“ (<i>Iva Barković, Ivana Radenović, Ileana Kurtović, Ivana Manojlović</i>)	32
	Wordpress kao sustav za upravljanje sadržajem mrežne stranice Društva knjižničara Zadar (<i>Jakov Marin Vežić</i>)	35
Predstavljamo	Kako osnovati i očuvati knjižnicu? : „Hrvatska čitaonica sela Kuti“ kao primjer građanskog i knjižničarskog aktivizma (<i>Karmen Delač-Petković</i>)	36
	Pazinska Kuća za pisce – Hiža od besid (<i>Iva Ciceran</i>)	42
	Rubrika Iz naših Knjižnica u časopisu Kemija u industriji (<i>Sofija Konjević</i>)	44
Tema broja: knjižničarski aktivizam („freedom after speech“ ili „sloboda nakon govora“)	Bibliotekarstvo želi biti... slobodno? (<i>Mario Hibert</i>)	45
	Knjižničarski aktivizam – kakva mu je budućnost (<i>Mikael Böök</i>)	47
	Nježna gerila : dobrom preporukom knjižničara-informatora do razvijenog čitateljskog ukusa (<i>Arijana Herceg Mićanović</i>)	49
	Pozor, aktivisti u knjižnici! (<i>Sanja Bunić</i>)	52
	Knjižnice i demokracija: uloga knjižnica u razvijanju deliberativne demokracije* (<i>Miroslav Katić</i>)	53
	Izjava Knjižničarskog društva Rijeka	54
	Knjižničari, zapitate li se ponekad zašto smo se školovali? (<i>Karmen Delač-Petković</i>)	55
	Nacionalna kampanja „Čitaj mi!“ : rezultati i budućnost kampanje (<i>Kristina Čunović</i>)	56

Iz rada HKD-a i regionalnih društava	Sjednice Glavnog i Stručnog odbora HKD-a	58
	Projekt Nacionalni pravilnik za katalogizaciju: izrada, objavljivanje i održavanje (<i>Vesna Hodak</i>)	59
	Skupština Društva knjižničara Slavonije i Baranje (<i>Andrea Božić</i>)	60
	Izborna skupština Knjižničarskog društva Rijeka (<i>Marija Šegota-Novak</i>)	61
	Održana 12. izborna skupština Knjižničarskog društva Varaždinske županije (<i>Ljiljana Hajdin</i>)	62
	Održana redovna skupština Društva knjižničara Zadar (<i>Mladen Masar</i>)	63
	Izborna skupština Društva bibliotekara Istre (<i>Iva Ciceran</i>)	63
	Promocija novog broja Glasnika Društva bibliotekara Split, br. 10/11 (2012/2013) (<i>Dijana Erceg</i>)	64
Iz knjižnica	Nova zgrada jelšanske knjižnice (<i>Marija Plantarič-Huljić</i>)	65
	Hrvatska Kostajnica uključena u UNESCO-ov projekt obnove (<i>Tijana Preradović</i>)	66
	Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica primila priznanje Američkog knjižničarskog društva za projekt pokretanja i organiziranja lokalne mreže podrške romskoj zajednici (<i>Dijana Sabolović-Krajina</i>)	67
	Sljedeća postaja – mirovina: smjena generacija u koprivničkome bibliobusu (<i>Ljiljana Vugrinec</i>)	68
	RADIONICA na putu: ČITANJE OD MALIH NOGU (Konceptije i ideje za poticanje čitanja kod djece iz Gradske knjižnice u Brilonu) (<i>Snježana Božin</i>)	69
	Godine (ni)su važne: o projektu 65 plus (<i>Kristina Krpan</i>)	70
	Predstavljanje rezultata projekta IRIKS (<i>Lea Lazzarich</i>)	72
	Projekt Cronauti - Akcija koloRplet (<i>Majda Bakić</i>)	73
	Đelo od Gisko (<i>Srđan Lukačević, Dubravka Pađen Farkaš</i>)	74
	Mediji i sredstva ovisnosti – zdravstveni odgoj u školskoj knjižnici (<i>Jelena Cvrković</i>)	76
Vijesti i najave	Doktorati znanosti	77
	Nova izdanja	77
	Ostale vijesti	77
	Labirint književne moći : književne radionice u organizaciji udruge Blaberon (najava) (<i>Marija Ott Franolić</i>)	78
	Ostale najave	80
CSSU	Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u svjetlu novog projektnog ciklusa (<i>Dijana Machala</i>)	81
Knjižničari preporučaju	Krhkost djetinjstva, lomljivost života, neuhvatljivost sreće (<i>Vanja Kulaš</i>)	83

SKUPOVI I MANIFESTACIJE U ZEMLJI

MICC 2014 - deseta hrvatska konferencija o medicinskim informacijama

Medicinski fakultet, Središnja medicinska knjižnica, Zagreb, 5. lipnja 2014.

Helena Markulin

Središnja medicinska knjižnica
Medicinskog fakulteta u Zagrebu

hemar@mef.hr

Središnja medicinska knjižnica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu redovito, od 2005. godine, u suradnji s tvrtkom Wolters Kluwer/Ovid organizira skup o medicinskim informacijama (MICC – *Medical Information Conference Croatia*), koji okuplja korisnike medicinskih informacija (liječnike, znanstvenike, zdravstvene djelatnike), medicinske knjižničare i ostalu zainteresiranu javnost. Od samih početaka odabirom tema nastojalo se pratiti aktualna događanja i trendove vezane uz problematiku objavljivanja, pristupa, korištenja i čuvanja medicinskih informacija. Kvalitetu skupa, osim brojnih sudionika prepoznala je i Hrvatska liječnička komora, pa je MICC redovito uključen u popis stručnih skupova koji se boduju u procesu trajne stručne izobrazbe liječnika.

Deseta konferencija održana je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 5. lipnja 2014. godine. Ovogodišnja tema bila je **otvoreni pristup znanstvenim informacijama u području biomedicine i zdravstva**.

Prvih deset godina MICC-a u uvodnom izlaganju rekapitulirala je profesorica Jelka Petrak, dugogodišnja voditeljica Središnje medicinske knjižnice, ujedno najzaslužnija za osnivanje i dugovječnost ovog skupa. Tematsko uvodno predavanje kojim je sudionike skupa uputila u povijest otvorenog pristupa, zakonodavne preduvjete te praktične prednosti održala je profesorica Jadran-

ka Stojanovski. U nastavku izlaganja Hrvoje Barić predstavio je tzv. *zlatni put otvorenog pristupa*, dok je Bojan Macan predstavio tzv. *zeleni put otvorenog pristupa*. Prvu cjelinu izlaganja, kritičkim promišljanjem teme, zaokružila je Iva Melinščak Zlodi, ukazujući na dobrobiti otvorenog pristupa, kao što su povećana vidljivost i citiranost autora te utjecaj na vidljivost i ugled ustanova, ali i na **opasnosti koje se javljaju uz otvoreni pristup kao što su predatorski izdavači i lažne konferencije**.

U drugome dijelu konferencije pozvani predavači predstavili su svoje **iskustvo s otvorenim pristupom**. Michael Fanning predstavio je iskorak tvrtke Wolters Kluwer/Ovid u prostor otvorenog pristupa. Mario Habek iznio je iskustva koja je imao s medicinskim časopisima u otvorenom pristupu, kao autor i kao recenzent. Marijan Šember predstavio je servise u otvorenom pristupu, najveće svjetske biomedicinske knjižnice – National Library of Medicine. Profesorica Sunčana Kukulja Taradi, u svjetlu naglog porasta broja i utjecaja platformi koje nude *online* otvorene kolegije, postavila je kompleksno pitanje kamo nas vode masovni *online* otvoreni kolegiji (tzv. MOOC-i). Tema izlaganja Dine Vrkić bila je altmetrija, alternativna mogućnost mjerenja utjecaja radova, a Vesna Borić predstavila je proces digitalizacije časopisa *Acta stomatologica Croatica*.

Završni dio skupa bio je posvećen radionicama. Lidija Andrijašević savjetovala je polaznike kako izbjeći najčešće greške kod pisanja znanstvenog rada, a Michael Fanning je predstavio nove alate na platformi Ovid.

Međunarodna konferencija Knjižnice u digitalnom dobu (LIDA) 2014

Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru,
16. – 20. lipnja 2014.

Nikolina Peša Pavlović, pesanikolina@gmail.com

Drahomira Gavranović, dgavrano@unizd.hr

Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

Trinaesta međunarodna konferencija *Knjižnice u digitalnom dobu* (LIDA – *Libraries in the digital age*) održana je od 16. do 20. lipnja 2014. godine u Zadru u organizaciji Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i *School of Communication and Information*, Rutgers University iz SAD-a i uz suorganizaciju Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Osijeku.

Glavna tema konferencije bila je **vrednovanje knjižnica te knjižnične usluge i korisnici** s dvjema podtemama:

1. **Kvalitativne metode vrednovanja knjižnica te istraživanja korisnika i uporabe knjižničnih usluga:** primjene, rezultati – pod predsjedanjem Davida Bowdena, *Centre for Information Science, City University London, Velika Britanija*
2. **Altmetrika** – nove metode pri vrednovanju znanstvene komunikacije i knjižnica: primjene, rezultati – pod predsjedanjem Blaisea Cronina, *School of Informatics and Computing, Indiana University, Bloomington, Indiana, SAD*

Tijekom pet dana konferencije održana su dva uvodna predavanja na kojima su se najavile dvije glavne teme ovogodišnje konferencije, četiri radionice za studente doktorskog studija te 45 izlaganja i prezentacija 19 postera. Sudjelovalo je 87 predavača te 32 autora postera. Na forumu studenata doktorskog studija prezentacije svojih sinopsisa doktorskih radova izložila su tri studenta. Predavači ovogodišnje konferencije došli su iz čak 19

zemalja: Australija, Austrija, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Irska, Italija, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, SAD, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska i Velika Britanija, što je dokaz međunarodnog značaja konferencije LIDA kao mjesta susreta uglednih predavača iz područja informacijskih znanosti.

Službeno otvaranje konferencije LIDA 2014 započelo je 16. lipnja uvodnim predavanjem koje su održali profesor Tefko Saračević sa Sveučilišta Rutgers, SAD i profesorica Tatjana Aparac-Jelušić sa Sveučilišta u Zadru.

David Bawden (*City University London, Velika Britanija*, na slici) svojim je izlaganjem *'The noblest pleasure?': on gaining understanding from qualitative research* najavio prvu temu ovogodišnje konferencije LIDA naglasivši u svom izlaganju značajke uporabe kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja u knjižničnoj i informacijskoj znanosti.

Nekoliko predavanja održanih 16. lipnja bavilo se temom istraživanja informacijskih potreba korisnika iz različitih aspekata. Prikazani su rezultati istraživanja informacijskih potreba znanstvenika, slijepih i slabovidnih mladih korisnika. U području metodologije i vrednovanja, zapaženo izlaganje održala je Martina Dragija Ivanović sa Sveučilišta u Zadru koja je govorila o

utjecaju narodnih knjižnica

na male ruralne zajednice i istraživanjima koja se provode u takvim zajednicama.

Pozvana predavačica Elke Greifender (*Royal School of Library and Information Science, Danska*) izložila je svoje predavanje pod naslovom *Big data does not equal big picture*. Autorica je na temelju primjera svojih istraživanja uporabe informacija u virtualnoj okolini objasnila mogućnosti i izazove online metoda u istraživanju informacijskog ponašanja.

Dana 17. lipnja održano je šest izlaganja u okviru teme kvalitativnih metoda vrednovanja. Thomas Weinhold, Bernard Bekavac i Sonja Hamann predstavili su tzv. **okvir za vrednovanje upotrebljivosti online knjižničnih usluga** uz pomoć kataloga kriterija

nazvanog BibEval, Josipa Selthofer i Tomislav Jakopec predstavili su alat, tj. **aplikaciju za vrednovanje vizualnog sadržaja mrežnih stranica**, a Cathal Hoare i Humphrey Sorensen opisali su **okvir za vrednovanje pretraživanja**. Na primjerima se moglo vidjeti na koji način istražujemo kulturnu baštinu – primjer kvalitativne analize načina pretraživanja sadržaja Europske knjižnice (The European Library).

(...)

Na konferenciji je bilo predstavljeno ukupno 19 posterskih izlaganja. Nagradu za najbolje postere odlukom tročlanog žirija dobile su Marica Šapro-Ficović za poster pod nazivom *How qualitative methods can show value of libraries : results from an unusual study* (nagrada: besplatna registracija za LIDA 2016.) i Dina Vrkić za poster pod nazivom *Scholarly and social visibility of top hundred most cited articles affiliated by Croatian authors* (nagrada: besplatna godišnja članarina ASIST – *American Society for Information Science and Technology*).

Ovogodišnja LIDA 2014 privukla je velika i zvučna imena u području altmetrike koja kao disciplina u Hrvatskoj još nije razvijena. Nakon mnogih predavanja razvile su se plodne rasprave koje su pokazale da hrvatska znanstvena zajednica može i želi pratiti svjetske trendove u području vrednovanja i mjerenja učinaka knjižnica te da je izrazito zainteresirana za nove načine mjerenja i praćenja znanstvene produkcije kroz metode altmetrike.

Tijekom zatvaranja najavljene su promjene u sastavu odgovornih za buduće LIDA konferencije. Dosadašnji dugogodišnji nositelji svih LIDA konferencija bili su profesor Tefko Saračević i profesorica Tatjana Aparac-Jelušić. Svaka tema uvijek je imala i jednog stručnjaka u području koji je pozivao izlagače i oblikovao program. Od 2016. godine, profesori Saračević i Aparac-Jelušić (na slici) najavili su svoje „povlačenje“ i prepuštanje konferencije „mlađoj generaciji“. Imenovane su dvije nositeljice LIDA konferencije, izvanredna profesorica Sanjica Faletar Tanacković s Odsjeka za informacijske znanosti u Osijeku i docentica Martina Dragija Ivanović s Odjela za informacijske znanosti u Zadru. Uz imenovane nositeljice konferencije i dalje sudjeluju svi članovi spomenutih Odsjeka/Odsjeka, a nastavlja se suradnja sa Sveučilištem Rutgers koji

je od početka suorganizator. Službeni zastupnik Sveučilišta Rutgers na LIDA konferenciji od 2016. bit će profesor Ross Todd.

Sve prezentacije s predavanja dostupne su na mrežnim stranicama LIDA konferencije (<http://ozk.unizd.hr/lida/program/>), a radovi u punom tekstu besplatno su dostupni u elektroničkom obliku na stranicama LIDA zbornika (<http://ozk.unizd.hr/proceedings/index.php/lida>)

Nakon službenog završetka konferencije LIDA 2014, obilježena je **10 godišnjica od osnutka Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru**. Na okruglom stolu s temom obrazovanja u području informacijskih znanosti sudjelovali su Tatjana Aparac-Jelušić kao voditeljica panela te panelisti Sheilla Corral, Donald Case, Elke Greifeneder, Gary Marchionini, Marc Rittenberger, Christian Schlögl, Ivanka Stričević i Tefko Saracevic. Okrugli stol dao je izvrstan presjek razvoja informacijskih znanosti i obrazovanja u području uzrokovanih promjenom i

razvojem tehnologije, promjenama paradigme u istraživanju, zahtjevima tržišta itd. Posebno se mogla čuti razlika u pristupima obrazovanju u Europi i Americi.

Ovogodišnja LIDA otvorila je niz novih istraživačkih tema, omogućila susrete studenata i uglednih profesora iz polja knjižnične i informacijske znanosti te ukazala na važnost vrednovanja informacijskih usluga koje nude knjižnice *in situ*, preko svojih mrežnih mjesta i društvenih mreža. Posebno je naglašena potreba za sustavnim prikupljanjem podataka koji pridonose vrednovanju znanstvenoga rada te razboritim uključivanjem pokazatelja koje donose

nove metode poput webometrije i altmetrije.

Cjelovit tekst dostupan je na <http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1017>.

Festival slikovnice *Ovca u kutiji*

Osijek, 3. – 5. srpnja 2014.

Srđan Lukačević, slukacevic@gskos.hr

Dubravka Pađen Farkaš, dubravka@gskos.hr

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

Festival slikovnice *Ovca u kutiji*, održan u Osijeku od 3. do 5. srpnja 2014. godine, proizašao je iz istoimene književno-likovne nagrade za najbolju hrvatsku slikovnicu koja se dodjeljuje od 2005. godine. Nagrada se sastoji od skulpture *Ovca u kutiji* i jedina je to nagrada u Hrvatskoj koju dodjeljuje stručni žiri sastavljen od književnika, književnih kritičara i ilustratora nakon što pregleda cjelokupnu godišnju produkciju slikovnica. Vrednuje se umjetnička vrijednost teksta te njegov odnos s ilustracijom. Uz stručni žiri, najbolju slikovnicu bira i neovisan dječji žiri. Članovi oba spomenuta žirija mijenjaju se svake godine. Udruga **Knjiga u centru**, organizator književno-likovne nagrade "Ovca u kutiji", upravo je raspisala natječaj za najbolju slikovnicu objavljenu u Republici Hrvatskoj, za slikovnice čiji su i tekst i ilustracije prvi put objavljene u razdoblju od siječnja 2013. godine do listopada 2014. godine. : (<https://hr-hr.facebook.com/KnjigaUCentru>) Prijavite se!

Inicijator i glavni organizator Festivala slikovnice umjetnička je udruga *Knjiga u centru*, a suorganizator je **Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek**. Nagrada za najbolju hrvatsku slikovnicu *Ovca u kutiji* kao i cjelokupni Festival autorski je projekt književnice Ane Đokić dok su Upravni odbor festivala činili Dubravka Pađen-Farkaš (predsjednica), Ana Đokić, Srđan Lukačević, Dražen Jerabek i Zoran Pongračić. Ideja je nagradu *Ovca u kutiji* već sljedeće godine uklopiti u Festival

slikovnice *Ovca u kutiji* i razdvojiti je na dvije kategorije, za najbolju domaću i stranu slikovnicu.

Inače, priznanje, crnu *Ovcu u kutiji* ove su godine dobili autorica Festivala, Ana Đokić, Izdavačka kuća Sipar i Dubravko Marijanović kao najnagrađivaniji izdavač u proteklih 10 godina, dizajnerica nagrade, suorganizatori iz Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek te Grad Osijek.

Razigrane bajke i priče koje se ne slušaju samo ušima, nego i srcem, mirisom i prstima činile su glavnu okosnicu programa Festivala uz izložbe ilustracija renomiranih hrvatskih umjetnika, izložbe slikovnica, susreti s ilustratorima i piscima, radionice s umjetnicima, predstave, performanse i brojne druge sadržaje zanimljive i mladim i odraslim posjetiteljima. Iz bogate ponude programa izdajamo mali dio.

Radionicu *Nacrtaj mi ovcu* (na slici) vodile su renomirane hrvatske autorice Marijana Jelić i Željka Mezić koristeći priču *Mali princ* francuskog pisca Antoinea de Saint-Exuperyja. Potom su sudionici radionice crtali ovce. I to ne bilo kakve već upravo onakve kakve su željeli!

Nije me strah naslov je problemske slikovnice autorice teksta Dubravke Pađen-Farkaš dok je ilustracije slikovnici izradio Dražen Jerabek, Zagrepčanin sa stalnom adresom u Osijeku. Pričaonica je ovo u kojoj su sudionici poslušati priču o plašljivom dječaku Tinu, nakon čega su istražili svoje male i velike strahove.

Žonglira, pjeva, svira, piše, ilustrira, glumi, fotografira se s paprikama i još svašta, svašta drugo! To je multimedijalna umjetnica Nikolina Manojlović-Vračar

koja je u sva tri dana festivala čitala prolaznicima slikovnice na osječkim ulicama, trgovima i parkovima. Kao posebnu poslasticu, Nikolina je izvela autorsku predstavu *Kako misli Jure, Jednog malog Jure*.

Kako se izrađuju taktilne slikovnice? Čemu one služe? Postoje li pravila za izradu slikovnica koje pričaju priče dodirom? Jesu li taktilne slikovnice namijenjene isključivo slijepim i slabovidnim osobama, ili u njima jednako mogu uživati i osobe koje nemaju problema s vidom? O svemu tome, i o mnogim drugim tajnama *Nevidljive slikovnice* govorile su voditeljice radionice Natalija Dragoja i Ranka Javor, knjižničarke Knjižnica Grada Zagreba. Radionica je bila namijenjena knjižničarima, profesorima, učiteljima, odgajateljima i drugim stručnim djelatnicima.

Imaju li kišne gliste svoju vlastitu osobnost? Koja je razlika između gliste i zmaja? Kako se crtaju gliste, a kako zmajevi? Što još gmiže između te dvije krajnosti po ovom našem svijetu? U radionici *Od kišne gliste do zmaja*, ilustratorica Marijana Jelić ispričala je vlastito iskustvo ilustriranja slikovnice u kojoj je glavni lik upravo jedna kišna glista.

Jeste li čuli za afrički instrument *djembe*? A jeste li čuli kako on zvuči? Ako jeste, i sami ste se mogli uvjeriti kako bubnjevi znaju jako dobro (i jako glasno) pričati razne priče. Na Festivalu slikovnice *Ovca u kutiji*, bend *Vibrica* svirao je *djembe* na mnogim lokacijama. Svi koji su se željeli i sami okušati u „pričanju priča“ na ovom instrumentu, mogli su to učiniti na radionici *Bubnjevi pričaju priče*.

S obzirom da slike govore više od riječi, za sam kraj ostavili smo dvije fotografije i poziv za sudjelovanjem u Festivalu slikovnice *Ovca u kutiji* 2015. godine.

Stručni skup povodom obilježavanja Međunarodnoga dana pismenosti s temom čitateljskih klubova i grupa Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica, 8. rujna 2014.

Tea Čonč

HKD Novosti

novosti@hkdrustvo.hr

Tradicionalni stručni skup u organizaciji Hrvatskog čitateljskog društva povodom Međunarodnog dana pismenosti ove se godine održao 8. rujna 2014. godine u Gradskoj knjižnici u Zagrebu (KGZ). Skup se održao u suradnji s Knjižnicama grada Zagreba i komisijom za čitanje HKD-a. Tema skupa kojemu je prisustvovalo 80 sudionika bili su čitateljski klubovi i grupe, a moto „uspon u pismenost“.

Nakon pozdravnih riječi predsjednica Hrvatskog čitateljskog društva Kristina Čunović uručila je posebna priznanja HČD-a Ljiljani Sabljak i Lorenki Bučević-Sanvincenti.

Skup je izlaganjem započela Ivana Bašić, dugogodišnja praktična biblioterapeutkinja i autorica knjige *O čitateljskim grupama* (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/952>). Odgovarala je na pitanja zašto i kako osnivati čitateljske klubove, što se sve može čitati i koje su najvažniji tehnički preduvjeti za osnivanje čitateljskoga kluba. Pritom se koncentrirala upravo na iznošenje informacija i savjeta koji se ne mogu pronaći u priručniku koji je objavila.

Verena Tibljaš iz Gradske knjižnice Rijeka predstavila je trinaestogodišnju praksu svoje knjižnice u osnivanju, organiziranju, vođenju i poticanju čitateljskih klubova koji djeluju upravo kao *oružje protiv masovne pomame za glupošću* (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/893>). Sadašnjim i budućim osnivačima i voditeljima čitateljskih grupa poručila je da su emocija, strast i osobna uključenost nužni preduvjeti za uspjeh. Osvrnula se i na teškoće koje se pojavljuju u radu čitateljskih klubova te ustvrdila da iako nije uvijek lako vrijedi ustrajati jer su dobrobiti čitateljskih klubova nebrojene. Kvalitetnim se radom u Rijeci posebno ističe *Studentski čitateljski klub*. Najavila je i radionicu o čitateljskim klubovima koja je ušla u redovni program Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara (<http://cssu.nsk.hr/citateljski-klubovi-povijest-osnivanje-organizacija-provodenje/>).

Usljedili su i drugi primjeri dobre prakse. Ivana Kelava predstavila je tri stvarna i jedan facebook čitateljski klub Knjižnice Ivane Brlić Mažuranić (KGZ) od kojih najstariji djeluje već dvije godine.

Žozfina Žentil-Barić predstavila je zadarske čitateljske klubove koji djeluju od 2009. godine, a u 2014. godini aktivno ih je ukupno deset. Zanimljiva su dva čitateljska bloga za mlade, *Tragači* i *Knjiški frikovi* (<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/686>). Svjetlana Ciglar govorila je o *Spajalici*, dvogodišnjoj čitateljskoj grupi Knjižnice Vladimira Nazora (KGZ). Radi se o ženskome s desetak stalnih članica, visokoobrazovanih iskusnih čitateljica od kojih većina pripada u skupinu 50+ te koje za pojedine susrete pripremaju i uvodna izlaganja.

U drugome dijelu skupa Klaudija Mandić iz Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci predstavila je *Čitateljski klub Book Zone* kao mjesto gdje se razgovara o knjigama, ali i gdje se stječu prijatelji pri čemu različita dob i iskustva nisu nikakva prepreka. Snježana Berak iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar predstavila je čitateljski klub *MAME* za majke koje dovode djecu u knjižničnu igraonicu i kojima je čitateljski klub prilika za druženje i da se, barem nakratko dok su djeca zbrinuta, posvete sebi. Zorka Renić iz knjižnice Medicinske škole Bjelovar o ulozi poticanja čitanja u obrazovanju te spomenula primjer svoje škole u kojoj od 2013. godini na poticanju čitanja surađuju školski psiholog, knjižničar i nastavnici. Aktivnosti njihovih školskih čitateljskih grupa uspješno su integrirane u nastavu i povezane s drugim oblicima rada. Pritom njeguju tzv. slobodno čitanje, a ne samo funkcionalno, informacijsko čitanje. Čitanje, naime, mora biti stvar izbora i izraz slobode. Goranka Rosanda Furlan iz udruge koja se bavi *terapijom kućnim ljubimcima* (eng. *pet therapy*) predstavila je program svoje udruge *Čitaj (o) psu* koji provode u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče te u nekoliko narodnih knjižnica. Posljednja izlagačica Ana Profeta iz Udruge za promicanje kultura Kulturtreger predstavila je klub *Booksa* i njegove čitateljske skupine koji manje ili više intenzivno djeluju od 2006. godine. Posebno se osvrnula na rad aktualnog čitateljskog *Booksa Book Club*.

Po završetku izlaganja predsjednica HČD-a Kristina Čunović predstavila je kratke zaključke skupa: čitateljske su grupe u Hrvatskoj uglavnom mlade, sastaju se najčešće jednom mjesečno, sastoje se uglavnom od ženskih članica i ukupno je vrlo malo posebnih čitateljskih skupina (dobno ili tematski ograničenih i sl.). Ustvrdila je i da ne postoji baza čitateljskih grupa te da bis se na tome u budućnosti moglo poraditi.

Na kraju proglašeni su pobjednici natječaja za najbolju fotografiju pristigli na 9. fotografski natječaj HČD-a *Smiješak...Čitajte!* Iduće će godine stručni skup biti posvećen poteškoćama u čitanju.

zaključci koji će se uputiti mjerodavnim ustanovama i udrugama: Vladi RH, Ministarstvu kulture RH (Hrvatsko knjižnično vijeće), Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta RH, Ministarstvu socijalne politike i mladih RH, Odboru za zakonodavstvo Hrvatskog sabora, Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo, Gradskom uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu, Zajednici saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH), Hrvatskom savezu slijepih, Hrvatskoj udruzi za disleksiju, Hrvatskom knjižničarskom društvu.

1) U potpunosti primjenjivati Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD) u Hrvatskoj, u skladu s načelima:

- *socijalna inkluzija* osoba s invaliditetom koja omogućava samostalno življenje uz osiguranu podršku
- *osnaživanje* osoba s invaliditetom

te povećanje svijesti društva o ljudskim pravima osoba s invaliditetom.

2) Izraditi strategiju usklađenu s UN-ovom Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom u knjižnicama u Hrvatskoj.

3) U potpunosti primjenjivati Europsku strategiju za osobe s invaliditetom od 2010. do 2020. poštujući europsko načelo *Ništa o osobama s invaliditetom bez osoba s invaliditetom*, jer negiranje jednakih mogućnosti predstavlja kršenje ljudskih prava.

4) Izraditi program primjene članka 21 UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, koja uključuje slobodu izražavanja i mišljenja te pristup informacijama, iniciranjem potpisivanja *Ugovora iz Marakeša za olakšavanje pristupa objavljenim djelima slijepim, slabovidnim i osobama koje se iz nekog drugog razloga ne mogu služiti standardnim tiskom* (WIPO Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled) tijekom 2015. godine.

5) Izraz „osobe koje ne mogu čitati standardni tisak“, termin je koji se primjenjuje u međunarodnoj knjižničarskoj zajednici, usvojen je i potvrđen u Ugovoru iz Marakeša i trebao bi se primjenjivati za osobe koje ne mogu čitati uobičajeni (crni) tisak te uključuje korištenje građe u formatima i pomoću medija dostup-

nim tom tipu korisnika (uvećani tisak, brajica, zvučna građa, građa lagana za čitanje, digitalni oblici i sl.).

6) Ugovor iz Marakeša namijenjen je osobama koje ne mogu čitati standardni tisak, ali i knjižnicama i društvima u cjelini kao pomoć da postanu više inkluzivni i pravedni te predstavlja prvi međunarodni zakonski instrument odobren od UN agencije koji može pomoći UN-ovoj Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom da ispuni dio svoje zadaće u promoviranju poštovanja i

dostojanstva osoba koje ne mogu čitati standardni tisak.

7) Potrebno je dopuniti Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima Republike Hrvatske u članku 86. da se korištenje autorskih djela proširi i na osobe koje se iz nekog drugog razloga ne mogu koristiti standardnim tiskom (osobe s različitim poteškoćama u čitanju i pisanju tj. učenju, osobe s disleksijom, ADHD sindromom, demencijom, pripadnici

romske nacionalne manjine i sl.), jer postojeći članak to pravo omogućava samo osobama s invaliditetom. Izuzeće od autorskog pravatreba se odnositi na pravne subjekte (knjižnice za slijepe, različite udruge, neprofitne nakladnike) čija su djela u formatu dostupnom osobama koje ne mogu čitati standardni tisak.

8) Potrebno je unaprijediti zakonodavstvo, uskladiti ga sa Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom uvažavajući dostojanstvo i temeljna prava osoba s invaliditetom posebno u područjima od primarnog značaja: obrazovanju, zapošljavanju, mirovinskom osiguranju, socijalnoj zaštiti (što uključuje i socijalnu skrb), te pristupačnosti kao osnovnom preduvjetu za uključivanje osoba s invaliditetom u zajednicu.

9) Izrada nove Nacionalne strategije za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2015. do 2020. treba sadržavati sljedeće mjere:

- izraditi *Nacionalnu strategiju knjižničnih usluga za osobe s invaliditetom*

- izraditi *Priručnik o osiguranju razumne prilagodbe* u suradnji sa Zajednicom saveza osoba s invaliditetom, Hrvatskim savezom slijepih, Hrvatskom knjižnicom za slijepe i Hrvatskom udrugom za disleksiju

- izraditi *Program edukacije zaposlenih u knjižnicama od strane osoba s invaliditetom*
- izraditi *Knjižnični vodič za osobe s invaliditetom* za sve vrste knjižnica
- potpisati sporazum sa Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) i partnerima za "inkluzivne knjižnice"
- izraditi program primjene članka 19 tj. neovisno življenje i uključenošću u zajednicu UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, u pogledu ravnopravnog pristupa osoba s invaliditetom knjižničnim uslugama, objektima i prostorima te izjednačavanje mogućnosti u lokalnoj zajednici
- lokalna zajednica treba osigurati potpunu integraciju osoba s invaliditetom i osoba koje se iz nekog razloga ne mogu služiti standardnim tiskom na svome području te sudjelovanje u političkom, javnom i kulturnom životu općine, grada i županije s osobitim naglaskom na korištenje knjižnica i knjižničnih službi i usluga
- lokalna zajednica treba učiniti posebne napore u osiguravanju pristupačnosti objekata i kulturnih sadržaja osobama s invaliditetom i osobama koje se iz nekog razloga ne mogu služiti stan-

dardnim tiskom

10) Potaknut će se pitanje izmjene naziva Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskoga društva na polugodišnjem sastanku međunarodne IFLA-ine Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama (IFLA Library Services to People with Special Needs Section) u Zagrebu tijekom 2015. godine. Navedeno uvažava terminologiju usvojenu 2003. godine iz Sheratonske deklaracije „osobe s invaliditetom“ i „djeca s teškoćama u razvoju“ te terminologiju „osobe koje ne mogu čitati standardni tisak“ koja je u upotrebi od 2009. godine u međunarodnoj knjižničarskoj zajednici u okviru djelovanja IFLA-ine Sekcija za knjižnice za osobe koje se ne mogu služiti standardnim tiskom (IFLA Libraries Serving People with Print Disabilities Section) te Ugovoru iz Marakeša iz 2013. godine.

Cjelovit tekst dostupan je na <http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1027>.

Stručni skup u povodu desete obljetnice Hrvatskoga arhiva weba

NSK Zagreb, 26. rujna 2014.

Karolina Holub, kholub@nsk.hr

Inge Rudomino, irudomino@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

U petak, 26. rujna 2014. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održan je stručni skup povodom deset godina rada *Hrvatskog arhiva weba*.

Glavna ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu Dunja Seiter-Šverko i pomoćnik ravnatelja za informacijsku i posredničku infras-

trukturu Sveučilišnoga računskog centra Sveučilišta u Zagrebu Miroslav Milinović otvorili su skup, a pozdravne govore održali su i predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te Ministarstva kulture. Skupu su nazočili i predstavnici nacionalnih knjižnica jugoistočne Europe. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u suradnji sa Sveučilišnim računskim centrom Sveučilišta u Zagrebu (Srce) 2004. godine razvila je sustav nazvan *Digitalni arhiv hrvatskih mrežnih publikacija* (DAMP), današnji *Hrvatski arhiv weba* (HAW). *Hrvatski arhiv weba* od početka

selektivno prikuplja, bibliografski obrađuje, čuva i daje na korištenje javnosti internetske sadržaje. S osobitom se pažnjom prikupljaju sadržaji koji postoje samo na *webu* i dokumentiraju sadašnji društveni trenutak, društvene trendove, popularna zbivanja, važne sportske, političke, kulturne i druge događaje. Od 2011. *Hrvatski arhiv weba* jednom godišnje

sveobuhvatno pobire nacionalnu .hr domenu. Također, povremeno se prikupljaju i odabrani sadržaji koji se odnose na aktualne teme ili događaje od nacionalnog značaja kao što su prirodne katastrofe, izbori i sl.

Na skupu je bilo riječi o **tehničkim aspektima arhiviranja weba, načinima prikupljanja i praksama, ali i o korištenju pohranjenih sadržaja te njihovoj vrijednosti za naraštaje koji dolaze.** Više od stotinu okupljenih imalo je priliku čuti izlaganja brojnih stručnjaka iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Sveučilišnoga računskoga centra Sveučilišta u Zagrebu,

Fakulteta elektronike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta u Zadru, Hrvatskih studija, Narodne i univerzitetske knjižnice u Ljubljani, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Digitalnog informacijsko-dokumentacijskoga ureda Vlade Republike Hrvatske, kao i posterska izlaganja iz Gradske knjižnice

„Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Skup je organiziran kako bi se istaknula važnost novih usluga u digitalnome okruženju kojima Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Zagrebu ostvaruje svoju informacijsku, obrazovnu, kulturnu i socijalnu ulogu u društvu te kako bi se potaknulo veće korištenje pohranjenih sadržaja, stjecanje novih znanja iz područja arhiviranja weba te podizanje svijesti o važnosti trajnoga čuvanja te nove vrste baštine.

Pohranjeni sadržaji Hrvatskog arhiva weba javno su dostupni

i mogu se pretraživati preko internetske stranice stranice Arhiva, <http://haw.nsk.hr/>.

10. međunarodni stručni skup Knjižnica – središte znanja i zabave pod nazivom Na mladima svijet ostaje

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, 2. – 3. listopada 2014.

Alka Stropnik

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a

alka.stropnik@kgz.hr

U listopadu 2014. godine u Karlovcu se održao jubilarni, 10. međunarodni skup Knjižnica – središte znanja i zabave. Osim svoje desetogodišnje tradicije, ovaj je skup jedinstven i zbog toga što ga zajedno organiziraju dvije knjižnice iz dvije države, Knjižnica Mirana Jarca Novo Mesto iz Slovenije i Gradska knjiž-

nica „I. G. Kovačić“ iz Karlovca.

U prvom bloku izlaganja prvoga dana skupa u izlaganju pod nazivom **Utjecaj knjižnica na mlade i njihovo aktivno sudjelovanje u oblikovanju društva**, Marina Tačvar Krajnc (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta) i Dunja Potočnik (Institut za društvena istraživanja) dale su sociološki prikaz mladih u Sloveniji i Hrvatskoj. Mladi od 15 do 29 godina populacija su vrlo različitih pojedinaca, od različite razine obrazovanja, obiteljskog okruženja, interesa, trenutnih mogućnosti pa sve do razmišljanja o budućnosti. Brojnost ove skupine opada iz godine u godinu, granica završetka obrazovanja se pomiče, a broj mladih nezaposlenih mladih raste. Radi se o problemima koji brinu cijelu Europu.

U drugom je bloku Alka Stropnik (Knjižnice grada Zagreba) govorila o **mladima kao korisnicima knjižnica te o postojećim modelima rada s mladima u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj**. Posebno osvrnula na rad s mladima na Odjelu za mladež Knjižnice Medveščak (KGZ). Dajana Brunac predstavila je prisutnima pro-

grame za mlade i s mladima u Gradskoj knjižnici Zadar.

Posljednji blok izlaganja započele su Dejana Kurtović i Jadranka Gabriša Perković predstavivši **projekte Hrvatske mreže školskih knjižničara Čitamo mi, u obitelji svi i Tulum s(l)ova**. Simona Solina iz Knjižnice Toneta Seliškarja Trbovlje govorila je o projektu **BUKLŽUR** koji osmišljen za poticanje čitanja srednjoškolske populacije, a financira ga Javna agencija za knjigu Republike Slovenije. Za kraj prvog dana sudionici skupa otišli su na zajednički izlet u Ogulin, obišli kuću bajki Ivane Brlić Mažuranić i Gradsku knjižnicu i čitaonicu Ogulin.

Drugi dan skupa pod nazivom **Knjižnice – središta obitelji** započelo je izlaganjem Zore Raboteg-Šarić (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba) o tome kako socijalni kontekst odrastanja i promjene u obiteljskim odnosima utječu na razvoj mladih. Viljem Leban iz Mestne knjižnice Kranj predstavio projekt **kojim se promiče obiteljsko čitanje**. Kristina Čunović, Tatjana Basar i Gabrijela Vine predstavile su **nacionalnu kampanju „Čitaj mil“** kroz prizmu usluga i programa Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac.

Drugi blok dana posvećenog obiteljskog pismenosti nastavile su Teja Zorko i Anja Frković Tršan (Mestna knjižnica Ljubljana) govoreći, između ostalog, o portalu **Kamra koji čini dostupnom**

digitaliziranu kulturnu baštinu slovenskih pokrajina i koji nastoji uključivanjem svih članova obitelji u korištenje portala potaknuti zajedničko druženje i cjeloživotno učenje. Maja Ivanež i Petra Kovič (Knjižnica Mirana Jarca Novo Mesto) predstavile su **Knjižnu POPslasticu**, projekt poticanja čitateljske kulture za mlade od 13 do 18 godina i nacionalni projekt **Rastem s knjigom SŠ** kojim se nastoji na zanimljiv način promicati čitateljske navike i razvijati kritičko mišljenje. Breda Podbrežnik Vukmir, Milena Glušič i Andrej Kotnik na primjeru Matične knjižnice Kamnik prikazali su kako **knjižnica može biti prostor razvoja socijalnog kapitala**. Naime, od 2010. godine knjižnica je sustavno koristila svoj prostor za uključivanje volonterskih udruga i visokoobrazovanih mladih ljudi bez zaposlenja u razne projekte.

Aktualne teme, zanimljivi projekti i stručni izlagači najjači su aduti ovoga međunarodnoga skupa koji polako, ali sigurno ulazi u svoje drugo desetljeće svjedočeći iz godine u godinu o sve kvalitetnijoj brizi (narodnih) knjižnica – *kroz znanje i zabavu* – za ovu osjetljivu i istovremeno iznimno važnu skupinu korisnika.

5. okrugli stol za školske knjižničare

Srednja škola Ivanec, 3. listopada 2014.

Jasminka Štimac

voditeljica županijske matične službe Varaždinske županije,

Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin

j_stimac@net.hr

U organizaciji Sekcije za školske knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva i Knjižničarskog društva Varaždinske županije u Srednjoj školi Ivanec 3. listopada 2014. godine održan je 5. okrugli stol za školske knjižnice na temu **Obrazovna uloga školske knjižnice**.

Kratki kulturno-umjetnički program koji je prethodio radnom dijelu stručnog skupa pripremili su učenici ivanečkih škola pod vodstvom mentorica Marije Videc, Nade Peček, Jelene Gotal i

Ružice Žunar.

U ime organizatora sudionike skupa pozdravile su školske knjižničarke Draženka Stančić i Danica Pelko. Nazočnima su se obratili i Lidija Kozina, ravnateljica Srednje škole Ivanec, Marijana Mišetić, predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, Čedomir Bračko, dogradonačelnik Grada Ivanca i Darko Toth, načelnik Sektora za potporu sustavu i programe Europske unije u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta.

Skup je imao međunarodni karakter, a sudjelovali su uvaženi predavači iz Hrvatske i Slovenije. Moderator plenarnog dijela bila je profesorica Biserka Šušnjić iz Agencije za odgoj obrazovanja.

Uvodno izlaganje održala je profesorica Mihaela Banek Zorica s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na temu **Uloga školskog knjižničara u razvoju temeljnih kompetencija**. Naglasila je važnost uzajamne povezanosti stručnih i generičkih ili temeljnih kompetencija koje nisu jednako zastupljene u obrazovnim programima na nacionalnoj razini. Svoje teze iznesene u izlaganju **Medijska i informacijska pismenost u školskim knjižnicama** docent Igor Kanižaj s Fakulteta političkih znanosti temeljio je na rezultatima novih istraživanja koja pokazuju potrebu da se u obrazovni sustav uvede medijski odgoj. Slovenska iskustva prezentirala je profesorica Mirjam Klavž Dolinar, predsjednica Sekcije za školske knjižnice pri Savezu bibliotekarskih društava Slovenije. U okviru teme **Obrazovna uloga osnovnoškolskih knjižnica u Sloveniji** posebno je istaknula primjer dobre suradnje knjižničara i učitelja koji zajednički planiraju i realiziraju nastavne satove. Savjetnica za knjižničarstvo pri Zavodu Republike Slovenije za školstvo Romana Fekonja u svom je izlaganju **Knjižnica – znanje za cijeli život** predstavila kurikulum za osnovne i srednje škole koji je odobrilo Ministarstvo obrazovanja Republike Slovenije.

U drugome dijelu stručnog skupa istaknuta su hrvatska iskustva dobre prakse, a moderatorica je bila Lorenka Bučević-Sanvincenti.

Amores – EU projekt za poticanje ljubavi učenika prema književnosti kroz digitalnu suradnju i kreativnost predstavila je Gordana Jugo, voditeljica službe za obrazovne tehnologije Hrvatske akademske i istraživačke mreže CARNet. U predstavljenom projektu sudjeluju učenici iz Velike Britanije, Švedske, Danske, Polj-

ske i Hrvatske. U svojem je izlaganju na temu **Odgojno-obrazovna funkcija školske knjižnice** knjižničar iz II. osnovne škole Varaždin Josip Rihtarić naglasio potrebu izrade kurikula informacijske pismenosti. Primjer dobre prakse iz Osnovne škole Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu u izlaganju **Primjena novih medija u obrazovnom procesu – plod suradnje informatičarke i školske knjižničarke** predstavila je profesorica informatike Renate Papec. Naglasila je da se korištenjem novih medija postiže veća motiviranost učenika, a internet je danas najsnažnije sredstvo u obrazovanju.

Moderatorica završnog dijela stručnog skupa bila je knjižničarka Draženka Stančić. Nakon izlaganja uvaženih predavača otvorena je rasprava čiji je zaključak da je u Hrvatskoj nužno poraditi na pripremi kurikula informacijsko-medijske pismenosti. Slovenski model može poslužiti kao primjer. Informacijsko-medijska pismenost mogla bi se u osnovnoj školi provoditi kroz program i međupredmetnu povezanost, a u srednjim školama kroz izborni predmet u čemu bi važnu ulogu imao školski knjižničar. Potrebno je preispitati proceduru koja je potrebna da se ovi zaključci oživotvore.

5. okrugli stol za školske knjižnice uspješno je realiziran uz potporu Ministarstva kulture i Grada Ivanca, a organizaciju su potpomogli i Srednja škola Ivanec, OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog Ivanec, Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin, Turistička zajednica Varaždinske županije, Školska knjiga d. d. i Katarina Zrinski d. o. o.

Nazočnim sudionicima uručene su potvrde o sudjelovanju na skupu, a uz tiskane radne i promidžbene materijale dobili su i majicu s prepoznatljivim logom.

IZ INOZEMSTVA

Međunarodna radionica NATO libraries supporting partners

NATO-ovo sjedište, Bruxelles, 22 – 23. svibnja 2014.

Irena Frigo Haltrich

Knjižnica Fakulteta političkih znanosti
(NATO-ova depozitarna knjižnica)

knjiznica@fpzg.hr

Povodom obilježavanja dvadesete godišnjice programa Partnerstva za mir, NATO's Public Diplomacy Division (Uprava za javnu diplomaciju) u suradnji s NATO Multimedia Library pri Glavnom stožeru NATO-a (NATO HQ), organizirali su dvodnevnu radionicu, a glavna tema bila je **NATO knjižnice podupiru partnere** (NATO Libraries Supporting Partners) s naglaskom na „**forumskoj raspravi o prihvaćanju inovativnosti, izgradnji jače suradnje, te razvoju digitalnih usluga između NATO knjižnica**“ u svojem sjedištu u Bruxellesu od 22. do 23. svibnja 2014. godine.

To je prva takva radionica kojom je mnogobrojnim knjižničarima iz svih NATO-ovih depozitarnih knjižnica po svijetu omogućen uvid u važnost i vrednovanje usluga koje NATO kao organizacija pruža svojim korisnicima. Prvi „NATO korneri“ ili „NATO-ove depozitarne knjižnice“ osnovane su izvan glavnog stožera u Bruxellesu već prije skoro deset godina. Zahtjev za tom uslugom u mnogim visokoškolskim, sveučilišnim, pa i nacionalnim knjižnicama iznimno je velik u posljednje vrijeme – upravo su otvorene dvije depozitarne knjižnice u Uzbekistanu i Južnoj Koreji. Te knjižnice pomažu svojim institucijama, istraživačima i stručnja-

cima omogućavajući pristup najrelevantnijim analizama, sadržajima i informacijama iz područja vojne znanosti, obrane i sigurnosti.

Sadržaj glavne teme radionice bio je kako osigurati nastavak suradnje i pružanja usluga svim NATO-ovim depozitarnim knjižnicama u budućnosti, a posebno procijeniti njihov djelokrug rada, utvrditi suštinu njihovih informacijskih potreba, također odrediti vrijednost usluga koje se pružaju partnerskim knjižnicama te skicirati ključnu ulogu knjižnica u zadovoljavanju informacijskih potreba u raznim obrambeno-sigurnosnim situacijama.

Osnovni zadaci koje bi radionica trebala ostvariti bili su:

1. Pokrenuti razvoj NATO-ove mreže knjižnica za promicanje rasprave i razmjene iskustava među njima.
2. Utvrditi kriterije za procjenu informacijskih zahtjeva NATO-ovih depozitarnih knjižnica.
3. Promovirati NATO-ove aktivnosti koje se temelje na jednom od njegovih najvažnijih prioriteta – partnerstvu.
4. Razvijati pristup zajedničkim izvorima i projektima NATO-ovih knjižnica radi povećanja usluga, a smanjenja troškova.
5. Promicati NATO knjižnice u području vojne izobrazbe.
6. Promicati aktivnosti NATO-ovih knjižnica između NATO-ovih sjedišta, delegacija, misija, partnera i drugih nadležnih NATO službi.

Rasprave su se vodile u smjeru elektroničkih izvora (od elektroničkih knjiga do mrežnih izvora; sve više knjižnica razvija digitalne usluge), međuknjižnične suradnje (važnost zajedničkih resursa), prihvaćanja tehnologije (novi alati i otvoreni pristup knjižničnim uslugama i službama), „pametnih“ knjižnica (suradnja putem mrežnih izvora

i knjižničnih kataloga), marketinških usluga (ciljanje u pravu publiku i korištenje pravih alata za promociju) pa sve do novih knjižničnih usluga u području vojne izobrazbe (učenje na daljinu i novi alati za upravljanje znanjem).

Ukupno je bilo pozvano 8 predavača i 15 knjižničara iz NATO-ovih depozitarnih knjižnica iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Južne Koreje, Kazahstana, Kirgistan, Kosova, Poljske, Slovačke, Srbije, Švedske, te pet NATO-ovih knjižničara iz NATO sjedišta,

SHAPE-a (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – Vrhovno zapovjedništvo savezničkih snaga u Europi), koje se nalazi u Casteau blizu Monsa u Belgiji, iz NCI Agency (The NATO Communications and Information Agency), također sa sjedištem blizu Monsa u Belgiji kao i u Hagu u Nizozemskoj, te iz NATO Parliamentary Assembly (Parlamentarne skupštine) u Bruxellesu.

Glavna tema prvog dana radionice bila je **Nova promišljanja i novi pristupi suvremenoj knjižnici** (*New thinking and new approaches for the modern library*), uz pozdravni govor zamjenika pomoćnika glavnog tajnika gospodina Teda Whitesidea iz NATO Public Diplomacy Divisiona i uvodnu riječ gospođe Isabel Fernandez, voditeljice NATO Multimedijske knjižnice pri Glavnom stožeru NATO-a.

Prvo pozvano predavanje održao je Stephen Abram, marketinški stručnjak i savjetnik za knjižnice zaposlen u tvrtki „Dysart&Jones Associates“, te autor bloga „Stephen's Lighthouse“ jednog od najpopularnijih blogova u knjižničarstvu i informacijskoj znanosti. Njegovo predavanje bilo je vezano uz **istraživanje ključnih strategija uspješnosti poslovanja u kontekstu prevelike količine podataka, informacija i znanja s kojima smo suočeni u 21. sto-**

ljeću, te **definiranje vrijednosti i uloge specijalnih knjižničara i informacijskih stručnjaka** u ustanovama koje se baziraju na donošenju odluka (eng. *decision-making*), savjetovanju, znanju i

utjecaju politike (eng. *policy impact*). Knjižničari imaju poseban, važan i mjerljiv utjecaj na organizacijske ishode i ciljeve, te su posebna potpora svakom istraživanju. Upravo u tome velika je prilika knjižničara pri suočavanju s novim izazovima. „Kako ćemo plivati u oceanu površnih mišljenja o našoj ulozi, ako promicanje kvalitetne informacije nije

usklađeno s uistinu kvalitetnom stručnom uslugom?“ pita se Stephen Abram.

Drugo pozvano predavanje pod nazivom **Koriste li knjižnice još uvijek međunarodnim organizacijama? održao je Iain Watt**, voditelj Knjižnice „Dag Hammarskjöld“ pri organizaciji Ujedinjenih naroda u New Yorku. Odgovor je potvrđan, tvrdi Iain Watt, samo ako se knjižničari isključivo brinu o podršci pri donošenju odluka, jer moraju obratiti pažnju na to kako se odluke zapravo donose. Idealističko vjerovanje u potpunu informaciju pri odluci o

modelu knjižničnih usluga prema drugim izvorima nije održivo. Ako je knjižničarima jedini cilj rada zadovoljstvo korisnika i pozitivne statistike uporabe usluga, tada riskiraju da neke druge opcije dovedu do neuspjeha na strateškoj razini. Tako upravljanje do-

kumentacijom neke ustanove može dovesti do dugoročne prednosti, ali pitanje je hoće li knjižnice zadržati svoju važnost u tom području – vjerojatno ne, zaključuje Iain Watt. Mjerenje i dokazivanje vrijednosti može biti nemoguće u potrazi za nedostižnim. Ipak, korisnost je još uvijek pojam na koji se knjižničari moraju fokusirati. Primjerice, neke međunarodne (i nacionalne) organizacije koriste model „depozitarnih knjižnica“ što se pokazuje efikasnim sustavom već dva stoljeća. No, u periodu od samo

dva desetljeća postavlja se ozbiljno pitanje, nije li izravni mrežni (*online*) pristup kvalitetna alternativa tom depozitarnom sustavu. Knjižnica „Dag Hammarskjöld“ koordinira mrežu depozitarnih knjižnica Ujedinjenih naroda te istovremeno iznova preispituje vrijednost takvog sustava.

Posljednje predavanje jutarnje sesije održao je Giuseppe Vitiello, voditelj knjižnice i znanstvenog centra NATO Defence College-a (Visoko vojno učilište) u Rimu pod nazivom *Tijela znanja: znanstveni menadžment primijenjen u knjižnicama visokih vojnih učilišta*.

Nakon ručka, obratio nam se Steven Mehringer, voditelj Odjela komunikacija pri NATO PDD (Public Diplomacy Division) predavanjem *Online and On-The-Air: NATO's Digital Outreach* opisujući povijesni razvoj digitalnog predstavljanja NATO-a putem interneta, televizije, fotografija, video i audio sadržaja, blogova.

Brigadir Bengt Axelsson, zamjenik glavnog tajnika Swedish National Defence College (Švedsko nacionalno visoko vojno učilište) iz Stockholma, održao je predavanje *Nove knjižnične usluge u vojnom obrazovanju* predstavljajući njihovu knjižnicu, odnosno usluge koje pruža polaznicima te elitne i jedine vojne visokoškolske ustanove u Švedskoj.

O prednostima centralizirane baze podataka i distribucije informacija govorio je Alexandre Eury, voditelj Odjela produkcije CE-DOCAR-a (Centre d'information et de documentation de l'armement) – Centra za informacije i dokumentaciju naoružanja iz Francuske, jer takav sustav rada smanjuje troškove i povećava dostupnost informacija korisnicima.

Vrlo zanimljivo predavanje održao je Hans Stol, voditelj knjižnice NCI Agencyu u Haagu s naslovom *Digitalna knjižnica: kako se uklapaju e-knjige?*. Na duhovit i zabavan način prezentirao nam je način konzorcijalne nabave elektroničkih knjiga i njihovo korištenje u knjižnici.

Na kraju dana s iznimno bogatim programom, posljednje predavanje pripalo je organizatorici radionice Isabel Fernandez i nje-

noj kolegici LeDieuTran, savjetnici za NATO Multimedijске knjižnice u Kanadi. Njihovo izlaganje bilo je o načinima izgradnje elektroničkih usluga, pri čemu se na prvo mjesto stavljaju korisnici.

Nakon završetka službenog dijela, svi predavači i sudionici radionice pozvani su na prijem u NATO-ovu Multimedijску knjižnicu, pri čemu su uzvanici bili iznenađeni prostorno malom te po količini knjiga, časopisa i računala vrlo skromnom knjižnicom.

Drugi dan radionice bio je organiziran u tri sesije pod zajednič-

kim nazivom *Suradnja je ključ*, a započeo je predstavljanjem NATO PDD-a, tj. Uprave za javnu diplomaciju, koju je predložila Gerlinde Niehus, voditeljica Odjela za zapošljavanje.

Nakon toga uslijedila je prva sesija pod vodstvom moderatora Giuseppea Vitiella s temom *Knjižnice visokih vojnih učilišta: izazovi i mogućnosti*.

Druga sesija, moderatorice Isabel Fernandez, imala je za temu *Procjenu aktivnosti i definiranje potreba NATO-ovih depozitarnih knjižnica*, te na kraju treća sesija s istom moderatoricom temu *Suradnja: primjeri dobre prakse i preporuke za daljnji rad*.

Ova posljednja tema uključila je sve sudionike radionice u živahnu raspravu o tome kakva je sadašnja situacija u NATO-ovim depozitarnim knjižnicama i kako vidimo svoj budući rad temeljen na međusobnoj suradnji i pomoći.

Hvalevrijedan zaključak, ove prve takve radionice u organizaciji NATO-ove multimedijalne knjižnice, završio je zahtjevom sudionika da se slične radionice od sada češće održavaju, pa je na samom završetku Isabel Fernandez uručila poziv Giuseppeu Vitiellu, voditelju knjižnice NATO-ovog Visokog vojnog učilišta u Rimu, za organizaciju sljedećeg skupa.

Stručno usavršavanje u Rumunjskoj: radionica Digitalna pismenost – nužnost u socijalnoj i profesionalnoj inkluziji gluhih

Craiova, Rumunjska, 16. – 20. lipnja 2014.

Tihomir Marojević

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci

tiho98@gmail.com

U sklopu Grundtvig projekta *Digitalna pismenost – nužnost u socijalnoj i profesionalnoj inkluziji gluhih* (Digital literacy – a necessity in the social and professional inclusion of deaf) održana je radionica za stručnjake s iskustvom u radu s gluhih osobama. Radionica se održala u gradu Craiova u južnoj Rumunjskoj od 16. do 20. lipnja 2014. godine.

Na radionici je sudjelovalo 13 stručnjaka iz Rumunjske, Hrvatske, Bugarske, Turske, Slovenije, Škotske i Engleske. Iz Hrvatske je na radionici sudjelovao Tihomir Marojević iz Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci.

Tijekom pet dana za sudionike je bio organiziran niz aktivnosti, stručnih posjeta i predavanja. Prvog su se dana sudionici predstavili kroz kratko izlaganje. Predstavili su i svoja dosadašnja iskustva u radu s gluhihama te ustanovu, grad i državu iz koje dolaze.

Raspravljalo se o važnosti digitalne pismenosti za socijalizaciju gluhih osoba, o načinima informatičkog opismenjavanja odraslih gluhih osoba, mogućnostima njihova stručnog usavršavanja i slično.

Tijekom prvog stručnog posjeta, dječjem vrtiću, osnovnoj školi i internatu za gluhu djecu St. Vasile Craiova School, predstavljene su njihove školske aktivnosti, oprema i stručnjaci koji rade s djecom. Sudionici radionice posjetili su nekoliko razrednih i vrtić-

kih odjeljenja kako bi imali priliku vidjeti kako izgleda jedan nastavni sat u školi i jedna radionica u vrtiću. Nakon toga predstavljen je softver koji se koristi u spomenutoj školi prilikom učenja abecede, pisanja i znakovnog jezika.

Po završetku predstavljanja softvera održana je radionica na kojoj su polaznici predstavili mogućnosti za daljnji razvoj, školovanje i zapošljavanje gluhih nakon završetka osnovne škole. Sudionici su predstavili mogućnosti gluhih osoba u svojim zemljama.

Trećeg dana radionice sudionici su bili u cjelodnevnom posjetu Beethoven Special Technological High School. Radi se o srednjoj školi za gluhu i djecu oštećena sluha. Većina polaznika ove škole završila je osnovnu školu St. Vasile. Škola ima nekoliko smjerova, obrtničke smjerove kao što je krojač, zatim umjetničke kao što su fotografija i kiparstvo te znanstvene smjerove koji pripremaju polaznike za fakultetsko obrazovanje. U sklopu škole djeluje i dom u kojem su smješteni polaznici škole.

Izuzetno zanimljivo je bilo predstavljanje izvanškolskih aktivnosti kao što su plesni klub No Limit koji je u emisiji Rumunjska traži zvijezdu osvojio četvrto mjesto te pantomimičari koji su se predstavili s dvije predstave.

Predstavljeni su brojni internetski i računalni alati kao što su internetski rječnici znakovnog jezika, Skype, razni chatovi, facebook i slično, koji danas olakšavaju komunikaciju gluhih osoba kao i komunikaciju gluhih i čujućih osoba.

Četvrtog su dana sudionicima radionice predstavljena najsuvremenija tehnička pomagala koja olakšavaju život gluhih osoba, među njima i slušni aparati zahvaljujući kojima se broj apsolutno gluhih osoba uvelike smanjio u posljednjih 30 godina. U školi St. Vasile su iznijeli podatak kako je školu prije 30 godina, kao i danas, pohađalo oko 300 učenika. Početkom 80-ih godina prošlog stoljeća svi su bili gotovo u potpunosti gluhi, dok je danas broj takvih polaznika pao na oko 120.

Petog dana polaznicima je predstavljen program iz kojeg se projekt *Digitalna pismenost* financira, kao i mogućnosti daljnje suradnje svih ustanova iz kojih su polaznici došli. Nakon toga su dodijeljeni certifikati i potvrde *Europass mobilnosti*.

Uz stručni dio programa, domaćini su organizirali i nekoliko neformalnih aktivnosti kako bi sudionici naučili nešto o Rumunjskoj, obišli grad domaćin te se upoznali međusobno.

Prvog dana organiziran je posjet parku Romanescu koji nosi ime gradonačelnika Craiove koji ga je dao izgraditi 1900. godine. Park se prostire na 130 ha, ima preko 35 km staza i mostova, hipodrom, zoološki vrt te jezero od 4 ha. Također, sudionici su obišli širi centar grada s brojnim trgovima i spomenicima od koji treba izdvojiti Trg Mihai Viteazula, ujedinitelja Rumunjske te spomenik Karlu I, prvom rumunjskom kralju. Domaćini su upriličili i obilazak nekoliko muzeja: *Oltenia* (etnografski), Povijesni i

Prirodoslovni muzej te nekoliko crkvi od kojih treba istaknuti katedralu Sv. Dimitrija u kojoj se čuvaju relikvije toga pravoslavnog sveca. Možda najdojmljivije rumunjsko iskustvo bilo je gostovanje na maturalskoj zabavi *Beethoven škole* kada su se sudionici upoznali s polaznicima srednje škole, kušali tradicionalna rumunjska jela te od maturanata naučili nekoliko koraka rumunjskih

narodnih plesova.

Na kraju treba reći kako projekt *Digital literacy – a necessity in the social and professional inclusion of deaf* provodi organizacija *Asociatia Window Romania* iz Craiove. Voditelj projekta je Ionut Smarandache, psiholog u *Beethoven školi* i potpredsjednik udruge *Window Romania*. Radionicu je, kao i cijeli projekt, financirala Europska unija kroz *Grundtvig Lifelong Learning Programme*.

Bicikliranje za knjižnice

Montpellier-Lyon, Francuska, 6. – 14. kolovoza 2014.

Kristian Ujlaki

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

kristian@knjiznica-koprivnica.hr

„Cycling for libraries“ politički je i ekonomski neovisna međunarodna konferencija i biciklistička tura za knjižničare i prijatelje knjižnica koja ima za cilj zagovaranje knjižnica i njihove nezamjenjive uloge. Ova neobična konferencija ukazuje na dragocjene usluge i izvore koje knjižnice nude zajednici te na njihovu važnost za intelektualni razvoj i obrazovanje uopće, pristup informacijama i znanju, cjeloživotno učenje i inovativnost.

To je oblik *ne-konferencije* jer se radi o grupnoj vožnji biciklima na duge pruge pri čemu su klasična *ex-cathedra* predavanja, PowerPoint prezentacije i sjedenje u dvoranama svedeni na

minimum. Ovogodišnja grupa okupila je 92 knjižničara i prijatelja knjižnica iz sedamnaest zemalja svijeta koji su vozili cijelu, 550 kilometara dugačku rutu od Montpelierrea do Lyona te više knjižničara iz lokalnih francuskih knjižnica kroz koje je karavana prolazila i koji su vozili nekoliko sati ili dan-dva sa ostalim sudionicima. Iz Hrvatske su sudjelovali Vesna Stričević iz Knjižnica grada Zagreba koja je bila sudionik i prijašnjih vožnji, Maruška Nardelli iz Gradske knjižnice Marka Marulića iz Splita te Karlo Galinec i ja, Kristian Ujlaki, iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. Kolega Galinec i ja imali smo izlaganje na posteru na godišnjoj skupštini IFLA-e koja je održana u Lyonu od 16. do 22. kolovoza 2014. što nam je olakšalo sudjelovanje i na ovom događaju.

Ovaj oblik ne-konferencije uključuje **posjete knjižnicama tijekom puta** gdje se u praksi, kroz interakciju sa kolegama, upoznaje prostor, usluge, problemi i ostalo što je značajno za te knjižnice. Uz to, sudionici svaki dan raspravljaju o temi iz knjižničarstva koje su odabrane na temelju interesa sudionika prilikom prijave na ovaj događaj. Određuju se moderatori koji usmjeravaju raspravu, a **tijekom ture 2014. teme su obuhvaćale: inovativno**

korištenje knjižničnih prostora, cjeloživotno učenje, digitalnu i društvenu inkluziju, marketing u knjižnicama, cenzuru u knjižnicama i dr.

Bicikliranje je medijski bilo izuzetno dobro popraćeno jer živopisna kolona biciklista posvuda privlači pozornost građana kao i brojnih lokalnih i nacionalnih medija na područjima gdje se održava. To su prilike da se promovira lokalna zajednica, ali i država iz koje sudionici dolaze, u prvome redu knjižnice i knjižnični sustavi, primjeri dobre prakse ali i kultura te važnost bicikliranja uopće. Ova manifestacija ima podršku krovnih knjižničarskih

udruženja poput IFLA-e i EBLIDA-e, a značaj ovog događaja ilustriraju činjenice da je sudionike na cilju dočekala i pozdravila predsjednica IFLA-e Sinikka Sipilä te da su sudionici vožnje 2013. godine koja je bila od Amsterdama do Bruxellesa, bili primljeni u Europskom parlamentu gdje su zastupnicima uručili proglas o važnosti narodnih knjižnica pod nazivom *The declaration for the regulation of libraries at a European level* kojim se ukazuje na nezamjenjivu ulogu knjižnica u društvu, kao i njihovu važnu ulogu u rastu i prosperitetu lokalnih ali i nacionalnih zajednica.

**Konferencija IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice
Budućnost narodnih knjižnica u digitalnom svijetu
(Public libraries futures in a global digital world)
Birmingham, Velika Britanija, 12. – 13. kolovoza
2014.**

Alemka Belan-Simić, alemka.belan.simic@kgz.hr

Spomenka Petrović, spomenka.petrovic@kgz.hr

Knjižnice grada Zagreba

U organizaciji IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice, CILIP-a (Chartered Institute for Library and Information Professionals) i SCL-a (Society for Chief Librarians, England) 12. i 13. kolovoza u novoj je Birminghamskoj knjižnici (na slici dolje), najvećoj narodnoj knjižnici u Europi (31 000 m²), otvorenoj 3. rujna 2013, održana jedna od nekoliko pratećih konferencija IFLA-ine godišnje konferencije. Na konferenciji je sudjelovalo oko 150 knjižničara, predstavnika udruga, vlasti i sponzora iz brojnih zemalja, a iz Hrvatske su kao predstavnice Knjižnica grada Zagreba sudjelovale autorice ovog prikaza.

Tema konferencije ***Budućnost narodnih knjižnica u digitalnom***

svijetu odabrana je kako bi se potaknuli razgovori o mogućnostima današnjih narodnih knjižnica da se, kroz sinergiju programa i usluga u fizičkom i virtualnom prostoru, potvrde kao mjesto kreativnosti te sudjelovanja i oživljavanja zajednice. Kroz 17

izlaganja prikazano je kako su knjižnice iz različitih gradova Europe, Azije, Australije i Amerike, reorganizirale poslovanje, opremile prostore i pokrenule nove programe, često u partnerstvu s drugim ustanovama i udrugama, odgovarajući na različite potrebe korisnika i zajednice. Na konferenciji su prezentirana zanimljiva i korisna iskustva dobrih praksi u ponudi suvremene ITK opreme (*touch-screen* ekrani, interaktivne igre, 3D printeri, video-zidovi...) u ugodnim i maštovito opremljenim prostorima knjižnica i pokretnih knjižnica, organizaciji različitih kreativnih, praktičnih i inovativnih radionica (tkanje tepiha, kodiranje programa, izrada robota...) za sve dobne skupine i korisnike s posebnim potrebama, kao i virtualnim uslugama koje omogućuju povezivanje različitih grupa korisnika u zemlji i inozemstvu (blogovi, međunarodni čitateljski klubovi itd.). U nastavku ćemo se osvrnuti na tri izlaganja u kojima je istaknuta važnost strateških promišljanja i zagovaranja za održivi razvoj knjižnica, te tri izlaganja u kojima su predstavljeni novi modeli pružanja knjižničnih usluga.

Prvo pozvano izlaganje održao je Brian Gambles, ravnatelj Birminghamске knjižnice, koji je u kratkim crtama predstavio Birmingham, drugi po veličini grad u Engleskoj (1 mil. st.), u kojem je 40 % stanovnika mlađih od 25 godina, više od 36 % stanovništva čine pripadnici nacionalnih manjina, govori se više od 50 jezika. To je grad koji se iz industrijskog želi preobraziti u grad kulture, a jedan od važnih koraka na tom putu bila je izgradnja nove gradske knjižnice, kao središta znanja, socijalizacije, kulturnih promjena i osposobljavanja. **Predstavljajući novu knjižnicu istaknuo je da se uz promjenu ponude usluga u čiji je fokus postavljen korisnik (zalogajnica i kafić, Wi-Fi, sobe za sastanke, sport, učenje, sviranje klavira, kazalište), promijenila i poslovna politika (zagovaranje i djelovanje, jasna strategija digitalizacije, komercijalni programi, fundraising, sponzorstvo), te pojačao timski rad i komunikacija s djelatnicima, kao i partnerstvo s vanjskim suradnicima.**

Geoff Stempel iz Službe za narodne knjižnice Državne knjižnice Južne Australije, **predstavio je strategiju razvoja narodnih knjižnica s malim brojem djelatnika u rijetko naseljenom području Južne Australije.** Budući je uprava tražila da sve usluge knjižnica budu *online*, morali su sve narodne knjižnice podići na isti informacijsko-tehnološki nivo i razviti zajedničke programe. Donijeli su digitalnu agendu za narodne knjižnice, uložili u novi računalni sustav i edukaciju djelatnika i volontera, sve su knjižnice uključili u zajednički mrežni sustav, u sve su knjižnice uveli besplatnu posudbu i korištenje interneta, pa danas i najmanja knjižnica pruža jednako kvalitetnu uslugu kao velike knjižnice.

Janene Cox, bivša predsjednica Udruženja ravnatelja knjižnica (Society for Chief Librarians, England), **osvrnula se na posljedice ekonomske krize u engleskim knjižnicama** (od 2006. broj knjiga u narodnim knjižnicama smanjen za 17 %, a broj djelatnika za 26 %, 2009/2010. zatvorene su 244 knjižnične jedinice, a od 2012/2013. općine su preuzele upravu nad 290 knjižnica, ali i pozitivne trendove (svake sekunde 24 korisnika posjeti knjižnicu, a posudi se 17 knjiga, knjižnične usluge su najbolje vrednovane usluge u javnom sektoru, *online* usluge knjižnica koristi 2 mil. ljudi, izgrađene su nove knjižnice u Liverpoolu, Birminghamu, dovršava se knjižnica u Manchesteru, brojne su knjižnice obnovljene i proširene, razvijaju se nove usluge), čemu doprinose i djelovanje Udruženja ravnatelja knjižnica koje zagovara narodne knjižnice te se u suradnji s vladom i drugim agencijama zalaže za njihov strateški razvoj. Istaknula je da je u vrijeme **krize ključno za uspjeh knjižnica i razvoj novih inicijativa, dijeljenje platformi, troškova i resursa, te zajednički programi**, poput posudbe e-knjiga i edukacije djelatnika i vodstva knjižnica. Misao kojom je završila svoje izlaganje *Zagovaranje nije jedna kampanja, to je način života*, mogla bi biti poticajna i za uprave knjižnica i knjižničarskih društva u Hrvatskoj.

Jens Thorhaug, samostalni viši savjetnik i konzultant iz Danske, kojega smo imali priliku slušati i na skupovima u Hrvatskoj u vrijeme dok je bio ravnatelj Nacionalne uprave za knjižnice, upozorio je na potrebu brzih promjena koncepta knjižničnih usluga u vremenu kada su knjižnice izgubile monopol na pristup informacijama i kada je većina informacija na web-u. Prikazao je **danski model „4 prostora narodne knjižnice“ (prostor učenja, prostor inspiracije, prostor susreta i prostor događanja)** koji je postavljen kao alat za osmišljavanje promjena u tradicionalnom konceptu. Model nove knjižnice, čija je misija podrška građanima u društvenom uključenju i inovativnosti, osobnom iskustvu i angažmanu, zahtijeva i novog knjižničara koji je pomoćnik i inspirator u korištenju medija, organizator i tvorac događanja i dnevne ponude informacija, kao i novo oblikovanje prostora u suradnji s korisnicima (primjer s prezentacije na slici).

Ayub Khan, savjetnik za korisničke usluge u Vijeću grofovije Warwickshire, **predstavio je novi način pružanja knjižnične usluge izvan prostora knjižnice pomoću aparata za posudbu knjiga (*book-lending machine*)**, temeljenog na RFID tehnologiji i povezanog s katalogom knjižnice. Aparat s 400 odabranih knjiga postavljen je u bolnicu te pacijenti, posjetitelji i bolničko osoblje mogu samostalno odabrati, posuditi i vratiti ponuđene naslove.

Laura Cole, projektna koordinatorica regionalne digitalne knjižnice Bibliotech iz San Antonia (SAD, Texas), predstavila je „digitalnu alternativu tradicionalnoj narodnoj knjižnici“, koja nudi isključivo digitalne izvore (pristup bazama podataka, časopisima, knjigama, jezičnim tečajevima, glazbi, filmovima...) i opremu za njihovo korištenje (računala, laptopi, iPod-i, 600 e-čitača za posudbu...) te prostor za susrete i događanja. Djelatnici Bibliotecha su visokoobrazovani stručnjaci različitih profila, ali nema knjižničara jer smatraju da im oni ne trebaju, budući „nema stručne obrade građe“. Očito se zaboravilo da je knjižničar onaj koji odbire i kritički procjenjuje građu, da je on „čuvar pristupa“ kako je to rekao D'Angelo koji je 2006. godine upozorio da budućnost knjižničarstva u digitalnom dobu „ne bi smjela biti prepuštena u ruke drugima i na taj način svedena na puko institucionalno upravljanje i vještine usluživanja korisnika“ (Navod prema: Hibert, Mario: Ed D'Angelo. *Barbarians at the gates of the public library.* // VBH 51, 1-4(2008), 137-148. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/vbh/broj/98>).

Sve prezentacije i bilješke o autorima dostupne su na mrežnim stranicama CILIP-a (<http://www.cilip.org.uk/cilip/events/ifla-satellite-conference>), a prezentacije i tekstovi izlaganja na mrežnim stranicama IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice (<http://www.ifla.org/publications/node/8974?og=49>).

Sudionici konferencije imali su priliku razgledati Birminghamsku

knjižnicu i izložene bibliobuse, te sudjelovati na dodjeli CILIP-ovih godišnjih nagrada za knjižničare narodnih knjižnica – Public Library Champion of the Year, Mobile Library Champion of the Year i Public Librarian of the Year.

Budući da se o **Birminghamskoj knjižnici** može više saznati na njezinim mrežnim stranicama (<http://www.libraryofbirmingham.com/>), ovdje ćemo iznijeti samo nekoliko zapažanja. Knjižnica je smještena na trgu u pješačkoj zoni, u neposrednoj blizini velikog gradskog parka, garaže i javnog prijevoza. Ta impozantna „zelena“ zgrada knjižnice sa funkcionalnim prostorima na 11 nivoa, ima 8 katova stepenastog izgleda (zbog dvije otvorene terase na 3. i 7. katu), a završava 9. katom valjkastog oblika, u kojem je smještena Shakespeareova memorijalna soba i vidikovac. Knjižnica izvrsno komunicira s prostorom trga, kako kroz ostakljeno prizemlje u koje s trga dnevno ulazi više tisuća korisnika, posjetitelja i turista, tako i kroz okruglo, nenatkriveno dvorište kojim završavaju prostori ispod razine trga u koje su smješteni Odjel za djecu i mlade i Glazbeni odjel. Dvorište, u kojem se odvijaju različite aktivnosti i događanja, od igranja stolnog tenisa do koncerata, izvelo je knjižnicu na trg i postalo njegovim sastavnim dijelom. (na slici pogled iz dvorišta prema trgu).

Motiv krugova koji se ponavlja na opločanju trga i fasadi knjižnice, odnosno kružnih otvora koji spajaju prostore, ponavlja se i u unutrašnjosti. U sredini knjižnice je otvoreni kružni prostor uokviren policama s knjigama koji se proteže kroz tri kata na kojima je građa u otvorenom pristupu. Kroz tu *rotundu knjiga* korisnici se kreću pokretnim stepenicama (na katove se može pristupiti i s lijeve i desne strane dizalima i stepeništem), a uz visoke police su postavljene galerije koje podsjećaju

na znamenite stare knjižnice. (slika dolje).

Duh starih knjižnica sačuvan je i u Shakespeareovoj memorijalnoj sobi, u koju je iz stare knjižnice prenesen izvorni namještaj iz 1882. (drvene oplate s rezbarijama i inkrustacijama te visoke vitrine s oslikanim staklima), gdje je izložen samo dio jedne od najbogatijih zbirki *šekspirijane* (44 000 knjiga, časopisa, DVD-a, kazališnih programa, fotografija, plakata i dr.) koja se čuva u Birminghamskoj knjižnici.

Broj 64, listopad 2014.

U otvorenom pristupu mnogo je mjesta za rad na računalima, druženje i odmaranje, postoje i sobe za samostalni i grupni rad, a police s tematski okupljenom građom razmještene po prostoru uglavnom su na kogačima, pa se prostori jednostavno mogu prilagoditi za različite namjene i manifestacije. Na svakom nivou su korisnicima dostupni aparati za samozaduživanje i fotokopira-

nje, aparati s napicima, kante za odlaganje različitog otpada, garderobni ormari i sanitarni čvorovi, uz vrlo jasnu i vidljivu signalizaciju. Prostori knjižnice i inspirativne terase pune cvijeća i drugog bilja, s kojih se pruža pogled na grad, čine i duži boravak u knjižnici privlačnim i ugodnim.

IFLA-ina 80. skupština i konferencija s temom „Knjižnice, građani, društva: povezivanjem do znanja“ (Libraries, citizens, societies: confluence for knowledge) i Lyonska deklaracija

Lyon, 16. – 22. kolovoza 2014. godine

Ovogodišnja 80. IFLA-ina skupština i konferencija održala se u Lyonu 16. – 22. kolovoza 2014. godine. Na konferenciji su sudjelovali i hrvatski predstavnici.

Program održane konferencije dostupan je na adresi: <http://conference.ifla.org/past-wlic/2014/ifla80/programme-and-proceedings-full-printable.html>

Naziv ovogodišnjeg Svjetskog kongresa knjižničara i informacijskih stručnjaka, „Libraries, Citizens, Societies: Confluence for Knowledge“ ili “Knjižnice, građani, društva: stjecište znanja“, bio je u skladu s radnim motom aktualnog predsjedništva IFLA-e koje glasi „Snažne knjižnice za snažna društva“. Time se naglašava inkluzivna uloga knjižnica kao demokratskih institucija koje osiguravaju prostor za protok informacija i učenje za sve dobne, spolne, etničke i društveno-ekonomske skupine. Također se naglašava uloga knjižnica kao kritičkih i objektivnih pružatelja informacija i znanja i njihovo značenje da kao javno dobro omogućuju građanima da sudjeluju u razvoju civilnog društva. Na skupštini je sudjelovalo više od 3500 sudionika iz 120 zemalja

svijeta.

Ovogodišnja konferencija je važna i zbog usvojene Lyonske deklaracije o pristupu informacijama i razvoju, koju je potpisalo više od 125 organizacija s ciljem pozitivnoga utjecaja na razvojni program Ujedinjenih naroda nakon 2015. godine (the United Nations post-2015 development agenda). Pristup informacijama i knjižnicama igra presudnu ulogu u podupiranju razvoja. Lyonska deklaracija poziva države članice Ujedinjenih naroda da prepoznaju kako su pristup informacijama i vještine za njihovo učinkovito korištenje potrebni za održiv razvoj te da to postane dio razvojnoga programa Ujedinjenih naroda nakon 2015. godine. (tekst je preuzet s internetske stranice Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, http://www.knjiznica-koprivnica.hr/detaljiNovosti.aspx?id_novosti=994)

Prijevod Lyonske deklaracije na hrvatski jezik dostupan je na <http://hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/20140911-IFLA%20Lyonska%20deklaracija-prijevod%20HKD%281%29.doc>.

Izvorni engleski tekst dostupan je na <http://www.eblida.org/news/lyon-declaration.html>.

Sljedeća po redu, 81. IFLA-ina skupština i konferencija održat će se u Cape Townu u Južnoafričkoj Republici 15. – 21. kolovoza 2015. godine.

Aktivizam i kako ga potaknuti: možda ipak ima nešto u priznanjima i nagradama?

Edita Bačić

Pravni fakultet u Splitu, Knjižnica

edita@pravst.hr

Aktivno zagovaranje osnovnih vrijednosti knjižničarske profesije, pružanje podrške razvoju knjižnica i sustavno osnaživanje knjižničarskih društava strateški su IFLA-ine ciljevi već dulji niz godina. S vremena na vrijeme mijenjaju se akcijski planovi i razrađuju prikladne strategije, ali prije svega IFLA provodi svoje ciljeve zalažući se za **promociju visokih standarda u pružanju knjižničkih i informacijskih usluga u svim vrstama knjižnica**.

Mnogi knjižničari i informacijski stručnjaci diljem svijeta koji ulažu svoje vrijeme, znanje i financijska sredstva pomažu IFLA-i u ostvarivanju spomenutih ciljeva. Strateški plan trenutno pokriva razdoblje 2010 – 2015. Upravni ga odbor preispituje svake dvije godine i donosi nove ključne inicijative, a sve organizacijske jedinice i sva stručna tijela rade na dugoročnom ostvarivanju tog plana. Kako bi se osigurao uspjeh toga posla, svi uključeni odbori i stručna tijela trebaju prije svega razumjeti važnost ključnih inicijativa za postizanje konačnog cilja; potom trebaju određene alate i ljude koji su spremni raditi u interesu svih IFLA-inih članova. U tom smislu IFLA je na svojoj Skupštini u Lyonu organizirala sesiju pod nazivom: **Profesionalne aktivnosti – što čini IFLA-ina tijela uspješnima?** Sva stručna tijela, sekcije i radne grupe od posebnog interesa morale su poslati po jednog svog predstavnika da sudjeluje u radu ove sesije i s ostalim kolegama razmijeni ideje i iskustva na provođenju različitih IFLA-inih programa. Programi za obavljanje osnovnih djelatnosti dijelom su financijski podržani od strane međunarodnih agencija, donatora i velikih nacionalnih i sveučilišnih knjižnica, ali oko 60 % prihoda potječe od članarina. Iako su IFLA-ine institucionalni članovi uglavnom knjižničarska udruženja i knjižnice, tako veliki pogon udruge čija su profesionalna postignuća od globalnog utjecaja nije lako održavati već 80 godina. Najveći dio svih stručnih aktivnosti obavlja se volonterski širom svijeta.

Ove godine na završnoj IFLA-inoj svečanosti u Lyonu, kao i svake druge godine **mnogim zaslužnim članovima, profesionalnim odborima i knjižnicama dodijeljene su različita priznanja, medalje i nagrade:**

1. *Nacionalni odbor 80-te IFLA-ine skupštine i konferencije u Lyonu (nagradu je primio Bruno Racine, predsjednik Odbora);*
2. *Rejan Savard, za dugogodišnji predani rad u IFLA-i posebno u smislu aktivizma u stručnim tijelima i zaslugama za širenje francuske kulture;*
3. *Pascal Sanz, za istaknuti doprinos međunarodnom knjižničarstvu kao zagovaratelj višjejezičnosti u smislu otvaranja novih mogućnosti za uključivanje knjižničara na globalnoj razini;*
4. *Peter J. Lore, za istaknuti doprinos IFLA-i i njegovo djelovanje u Južnoj Africi;*
5. *Francuska nacionalna knjižnica (Bibliothèque Nationale de France), za poseban doprinos IFLA-i kroz dugogodišnju podršku IFLA-inog Strateškog programa očuvanja i konzervacije (PAC) od 1992 do 2013;*
6. *Jesus Lau, priznanje za doprinos međunarodnom knjižničarstvu posebno na polju informacijske pismenosti;*
7. *Alex Byrne, priznanje za njegova liderska postignuća u radu u IFLA-i, osobito na međunarodnom planu u smislu promicanja slobodnog pristupa informacijama;*
8. *IFLA-ina Sekcija za knjižničarsku teoriju i istraživanje (Library Theory and Research Section) dobila je IFLA-inu komunikacijsku nagradu (Professional Unit Communication Award);*
9. *Judy Brooker, za IFLA Poster 2014.*

STUDENTSKI PRILOZI

Bibliocikliranje – Čitateljski klub na dva kotača

Piše: Sanja Milovac, sanjamilovac@gmail.com

Fotografije: Anita Nadj, anita.nadj@hotmail.com

Filozofski fakultet u Zagrebu

Onima koji ovo čitaju želim lijepe snove i maštu. (Ivan, 9 godina)

Tog se jutro kiša slijevala niz cestu. Polako smo se okupljali ispred Filozofskog fakulteta, na mjestu odakle je sve krenulo – nas šestero studenata, knjižničarka, fotografkinja i vozač. Koferi su bili spakirani, radionice pripremljene, kamera upaljena. No, vrijeme nam nije bilo naklonjeno, pa smo zvuk lanaca i prešaltavanja brzina začuli tek na prvoj postaji – u Karlovcu. Ondje smo, u prostorima Gradske knjižnice Ivana Gorana Kovačića, doživjeli i prvi žamor dječjih glasova te osjetili tremu prije početka radionice. Član tima, Tito Kliska, snimao je materijal za dokumentarni film i čitavu priču promatrao kroz prizmu kamere. U razgovoru se prisjetio početaka zajedničkog putovanja u kojemu sudjeluju još i Dora Jurišković, Ana Marić, Tamara Belović, Ana Pavlek, Anita Nadj, Vedran Peruničić i Zvonko Leskovic:

„Ideja o Bibliocikliranju rodila se iz prvog projekta kojeg smo, kao studenti bibliotekarstva, započeli u sklopu kolegija *Društveno korisno učenje u informacijskim znanostima*, kada smo u KGZ – Dječjoj knjižnici Marina Držića osnovali čitateljski klub za djecu – *Knjigotron*. Tu nam je veliku podršku i pomoć dala knjižničarka Ana Pavlek. Iako zapravo nismo očekivali da će Čitateljski klub zaživjeti i nakon obveza vezanih uz kolegij, radionice se i dalje odvijaju svake zadnje subote u mjesecu te smo okupili odgovarajući broj djece. Tijekom mjeseci zajedničkoga rada, osim velikog poleta i entuzijazma, osjetili smo i volonterski duh te duh zajedništva, pa smo na jednoj od kava počeli razvijati ideju o tome da bismo rado nastavili s projektima i biciklirali od Zagreba do Splita. A što bismo mogli raditi? Pa provoditi radionice *Čitateljskog kluba* i to u manjim sredinama. Smislili smo naziv *Bibliocikliranje* i ideju oblikovali za potrebe drugog kolegija – *Upravljanje informacijama i znanjem*. To je u početku trebala biti samo prezentacija na kolegiju, no razradili smo i detaljan troškovićnik te plan puta, uklopili sve stavke koje jedan projekt zahtijeva, tako da je profesorica i pročelnica Odsjeka Jadranka Lasić-Lazić odmah prepoznala ideju te nas podržala u namjeri da dobijemo financijsku potporu Filozofskog fakulteta. Nama, članovima tima (na slici) najzahtjevnija je bila beskrajna elektronička komunikacija. Osim gomile razmijenjenih mailova i održanih sastanaka, bilo je i razmirica. Trebalo je tražiti sinergiju među članovima tima, jer smo svi vrlo, vrlo, različiti te pronaći ostale sponzore koji će pokriti potrebe projekta. Posebno stresno bilo je zadnjih nekoliko dana – primjerice, partner koji nam je trebao osigurati video opremu otkazao je suradnju, pa smo morali tražiti novog. Zbog administrativne procedure novac je sjeo u zadnji tren, a logotipi su tiskani na majice tek dva dana pred polazak. No, ostali smo hladne glave, stvari su se posložile i 1. rujna krenuli smo na put.“

Projekt *Bibliocikliranje* zamišljen je kao pilot projekt bicikliranja i provođenja radionica *Čitateljskog kluba za djecu* u narodnim knjižnicama prema jugu, s daljnjom idejom širenja projekta i prema sjeveru, istoku i zapadu Hrvatske. Prva ruta odvela nas je iz Zagreba, preko Karlovca i Duge Rese, Slunja, Korenice, Gračaca, Knina, Sinja, sve do Splita. Svatko se od nas na svoj način pripremao za intenzitet kreativnih radionica i paralelno prevoženje gotovo 400 kilometara na biciklima. No, prva tri dana, naši su prijatelji na dva kotača većinom bili na krovu kombija. Vozač Zvonko marljivo ih je dizao i spuštao s nosača, pa smo se mi ostali uspjeli u potpunosti posvetiti energiji knjižnice, djeci i domaćinima koji su nas dočekivali.

„U deset dana prošli smo osam knjižnica. Svaka je bila posebna na svoj način, pa ne bih volio niti jednu istaknuti. No, ono što me se dojmilo je reakcija djece u tim manjim sredinama. Točno se vidi potreba za ovakvim projektima i aktivnostima u knjižnici. Najveći problem nedostatka sadržaja vidim u sredstvima koje sve te knjižnice dobivaju – jer je riječ o jako malo novca i nedostatku radne snage. Primjerice, ravnatelj Narodne knjižnice općine Plitvička jezera, Mile Mečev, rekao mi je u intervjuu za dokumentarni film da se ne stigne baviti projektima ili ih sam poticati i razvijati, jer svakog dana od 10 do 12 obično rješava administraciju. On je i ravnatelj i knjižničar, sam nabavlja i obrađuje građu, plaća račune i sl. Još dok smo bili u Zagrebu rekao nam je da neće moći okupiti djecu, ali nas je pozvao da dođemo u knjižnicu i upoznamo se. I

tako nam je Korenica trebala biti dan za odmor, no onda se dogodila jedna lijepa priča. Naime, spavali smo u učeničkom domu, a tamo je bio smješten i profesor hrvatskog jezika i knjižničar u Srednjoj školi Plitvička Jezera, Josip Laća. Upoznali smo se, družili, a sljedeće jutro nas je dočekao poziv na doručak i pitanje želimo li održati radionicu u učeničkom domu. U svega nekoliko sati okupio je desetak učenika. Djeca su super reagirala na naš susret i upravo je ta radionica bila jedna od najboljih, što su potvrdili svi članovi tima. To je još jedan dokaz da se u kratkom periodu može učiniti jako puno i da spontane situacije često ispadnu najbolje. Što se projekta tiče, dvije stvari koje definitivno nisam očekivao su tolika medijska popraćenost i reakcije ravnatelja i ravnateljica, voditelja odjela za djecu i mlade. Naime, gotovo redovito su nam u intervjuima govorili da su jako puno naučili od nas. A mi smo studenti, nije da smo stručnjaci koji se ovakvim projektima bave godinama.

Lijepo je što se na kraju pokazalo da su i stručnjaci učili od nas, da i dalje žele surađivati i da ovakvih projekata nedostaje.“

Čitateljski klubovi okupljaju one koji vole knjigu i pisanu riječ. Članovi se mogu nalaziti u knjižnici, ali i na tavanu kuće, ispod stabla ili uz rijeku. Mogu čitati kratke priče, bajke, romane, SF ili znanstvenu literaturu... stroga pravila ne postoje i vjerujem da je svaki čitateljski klub poseban upravo zbog ideje i članova koje okuplja. Važno je da se ljudi druže i sastaju oko istog cilja, čitaju, razgovaraju, da se zabave i održe motivaciju za nastavak zajedničkih susreta. U knjizi *O čitateljskim grupama – metodički priručnik s primjerima dobre prakse*, autorica Ivana Bašić

navodi da je ideja čitateljske grupe na naše prostore stigla sa Zapada. Prva grupa zaživjela je prije trinaest godina, u Gradskoj knjižnici Rijeka, a danas su ovakvi oblici susreta sve popularniji. Zanimljivo je istaknuti da je, u jednoj od riječkih knjižnica, grupu zamislila devetogodišnja djevojčica, dok smo u Splitu upoznali dvanaestogodišnju Doru, koja uspješno

djeluje u sklopu čitateljskog kluba *Mali knjigoljupci* i vodi radionice pod nazivom *Čitaj mi, pričaj mi i tombola*. Dora je mlada knjižničarka Gradske knjižnice Marka Marulića, a najčešće radi s grupom od dvadesetak sudionika. U praksi, da bi čitali i družili se, članovi čitateljskih grupa sastaju se i u bolnicama, staračkim domovima, školama... postoje grupe za adolescente, majke i kćeri, zaljubljene parove (...).

Radionice našeg *Čitateljskog kluba* namijenjene su djeci od 10 do 13 godina starosti i zamišljene na način da čitamo kratku priču čije cjeline upotpunjemo igrom i potičemo sudionike na kreativno izražavanje. Optimalan broj sudionika je 10-15. No, za potrebe projekta *Biblocikliranje* knjižničarima narodnih knjižnica nije bilo jednostavno okupiti učenike u doba ljetnih školskih praznika, pa smo morali izaći iz tzv. zone komfora. Svugdje smo, osim u Kninu, gdje su nas dočekali upravo učenici u rasponu od 10 do 13 godina, naišli na šarenilo dobnih uzrasta. Bilo je djece koja još nisu znala čitati i pisati, a bilo je i srednjoškolaca. Na nekim se radionicama okupilo oko 25 sudionika. Nove situacije, novo iskustvo. I tako smo svi zajedno, i veliki i mali, putovali kroz priče Sanje Pilić, Tomislava Zagode i Zorana Pongrašića. Njegovali smo individualnost i budili maštu.

„Mnjau! Mnjau! Moj čitateljski klub bio bi pun životinja. Igrali bismo se, skakali i pjevali. Čitali bismo svakakve knjige o životinjama – knjige o konjima. Bio bi kao ovaj, u knjižnici. Danas mi je bilo najljepše to što smo se lijepo zabavljali, igrali i skakali. Ja sam glumila mnjau, mnjau – mačka Mauricija.“ (Lana Hana, 8 godina)

„Na radionici sam se proveo super. Sve mi se sviđjelo, no najviše kada smo pisali i čitali. Volio bih da češće imamo ovakve radionice.“ (Ivan, 11 godina)

„Bilo je lijepo i sve mi se sviđjelo, ništa nije bilo dosadno. Volio bih da se ovakvo nešto češće događa. Moj čitateljski klub bio bi u Ogulinu, u njemu bi mogao sudjelovati tko god želi. Čitali bismo o filmskim čudovištima, jer me takve knjige najviše zanimaju.“

(Benjamin, 9 godina)

„Ja sam Lea i imam 8 godina. Bilo je super, jako sam se zabavljala. Najljepše mi je bilo glumiti baku. Malo sam imala tremu i htjela bih da opet dođete u Gračac, da nam opet bude tako – puno veselja i radosti.“

„Moj čitateljski klub... bio bi u mojoj sobi, a članovi bi bili moji prijatelji Dominik i Ivan, prijatelji iz škole i oni izvan nje. U njemu bismo čitali o zmajevima. Naučili bismo kako rigaju vatru i kako rade to da postaneš njihov zombi. To je tako u mom omiljenom filmu *Kako izdresirati zmaja*, a tako je i u stvarnosti. Zanimljivo je i to da ih možeš privremeno ukrotiti. U mom čitateljskom klubu bismo čitali i o dinosaurima i svim ostalim gmazovima. Pronalazili bismo njihove tragove koji se mogu naći pod zemljom. Netko bi nešto pročitao o njima i onda bi podijelio znanje s ostalima. Najljepše što sam naučio o dinosaurima jest da su raznoliki – to znači da su različitih veličina, boja i visina, različitih karaktera. Miroljubivi su.“

- Koji dinosaurus ti je najdraži?

Dat ću vam njegov opis. Spinosaurus. Područje pronalaska – Egipat. Opis izgleda – dugačak je 17 metara, visok 7 metara, a uz svoje jedro na leđima visok je 9 metara. Opis glave: velika krokodilska čeljust, tri pandže na svakoj ruci i velike, snažne noge. To je to. Vremensko razdoblje: mezozoik, u kredi.

Ova radionica je bila super i onima koji su ju napravili moram priznati da je lijepa. Onima koji ovo slušaju (op.a. čitaju) želim lijepe snove i maštu.“ (Ivan, 9 godina)

Nakon tri dana, tim je sve prirodnije osjećao ritam grupe i radionice su postajale spontanije, no nedostajala nam je vožnja bicikala. Već smo odustali od lijepog vremena, kada se najednom, negdje u okolici Udbine, počela razmicati magla i veliki sivi oblaci. Kiša je stala. Zavrtjeli smo pedale, a najzanimljiviji dio ceste počinjao je nakon Gračaca – dugački usponi i spustovi. Zbog osjećaja slobode više nas nisu zaustavljali niti prejako sunce,

niti vjetar, niti pljusak. Nastavili smo voziti prema Splitu i uživati u pejzažu koji se vidno mijenjao. Za ovu avanturu znamo reći da je bila naše apsolutno putovanje na kojemu smo radili i uživali. I sada, nakon povratka u Zagreb, i dalje živimo negdje na pola puta između realnosti i proživljenog. No, priča nije završila. U tijeku su pripreme za predstavljanje projekta i radionica na stručnim skupovima. Tamara Belović obradila je rezultate prikupljene ankete:

„Kratka anonimna anketa imala je dva cilja. Prvi je da se pokaže čitaju li djeca i mladi danas i ako čitaju, što najčešće čitaju te znaju li što je to čitateljski klub. Drugi cilj je povratna informacija o uspješnosti provedenih radionica. Djecu smo pitali

kako im se sviđela radionica i ima li nešto što im se nije sviđelo. Također smo ih zamolili da ocjene voditelje *Čitateljskog kluba za djecu* ocjenama od 1 do 5. Prosječna ocjena bila je 4,94. U anketi je sudjelovalo 108 djece iz 8 posjećenih gradova. Njihova prosječna dob je 9 godina. Rezultati ankete su pokazali da djeca najčešće čitaju lekturu, a manje knjige po vlastitom izboru. Rijetki redovito čitaju u slobodno vrijeme, većina ih čita povremeno. Većina je čula za čitateljski klub, ali nisu dosad sudjelovali na sličnim radionicama. Na kraju je radionica ipak ispunila njihova očekivanja, a nekim je bila čak i bolja od očekivanog. U slučaju da njihova knjižnica organizira čitateljski klub, većina djece bi redovito dolazila u knjižnicu na druženje. Najveća zamjerka radionici bila je što traje prekratko, a većina djece složila se da ništa ne bi mijenjali, odnosno da im se sviđa baš sve.“

Fotografkinja Anita Nadj i dalje svakog dana upotpunjuje bogatu bazu fotografija i time nam vraća sjećanja na ljepotu trenutka.

A Tito... Tito je prikupio oko 30 sati materijala kojeg prvo treba pregledati i preslušati, a zatim slijedi montaža.

„Vežano uz snimanje, na putu mi je bilo najbolje pronalaženje neobičnih kadrova, detalja koji su mi jako važni i snimanje iz kombija – jer su ljudskom oku kada gleda film zanimljivi čudni, neobični kadrovi, različite perspektive. Svako snimanje je zahtjevno. Nekome možda djeluje da stojim iza kamere – pritisnem malo *play*, malo *stop* i to je to. No, važno je uhvatiti trenutak, znati kada što snimiti i držati kadar po pravilima struke. Snimiti intervju, paziti na zvuk. Dakle, mi nismo imali ton-majstora, pokrivali smo se fotografkinja i ja. To je svakako jedan od zahtjevnijih projekata, posebno za nas koji to radimo amaterski. Ovakve projekte inače radi nekoliko snimateljskih ekipa koje barataju s puno boljom opremom. No, mislim da ćemo pokazati da se i s malo ljudi i s ograničenom opremom, svejedno može napraviti pristojan dokumentarni film. I dobra i loša strana je to što ću prilikom montaže narednih mjeseci proživljavati cijeli projekt ispočetka. Dobro je to što ću se prisjećati, a loša je nostalgija. Za ovaj projekt može se reći da je trajao deset dana, no on je trajao skoro godinu dana i nekako smo se međusobno povezali. Prisjećanje na projekt za mene će biti jedan spoj osjećaja i energija koju ću, zajedno s kolegicom Anitom, iznova proživljavati. U filmu ću naglasak staviti na tri stvari: prvo su radionice *Čitateljskog kluba* – čitanje, reakcije djece i intervju s ravnateljima knjižnica, drugo je bicikliranje – spoj sportsko-ekološkog dijela projekta, a treće su sponzori kojima moramo zahvaliti, jer se bez njih sve ovo ne bi moglo ostvariti. Dokumentarac sigurno neće biti gotov prije kraja godine. Želimo ga plasirati putem distribucijskih kanala i već smo dobili neke ponude, a cilj je da promovira upravo ono što promovira i čitav projekt – knjižničarsku struku, rad s djecom, knjižnice i čitanje. Danas djeca i mladi sve više vremena provode uz kompjutore, tablete, pametne telefone i sličnu tehnologiju, a mi – želimo pokazati da knjižničarstvo nije samo posuđivanje knjiga nego da ima važniju, veću i širu ulogu u društvu, pa i u odgoju djece.“

Stigli smo do trenutka kada još jednom želimo zahvaliti svima koji su prepoznali i podržali našu ideju, prije svega nositelju projekta – Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti te suradnicima - Knjižnicama grada Zagreba i knjižnicama domaćinima u Karlovcu, Dugoj Resi, Slunju, Korenici, Gračacu, Kninu, Sinju i Splitu, Glantu, Garminu, Thule-u i Primat RD-u.

„Pokazali smo da hoćemo, možemo i da smo sposobni. Ovaj pilot projekt je ispaio super i ne vidim razlog zašto, kao tim, ne bismo nastavili dalje – možda prema Slavoniji, Istri, po otocima. Mislim da bismo trebali ostati na okupu i otvoreni za sve prijedloge i nastaviti bibliociklirati po Hrvatskoj“, zaključio je Tito.

Više informacija o projektu možete pronaći na web stranici – <http://bibliocikliranje.wix.com/zagreb> te ukoliko na Facebooku ukucate naziv *Bibliocikliranje*. No, kako bismo ipak ostali u duhu pisane riječi i čitanja, onda ću ove retke završiti s mišlju dr. med. Ane Puljak koju sam jednom davno zapisala i koja nas sve zajedno poziva da zadržimo ljubav prema knjizi...

„Jer osim što vam daruje priču, pjesmu ili informaciju – knjigu možete i dodirnuti. Knjiga ima svoj miris. I svoj put. Iz jedne ruke u drugu. Možete je staviti u torbu i nositi sa sobom čitav jedan svijet. Ili više njih. Za slučaj da, na trenutak, poželite pobjeći od svog. Samo se nemojte zaboraviti vratiti.“

BiblioKamp u Knjižnici i književnom svratištu „Zvona i nari“

„Zvona i nari“, Ližnjan, 12 – 24. srpnja 2014.

Iva Barković, ibarkovi@ffzg.hr

Ileana Kurtović, ilkurtovi@gmail.com

Ivana Radenović, ivana.radenovic7@gmail.com

Filozofski fakultet u Zagrebu

Ivana Manojlović, imanojlovic91@gmail.com

Filozofski fakultet u Osijeku

Prvi ljetni volonterski BiblioKamp održao se u Knjižnici i književnom svratištu „Zvona i nari“ u Ližnjanu, na jugu Istre, od 12. do 24. srpnja 2014. godine. Ovu udrugu osnovali su Natalija Grgorinić i Ognjen Rađen s ciljem podupiranja i promicanja kulturne i umjetničke produkcije. Svratište svim zainteresiranima (piscima, urednicima, prevoditeljima...) omogućuje besplatan smještaj na određeno vrijeme tijekom kojeg imaju osigurano i mjesto za rad i priliku za povezivanje s lokalnom zajednicom.

BiblioKamp u ljeto 2014. bio je osmišljen kao sastanak volontera-studenata bibliotekarstva koji će svojim djelovanjem pomoći s problemima prostora, signaturnog sustava i razmještaja građe, ali i sudjelovati u književnim susretima. Izabrane volonterke koje su sudjelovale u kampu su Ivana Manojlović s Filozofskog

fakulteta u Osijeku, Ivana Radenović te Ileana Kurtović i Iva Barković s Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

U sklopu BiblioKampa **organizirani su i različiti događaji namijenjeni široj javnosti**, tzv. matineje sa zanimljivim predavačima i književnicama koji su u to vrijeme boravili u Svratištu. Ukupno su održane četiri matineje. Prva je gošća bila Ljubica Radović, profesorica ruskog i češkog jezika i književnosti, umirovljena djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Gošća je održala predavanje na temu organizacije i rada ove knjižnice u kojoj je radila dugi niz godina, a dotaknula se i općenito djelatnosti koju obavljaju knjižnice. Raspravljalo se i o budućnosti knjige i biblioterapiji. Istaknula je probleme s kojima se knjižnice svakodnevno susreću, prvenstveno zahvaljujući suvremenoj tehnologiji, te se razgovaralo o mogućim rješenjima tih problema. Konkretno po pitanju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, kao najveći problem gospođa Radović istaknula je nefunkcionalnost i neiskorištenost prostora u potpunosti. Kao razlog tome navela je nedovršenost knjižnice i napomenula kako je samo dio zgrade NSK u funkciji knjižnice. Upravo funkcionalno uređenje prostora smatra jednom od najvažnijih zadaća koju knjižnica treba ispuniti da bi dobro poslovala. S obzirom da je u svijetu sve češća pojava knjižnica/knjižara u sklopu kojih se nude i ugostiteljske usluge, razmotrila je ovu ideju zajedno s publikom te su se istaknule prednosti i nedostaci ovakvih modernih knjižnica. Mnogi su se složili da je čitanje u današnje vrijeme sve manje zastupljeno te da je u suvremenom okruženju to dosta zahtijevan posao, a čitalačke sposobnosti i navike potrebno je njegovati i razvijati od malena. Posljednja tema o kojoj se razgovaralo jest budućnost knjige. Raspravljalo se o predviđanjima vezanim za formate, pa čak i opstanak knjiga u budućnosti, a zaključak je da je teško predvidjeti što će se točno dogoditi. Unatoč tome, jedno je sigurno – društvene je procese nemoguće i nepotrebno zaustavljati, a knjižnice ne smiju bježati od tehnologije, nego je moraju prigrliti i iskoristiti za svoj napredak i razvoj te pružanje što kvalitetnije usluge korisnicima.

Simpatična i otvorena **Tomica Šćavina, diplomirana psihologinja i književnica s nekoliko hvaljenih naslova iza sebe, bila je gošća druge matineje**. Ova svestrana psihologinja, autorica kolumni, romana i eseja, te programa za rad na sebi i upoznavanje sebe kroz umjetnost, predstavila se publici „Zvona i nari“ svojim novim romanom *Povratak genija*. Njen stil kritičari opisuju kao kreativan, odvažan i često provokativan, a autorica nam je objasnila kako ona shvaća svoje pisanje, te koji

smisao i poruke stoje iza romana *Povratak genija*. U razgovoru nam je otkrila u čemu nalazi inspiraciju, kako se nosi sa stvaralačkim krizama, kako prihvaća kritiku, te kako smišlja radnju u svojim romanima – ukratko, sve ono što čini stvaralački proces pisca. S obzirom na svoje zvanje psihologa i uključenost u razne programe psihološkog i duhovnog sadržaja, njezini se romani dotiču tema poput univerzalnih ljudskih potreba, želja i očekivanja, potrage za smislom i srećom te načina nošenja s gubitkom i razočaranjem, ali su istovremeno čitki, zabavni i lepršavi, te uvijek prožeti opuštenim, ponekad provokativnim, a ponekad toplim humorom.

Jedan od sljedećih dana organiziran je bio posjet **otvorenju izložbe nakita umjetnice Maje Čerljenko zanimljivog naziva *Književnost oko vrata*** u Medulinu (slika dolje). Izložbu je organizirala udruga MedulinArt, u kojoj je autorica dugogodišnja članica, a održala se u galeriji Loža na medulinskoj placi. Autorica je inspiraciju za nakit našla u brojnim stranim i hrvatskim književnim djelima pa su se tako na izložbi mogle vidjeti ogrlice s privjeskom u obliku knjige s raznovrsnim detaljima iz djela Mate Balote, Dinka Šimunovića, Franza Kafke, Williama Shakespeara, Lewisa Carrolla, Antoinea de Saint-Exuperyja i dr. Maja Čerljenko diplomirana je kroatistica i talijanistica te se već deset godina bavi izradom nakita. Otvorenje je pratila Ivana Demarin sa slasticama posvećenim knjigama.

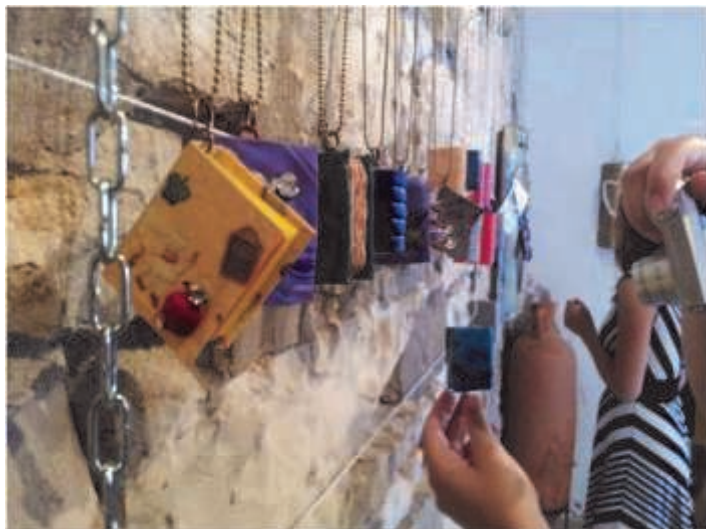
Matineja s kolegicama **knjižničarkama Teom Čonč iz Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Nives Franić iz Sveučiliš-**

ne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, okupila je nekolicinu mještana koje zanima nešto više o knjižničarskoj struci. Razgovorom smo se dotakle važnih tema: katalogizacije, organizacije knjižnične građe, funkcioniranja knjižnice i reorganizacije knjižnične zbirke našeg ližnjanskog svratišta. Knjižničarke su nam pomogle u ideji kako osmisлити organizaciju građe i kako pristupiti korisnicima.

Istoga je dana bio organiziran **posjet Sveučilišnoj knjižnici u Puli** (na slici) kojom nas je provela kolegica Nives. Razgled smo započele u spremištu stare i rijetke građe. Ubrzo nakon toga odvela nas je u sobu Eduarda Čalića i kroz poučno i zanimljivo izlaganje objasnila vrijednost građe koja se nalazi u sklopu te memorijalne sobe. Razgled smo nastavile u čitaonici, referentnoj zbirci i predstavivši stare kataložne listiće. Sve je to bila uvertira za

posjet znamenitoj Mornaričkoj knjižnici nastaloj u 19. stoljeću. Zbirka ove knjižnice izazvala je posebnu pažnju i zanimanje. Mnoštvo građe na različitim jezicima pokriva područja od prirodno-matematičkih i tehničkih znanosti pa sve do društveno-humanističkih. Kolegica nam je pružila informacije o povijesti, fondu, vrijednosti knjižnice te načinima na koji se građa danas prezentira i tko joj sve može pristupiti.

Osmog dana BiblioKampa **umjetnice Ane Božičević i Sophie Le Fraga unijele su u našu književnu matineju dašak suvremene njujorške umjetnosti**. Ove partnerice, kako u stvaralaštvu, tako i u privatnom životu, osim razgovora o umjetnosti i čitanja poezije, rekle su nam ponešto i o svojim ne tako običnim životnim pričama. Ana Božičević rođena je u Zagrebu, no već kao 20-godišnjakinja emigrirala je u New York, gdje je studirala i doktorirala književnost na Sveučilištu New York. Predaje na Koledžu Baruch, a na mnogim je sveučilištima gostovala kao predavačica i kao umjetnica. Dosad je objavila nekoliko knjiga i zbirki poezije te osvojila razne nagrade, između ostalog Lambda Literary Award za knjigu *Rise in the Fall*,

koju je predstavila i na našoj matineji. Amerikanka Sophia Le Fraga, mlada i samozatajna umjetnica i pjesnikinja, predstavila nam se čitanjem poezije iz svoje zbirke ironičnoga naziva *I don't want anything to do with the internet*. Sophia je dosad održala mnoštvo izložbi i performansa, o kojima nam je ponešto otkrila, te je objavila nekoliko knjiga poezije. Diplomirala je poeziju i lingvistiku na University of New York, gdje su se dvije umjetnice i upoznale, te otada njihova umjetnost izvire iz udruženih stvaralačkih snaga.

Osim navedenih matineja, u sklopu ovogodišnjeg BiblioKampa održana je promocija zbirke pjesama **Žuta šatirana ruža domaćeg, ližnjanskog pjesnika Josipa „Pipa“ Škifića** (na slici). Ovo je ujedno druga knjiga iz Biblioteke Brnestra u nakladi Općine Ližnjan koju uređuju i izdaju Natalija i Ognjen. Promocija je održana

22. lipnja u glavnoj dvorani svratišta, a Pip je događaj obogatio interesantnim pričama iz svojega života i stvaralaštva, dok je promocija upotpunjena muzičkom pratnjom ližnjanskog glazbenika. Tijekom promocije pročitane su najljepše pjesme iz zbirke, a čitao ih je sam autor, kao i sudionice BiblioKampa u društvu Franziske, mještanke Ližnjana, koja je bila prisutna na svim događajima organiziranim u sklopu BiblioKampa. Nakon promocije publici su podijeljene ankete s kratkim pitanjima o ovoj maloj neformalnoj knjižnici u sklopu svratišta Zvona i nari kako bi se upoznali s njihovim potrebama i zahtjevima te na taj način dobili ideje za poboljšanja svojih usluga. Anketa nam je dala uvid u to što korisnici žele promijeniti i koliko su zadovoljni radom knjižnice.

Iskustvo sudjelovanja na Ližnjanskom BiblioKampu pomoglo je boljem razumijevanju rada sa malom, lokalnom zajednicom korisnika i donijelo nam novi pogled na knjižničarstvo koje smo dosada uglavnom gledale samo kroz vlastiti profesionalni razvoj. U praksi smo vidjele kako Knjižnica i književno svratište Zvona i nari zaista djeluju na cijelu lokalnu zajednicu, pa i šire. Oni šire kulturu jedne zajednice, potiču razvoj mjesnog izdavaštva i trude se prikupljati zavičajnu zbirku. Ipak, prije svega, to je mjesto susreta za lokalno stanovništvo, ali i drugih zainteresiranih za ovu kulturnu ponudu, to je mjesto gdje se sklapaju nova prijateljstva i gdje se raspravlja o kulturnim pitanjima. Svakako se može reći kako zajednica živi kroz svratište, a svratište živi kroz zajednicu. Na kraju BiblioKampa osjećale smo se kao dio ove male zajednice.

Iskustvo sudjelovanja na Ližnjanskom BiblioKampu pomoglo je boljem razumijevanju rada sa malom, lokalnom zajednicom korisnika i donijelo nam novi pogled na knjižničarstvo koje smo dosada uglavnom gledale samo kroz vlastiti profesionalni razvoj. U praksi smo vidjele kako Knjižnica i književno svratište Zvona i nari zaista djeluju na cijelu lokalnu zajednicu, pa i šire. Oni šire kulturu jedne zajednice, potiču razvoj mjesnog izdavaštva i trude se prikupljati zavičajnu zbirku. Ipak, prije svega, to je mjesto susreta za lokalno stanovništvo, ali i drugih zainteresiranih za ovu kulturnu ponudu, to je mjesto gdje se sklapaju nova prijateljstva i gdje se raspravlja o kulturnim pitanjima. Svakako se može reći kako zajednica živi kroz svratište, a svratište živi kroz zajednicu. Na kraju BiblioKampa osjećale smo se kao dio ove male zajednice.

Wordpress kao sustav za upravljanje sadržajem mrežne stranice Društva knjižničara Zadar

Jakov M. Vežić
webmaster Društva knjižničara Zadar
jmvezic@dkz.hr

Wordpress je besplatni sustav otvorenog koda za upravljanje sadržajem, tzv. CMS (*content management system*). U početku je bio namijenjen samo pokretanju i održavanju blogova, ali je s vremenom postao pravi CMS.

Na mrežnim stranicama Društva knjižničara Zadar, Wordpress su 2011. godine instalirali studenti knjižničarstva Roko Mičić i Luka Bratović, dok je za sadržaj na mrežnim stranicama bila zadužena tadašnja tajnica Dora Rubinić. Od 2013. godine stranicu održava Jakov M. Vežić, student knjižničarstva i član Društva, dok je za sadržaj zadužen tajnik Društva Ante Kolanović.

Wordpress pruža niz mogućnosti za podešavanje mrežne stranice, što ga čini odličnim CMS-om za sadržaj koji je potreban objaviti na internetskoj stranici Društva. Najznačajnija mogućnost je zasigurno ona koja prati Wordpress od njegova početka: postavljanje obavijesti, odnosno svojevrstan blog sustav. Postavljanje obavijesti i novosti vrlo je jednostavno, nije uopće potrebno poznavati HTML, CSS ili druge jezike koje je potrebno poznavati za uređivanje posebno napravljenih (*custom made*) stranica, a posebno onih bez ikakvog CMS-a. Svaka obavijest automatski bilježi datum objave u bazu podataka, pa se tako stvara i arhiva novosti prema mjesecima. U obavijesti je moguće dodavati razne multimedijalne sadržaje te ostavljati komentare. Mogućnost jednostavnog postavljanja objava (*posts*) ključna je za brzo objavljivanje novosti i drugih sadržaja. Također je moguće koristiti i značajku *draft*, odnosno pohranjivanje napisanog teksta bez objavljivanja. Pohranjeni tekst možemo objaviti kasnije, kada god nam to odgovara. Navedenu značajku isprobali smo u pripremi izložbe *Slikom kroz povijest Društva knjižničara Zadar* kada su svi materijali bili gotovi prije otvaranja izložbe, a objavljeni odmah nakon otvaranja izložbe.

Sve stranice na mrežnom mjestu moguće je jednostavno organizirati u preglednu i intuitivnu navigaciju. Osim toga, moguće je dodati i posebne poveznice, kako u glavnoj navigaciji, tako i grafičkim elementima (tzv. *widgetima*) koje je moguće dodati sa lijeve i desne strane te u podnožju mrežne stranice.

Na stranicama Društva knjižničara Zadar koristi se znatno promijenjena i prilagođena tema *Twenty-eleven*, koja je jedna od standardnih tema ponuđenih pri instalaciji Wordpressa. Najznačajnije izmjene obavljene su u zaglavlju stranice gdje su sada istaknuti logo Društva i funkcija pretraživanja. Intervencije su

također izvedene u prikazu teksta u objavama i navigacijskom *widgetu* sa desne strane, gdje je Društvo povezano i sa svojom stranicom na *Facebooku*. Odličan primjer fleksibilnosti Wordpressa javio se organizacijom 4. stručnog kolokvija, kada je u zaglavlju umjesto standardne grafike postavljena (vrlo brzo i jednostavno) prigodna pozivnica za kolokvij.

Otvoreni kod Wordpressa omogućio je mnogim programerima izradu raznih dodataka za sustav, koji su također najčešće besplatni. Na mrežnoj stranici Društva tako se koriste dodaci koji poboljšavaju ugođaj pri pregledavanju sadržaja na stranici. Neki od instaliranih dodataka su:

- *Lightbox Plus ColorBox*: dodatak za lakše pregledavanje galerija kakav često vidamo na popularnim portalima

- *Javelin*: dodatak za automatsko slanje obavijesnih *e-mail* poruka članovima Društva

u trenutku kada se postavi obavijest na samu mrežnu stranicu

- *Multiple Galleries*: dodatak za mogućnost postavljanja galerija slika bilo gdje na stranici

- *RV Embed PDF*: dodatak koji automatski prikazuje PDF u *Google Docs* pregledniku.

Ipak, nije ni Wordpress bez svojih nedostataka, pa su se tako pri radu sa Wordpressom javili sljedeći problemi:

- hrvatsko-engleska kombinacija: kako Wordpress u trenutku instalacije nije imao službeni hrvatski prijevod za CMS i standardne teme, bilo je potrebno naknadno ručno prevoditi dio po dio mrežne stranice (npr. „archives“ u „arhivi“, „posted on“ u „objavljeno“, „search“ u „pretraži“, itd.)

- prilagođavanje dodataka temi: određeni dodaci napravljeni su vrlo okvirno, kako bi se mogli prilagoditi svakoj i, pa je tako bilo značajnih problema dok su se određeni dodaci prilagodili stranici

Wordpress se pokazao kao moćan alat za upravljanje sadržajem koji vrlo dobro podupire raznolike aktivnosti Društva knjižničara Zadar: od predavanja i kolokvija do raznih projekata kao što su izrada *Vodiča kroz knjižnice Zadarske županije* i podrška za računalni program *MKP*. Iskustvo pokazuje da je zamišljene ideje o preinakama i dodacima na mrežnoj stranici najčešće moguće u potpunosti ostvariti zahvaljujući fleksibilnosti Wordpressa.

PREDSTAVLJAMO

Kako osnovati i očuvati knjižnicu? : „Hrvatska čitaonica sela Kuti” kao primjer građanskog i knjižničarskog aktivizma

Piše: dr. sc. Karmen Delač-Petković

karmen.delac-petkovic@skole.hr

U selu Gornji Kuti, u općini Brod Moravice na sjeveru Gorskog kotara, grupa je mještana 1936. godine osnovala čitaonicu s posudbenom knjižnicom. Budući da je osnivanje knjižnica i danas složen i zahtjevan posao, postavlja se pitanje zašto su i kako oni to učinili. A odmah potom slijedi i pitanje kako je ta knjižnica opstala sve do danas. Ovaj članak odgovora na ta pitanja.

Ustanova „za širenje pisane riječi i kulture”

Velika ekonomska kriza koja je tridesetih godina prošlog stoljeća zahvatila čitav svijet nije zaobišla ni Hrvatsku pa niti Gorski kotar. Posvemašnje siromaštvo i nemogućnost pronalaska ikakvog zaposlenja nagnala je tisuće mladih da se iseles iz svoga goranskog kraja. Slična je situacija bila i u Gornjim Kutima, u jednom od najstarijih goranskih naselja, za koje se vjeruje da je osnovano još u 15. stoljeću. (Na slici je selo Gornji Kuti snimljeno s brijega Sv. Andrija.)

Prema popisima stanovništva vidljivo je da se, u razdoblju između 1910. i 1931. godine, u Gornjim Kutima broj stanovnika zbog emigracije smanjio s 256 na 169, dakle za trećinu. Mladi su hrlili prema većim gradovima (Rijeka, Karlovac, Ogulin, Zagreb) i u prekomorske zemlje (Sjedinjene Američke Države, Kanada, Italija, Češka, Francuska, Nizozemska pa i Australija). Sva je ta mladost bila izgubljena za svoju domovinu jer se, u pravilu, više nikada nije vratila u zavičaj.

Međutim, rijetki pojedinci koji su „vidjeli svijeta”, a ipak došli natrag, donijeli su nova iskustva i saznanja, često i knjige. Jedan od njih bio je i Antun Burić koji se iz Francuske vratio s vizijom jednog drugačijeg, boljeg života. Uvjeren da je moguće kvalitetnije živjeti u rodnom kraju, ukoliko stanovništvo bude obrazovanije, pokušao je stvoriti uvjete koji će svima omogućiti razvoj i napredak. Ispravno je zaključio da je dostupnost škola i knjižnica prvi korak ka tome. Budući da je škola u obližnjim Brod Moravicama već dugo i kvalitetno radila, Burić je nakanio osnovati čitaonicu s posudbenom knjižnicom. Zdušno je, nadaleko i naširoko, agitirao za čitaonicu te tako okupio istomišljenike i prikupio inicijalni knjižni fond i novčana sredstva.

Dana 22. studenog 1936. godine u Burićevoj se kući okupilo šesnaestero osnivača: Andrija Arbanas, Matija Brajdić, Andrija Brajdić (Kuti 29), Andrija Brajdić (Kuti 36), Antun Burić, Josip Crnković, Vjekoslav Delač, Franjo Golik, Ljudmila Kavran, Nikola Kavran, Grga Kruljac, Grga Mance, Slavko Mance, Andrija Štajduhar, Nikola Štefančić i Petar Žagar. Oni su tada osnovali „Hrvatsku čitaonicu sela Kuti – Gorski kotar” (u daljnjem tekstu Čitaonica), kao ustanovu koja će širiti pisanu riječ i kulturu. Budući da su se sastali samo s namjerom da osnuju čitaonicu, ovih šesnaestero ljudi, a ne samo Burić, smatraju se osnivačima Čitaonice (na slikama su zapisnik o osnivanju Čitaonice i niže popis članova). Burić je pedeset godina bio

njezin predsjednik, a onda ga je na toj funkciji zamijenio Josip Štajduhar.

Kraj bez nepismenih ljudi

Odgovor na pitanje kako je Čitaonica mogla zaživjeti, vrlo je jednostavan. Naime, Čitaonica je osnovana u kraju u kojem početkom 20. stoljeća gotovo i nije bilo nepismenih ljudi. Sva su djeca išla u školu, a učitelji su, kao pravi narodni prosvjetitelji, izvrsno obavljali svoj posao. U selu se jako puno čitalo jer nije bilo drugih mogućnosti zabave. Mještani su „gutali“ knjige, a jedini primjerak Jutarnjeg lista koji je dolazio u selo kružio je od kuće do kuće sve dok se ne bi raspao od upotrebe. Čitalo se dok se čuvala stoka, čitalo se noću, poslije poljskih radova. Čitalo se i uz petrolejku, iako je petrolej bio vrlo skup. U brodmoravičkoj školskoj knjižnici Kočani su bili najbrojniji korisnici (Gonji Kuti se u mjesnom idiomu kajkavskog narječja zovu Gornje Kote pa se, shodno tome, i stanovnik sela zove Kočan odnosno Kočanka, op. a.). Stoga je ideja o osnivanju čitaonice odnosno knjižnice u Gornjim Kutima pala na plodno tlo.

Problemi s vlastima

Iako je iz dokumentacije vidljivo je da je Čitaonica osnovana u skladu sa zakonom, osnivači su se već na početku rada suočili s mnogobrojnim problemima. Prvi i najveći bile su prepreke koje su pred Čitaonicu postavljale staroju-goslavske vlasti. One su odmah uočile potencijalne „političke probleme“ koje može izazvati dvadesetak pismenih i načintanih mještana koji se žele organizirano okupljati, pa bilo to i u malom, zabačenom selu. Unatoč ultimatumima i progonima članova, osnivači su uspjeli Čitaonicu registrirati 1937. godine i to s hrvatskim imenom u nazivu. U vrijeme Nezavisne Države Hrvatske Čitaonica je prvi put stradala od cenzure, a drugu su „čistku“ fonda proveli partizani. Niti u poslijeratnoj Jugoslaviji Čitaonica nije neometano radila. Poslije rata joj je nasilno promijenjeno ime, ali su se mještani uspjeli izboriti za povratak starog imena. Zanimljiv je kuriozitet da su sve te vlasti poslije nagrađivale Čitaonicu za kvalitetan rad. U novije je vrijeme Čitaonica primila i dvije prestižne strukovne nagrade: Nagradu Zaklade dr. Ljerk Markić-Čučuković i povelju „Ivan Kostrenčić“ Knjižničarskog društva Rijeka.

IME I PREZIME	Godina	Stan	Učestan	Prisustvo	Učlanje	Učlanje
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	1
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	2
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	3
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	4
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	5
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	6
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	7
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	8
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	9
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	10
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	11
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	12
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	13
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	14
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	15
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	16
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	17
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	18
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	19
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	20
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	21
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	22
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	23
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	24
Štarić Antun	1885	1885	1885	1885	1885	25

Smještajne (ne)prilike

Čitaonica nikad nije imala prikladan prostorije za smještaj knjiga i društvene aktivnosti. Stoga su Kočani planirali izgradnju društvenog doma, u kojem bi Čitaonica bila samo jedan od sadržaja. U tu su svrhu prikupili više od trećine potrebnih sredstava, ali je sva ušteđevina obezvrjeđena u Drugom svjetskom ratu. Tako je selo ostalo bez doma, a seljani bez ušteđevine. Ni poslijeratni pokušaji da se izgradi posebna zgrada za Čitaonicu nisu donijeli rezultata pa je Čitaonica radila u pet privatnih kuća, odnosno ondje gdje se našlo dovoljno prostora.

Mnogo je knjiga uništeno tijekom višekratnog preseljenja fonda iz jednog u drugi prostor ili je stradalo od vlage zbog čuvanja u neprikladnim uvjetima. Kako bi se spasio preostali fond Čitaonica je bila prisiljena na neko vrijeme prekinuti s radom, a svoje je aktivnosti obnovila 1986. godine kada je konačno dobila svoju zgradu u kojoj i danas djeluje. Zgradu su Čitaonici darovali Mjesna zajednica Brod Moravice i poduzeće DIP Delnice, a SIZ kulture Delnice

pomogao je novčanom donacijom. Mještani su u sklopu dobrovoljnih radnih akcija obavili sve radove na postavljanju montažne kućice.

Budući da se radi se o montažnom objektu, koji je već dotrajavao, teško ga je održavati, a i površinom je već premalen za potrebe Čitaonice. Naime, knjižni fond narastao na preko 8 000 knjiga i danas nema dovoljno prostora za smještaj novonabavljenih knjiga, odnosno za okupljanje većeg broja korisnika. Stoga i o knjižnom fondu nije moguće primjereno skrbiti s obzirom na oštru goransku klimu s mnogo vlage i snijega.

Profesionalni amateri

U pismohrani Čitaonice do danas je očuvana bogata pisana i fotodokumentacija o njezinu radu na temelju koje je moguće rekonstruirati sva važnija zbivanja iz njezine povijesti. Čitaonicu su vodili amateri, ali veoma profesionalno, u skladu s knjižničarskim propisima te se ne možemo oteti dojmu da je Burić već od prvoga dana surađivao s tada postojećim goranskim knjižnicama u Lokvama, Delnicama i Brodu na Kupi. Za nas knjižničare zanimljivo je da je Burić za Čitaonicu izradio i specijalnu klasifikaciju (*Klasifikacija djela za knjižnicu Kulturno-prosvjetnog društva Hrvatska čitaonica sela Kuti* - na slici) po uzoru na sovjetsku Bibliotečno-bibliografsku klasifikaciju.

Tablica se pokazala vrlo praktičnom te je tek u novije vrijeme zamijenjena UDK klasifikacijom. Čitaonica od prvih dana ima *Statut, Pravilnik o radu, Kućni red, pečate* (na slici), članske kartone, inventarne knjige, popise članstva, popise deziderata... Sačuvana je statistika o poslovanju i obimna prepiska s vlastima, školama, knjižnicama i drugim ustanovama u kulturi.

Iz te bogate dokumentacije koju je vrlo pedantno prema svim arhivističkim pravilima složio knjižničar Mladen Crnković očito je da se uvijek vodilo računa o potrebama korisnika pa je s njima bilo usklađeno i cjelokupno knjižnično poslovanje. Nije se ostalo samo na nabavi i posudbi knjiga i časopisa (već prvih godina rada Čitaonica je primala trinaest naslova periodike) već je fond popunjavan i donacijama i vidljivo je da su darivatelji nastojali knjige temom i stilom prilagoditi potrebama seljana.

Središte društvenog života

S vremenom je Čitaonica razvila i druge aktivnosti te je i seoski društveni život bez nje postao nezamisliv.

Njezini su članovi pokrenuli i uspješno proveli akciju opismenjavanja malobrojnih nepismenih Gorana u široj okolici Gornjih Kuti. U Čitaonici je djelovala *Dramska družina* koja je organizirala zapažene priredbe i vrtne zabave iz kojih se financiralo djelovanje Čitaonice. Tamburaštvo, koje je već početkom prošlog stoljeća zaživjelo u Kutima, našlo je u Čitaonici plodno tlo. Osnovan je

pionirski tamburaški sastav čiji neki članovi sviraju i danas pod imenom *Kočki tamburaši* (na slici). U Čitaonici je poslije Drugog svjetskog rata djelovala šahovska sekcija, a danas Planinarsko društvo *Vršak* koristi jednu njezinu prostoriju (na slici planinari obnavljaju fasadu Čitaonice).

Djelovanje brodmoravičkih učitelja, posebno Frana (Franje) Jurkovića, pripremiло je prilike za osnivanje Čitaonice, a ona je povratno povoljno djelovala na školstvo čitavog brodmoravičkog kraja. Tijekom Drugog svjetskog rata članovi Čitaonice sagradili su u obližnjoj šumi Lazica baraku u kojoj su tri mlade učiteljice poučavale djecu iz Kuti i u najtežim ratnim prilikama. Tako uspostavljena suradnja sa školom nastavljena je do danas.

Čitaonica je pokretala i druge akcije očuvanja kulturne baštine. Primjerice, članovi čitaonice uspješno su proveli obnovu

crkvice sv. Andrije, zavjetne kapele sazidane na brijegu ponad Kuti 1625. godine, zatim preseljenje i montiranje zvona na seoski zvonik te obnovu seoskog raspela. Obnovili su i spomen-školu u šumi Lazica, pomagali pri izgradnji lovačkog doma i obilježavanju planinarskih transverzala. Članovi Čitaonice inicirali su i druge važne seoske akcije: asfaltiranje, uvođenje telefona i drugo.

Duh Čitaonice

Mještani Kuti smatraju Čitaonicu svojom baštinom i uvijek su se spremni založiti za nju. Stoga su se u njezinim tijelima smijenili brojni Kočani. Mnogi su u nju uložili svoj dugogodišnji rad (50 i više godina) i višekratno obnašali svoje dužnosti. Najveći dio posla obavili su vrijedni knjižničari – volonteri. Osim knjižničara, među kojima se ističu Ljudmila Kavran i Mladen Crnković, važnu je ulogu odradio i Upravni odbor koji je, uz predsjednika, uvijek zastupao Čitaonicu i brinuo o kvaliteti kulturnog te odgojno-obrazovnog rada. Ovakav entuzijazam rezultirao je kvalitetnim radom koji je nadaleko poznat.

Čitaonica je oduvijek otvorena svima. To znači da nikad nije bilo razlike među članovima glede političkih uvjerenja, socijalnog statusa, dobi ili spola. Tako je Čitaonica i tu bila ispred svoga vremena, ravnopravno birajući u svoja tijela i muškarce i žene. Prva knjižničarka Čitaonice bila je žena i to žena koja je preboljela dječju paralizu. Invaliditet je nije ometao u strastvenom radu za dobrobit Čitaonice. I djeca su mogla koristiti Čitaonicu i biti u svemu ravnopravna s odraslima, osim u glasačkom pravu koje su stjecala s punoljetnošću. Dapače, djeci se posvećivala posebna pažnja i pri nabavi literature i pri organiziranju njima primjerenih društvenih aktivnosti. Čitaonica je i financijski podupirala svoje članove koji su stradali od elementarnih nepogoda i bolesti, a skrblila je i o obiteljima umrlih članova. Takva socijalna osjetljivost sačuvana je do danas pa je Čitaonica ove godine promptno prikupila i poslala donaciju stanovništvu poplavljene Slavonije.

Ovakva demokratičnost učinila je Čitaonicu omiljenom među članovima. Broj članova neprekidno je rastao jer su Kočani smatrali Čitaonicu svojom i onda kad više nisu živjeli u Kutima. Mještani su se ponosili članstvom u Čitaonici pa su u njoj nerijetko učlanjene čitave obitelji – danas su to već i praunuci osnivača (na slici je članska iskaznica Marice Delač iz 1937.). Pridružili su im se i mještani iz okolnih sela te se do danas u Čitaonici izredalo više stotina članova. Zato nije rijetkost da istovremeno u Čitaonici posuđuju knjige i časopise petogodišnjaci i devedesetpetogodišnjaci.

Čitaonica kao narodna knjižnica

Budući da u brodmoravičkom kraju nema druge knjižnice, osim osnovnoškolske i bibliobusa, Čitaonica zapravo ima ulogu narodne knjižnice. To podrazumijeva praćenje potreba korisnika i poslovanje u skladu s knjižničarskim propisima, što laicima i nije uvijek jednostavno uskladiti. Međutim, Čitaonica među članovima ima i dvije profesionalne knjižničarke koje se trude, uz dugogodišnju potporu Matične službe Gradske knjižnice Rijeka, pokriti i taj aspekt poslovanja. Čitaonica nastoji pratiti i nove trendove te je, zahvaljujući donaciji Danka Tkalca, nabavila i program MetelWin za računalnu obradu i posudbu knjiga.

Čitaonica danas

Na prijelazu stoljeća u Čitaonici se osjetila smjena generacija. Stariji članovi nisu više mogli volontirati s mladenačkim zanosom, a mlađi su se razišli Hrvatskom radi školovanja i zapošljavanja. Ipak su dva su događaja opet okupila članstvo – izgradnja novog objekta Čitaonice 1986. godine i proslava 70. obljetnice njezina djelovanja 2006. godine. Tada se ponovo pokazalo da je dovoljno svega nekoliko strastvenih zaljubljenika u Čitaonicu da opet oko nje okupe čitav kraj.

Poslije 2006. nastupa zastoj u radu Čitaonice uzrokovan neslaganjima unutar uprave. Upravni se odbor zalagao za suvremeno knjižničarstvo dok je predsjednik zagovarao tradicionalno. Neslaganje u gledištima odnosilo se prvenstveno na dostupnost informacija, nabavu, projekte, transparentno financiranje Čitaonice, jednakopravnost članova te druga *Statuom Čitaonice* zajamčena prava.

Nastali raskol rezultirao je ostavkama dvoje članova Upravnog odbora te izborom novog predsjednika i novih upravnih tijela Čitaonice. Na redovnoj izbornoj skupštini održanoj krajem 2013. godine za predsjednika je izabrana Gordana Crnković. U Upravni odbor ušli su Goranka Horaček (blagajnica), Karmen Delač-Petković (tajnica) te supružnici Dejana i Željko Krujajac. U Nadzorni odbor izabrani su Miro Petrović, Darko Piršl i Elvira Štrk koja je također izabrana za knjižničarku.

Nova je uprava uspješno reorganizirala poslovanje. Napravljen novi plan rada, nastavljeni su stari i započeti novi projekti: međuknjižnična posudba s osnovnom školom Brod Moravice, izložbe i predavanja (na slici je otvorenje izložbe fotografija *Dodir zime* Ive Brajdić). Čitaonica izvrsno surađuje s OŠ Brod Moravice, drugim udrugama u brodmoravičkom kraju, Općinom Brod Moravice, goranskim školskim i narodnim knjižnicama i Gradskom knjižnicom Rijeka te ograncima Matice hrvatske. Pojačana je i promidžbena aktivnost te kontakti s medijima. U izradi je i internetska stranica Čitaonice.

Čitaonica oduvijek organizira i aktivnosti namijenjene brojnom starijem pučanstvu koje su tradicionalno dobro posjećene. Međutim, nova se uprava Čitaonice fokusirala na djecu predškolske i školske dobi kako bi premostila generacijski jaz i učlanila najmlađe u Čitaonicu. Stoga je i ponuda knjiga obogaćena izdanjima upravo za njih. Nabavljeno je dvjestotinjak kvalitetnih slikovnica koje Čitaonica u organiziranoj međuknjižničnoj posudbi početkom svake školske godine ustupa OŠ Brod Moravice na jednogodišnje korištenje. Učenici OŠ Brod Moravice organizirano posjećuju Čitaonicu, ne samo tijekom Mjeseca hrvatske knjige, već i tijekom čitave školske godine, a samostalno i za vrijeme ljetnih praznika.

Posebним uspjehom smatra se tiskanje edukativne slikovnice *Sretna kućica* (autori: Karmen Delač-Petković, Dijana Arbanas i Darko Macan) koju su čitatelji i stručna javnost odlično primili. Slikovnica na jednostavan, zanimljiv i djeci pristupačan način pripovijeda priču o *odiseji* jedne montažne kućice koja se na kraju svojega neobičnog životnog puta skrasila kao

seoska knjižnica. Slikovnica motivira djecu na čitanje i poziva ih da posjete Čitaonicu. Sada u Čitaonicu, naravno s roditeljima, dolaze i brojna dječica iz čitave Primorsko-goranske županije, zainteresirana pričom o *Sretnoj kućici* (na slici je predstavljanje slikovnice u OŠ Sv. Matej na Viškovu). Tako je Čitaonica pridonijela i turističkoj promidžbi kraja ionako bogatog prirodnim ljepotama, sakralnom i etnološkom baštinom.

Čitaonica je od osamostaljivanja Hrvatske registrirana kao udruga građana što joj daje veliku autonomiju, ali donosi i financijsku nesigurnost budući da može sa sigurnošću računati samo na sredstva prikupljena od članarine čiji je iznos doista simboličan. Ukoliko, kako se planira, doista budu u potpunosti ukinuta sva financijska sredstva za rad udruge, Čitaonica će ubuduće

biti prisiljena osloniti se samo na vlastite snage. Ipak, Kočani vjeruju da će i tome doskočiti jer su članovi Čitaonice uvijek spremni na volontiranje, za što su već i do sada dobivali općinske i županijske nagrade. Zanimljivo je da takav stav uprave nailazi na pozitivan odaziv javnosti pa za Čitaonicu, ponekad posve neočekivano, volontiraju i drugi građani širom Hrvatske, dok posjetitelji često doniraju knjige. Uprava Čitaonice sa zahvalnošću prihvaća takve oblike suradnje.

Danas Čitaonicu, uz potporu svih mještana, vode većinom fakultetski obrazovani bibliofili, otvoreni za nove ideje i projekte, te se može očekivati da će poslovanje Čitaonice pratiti suvremene knjižničarske i društvene trendove. Upravni odbor radi prema godišnjem Planu i programu rada, a u dugoročne planove ubraja se otvaranje zavičajne i etnografske zbirke te spomen-sobe zaslužnih mještana. Kad bi se stekle prostorne i financijske mogućnosti Kočani bi rado oformili i dječji odjel u svojoj čitaonici. Zgrada Čitaonice je nedavno obnovljena, a sada se dovršava i sanitarni čvor.

Rješenje u zajedništvu

Zbog svog načina rada, a i zbog svojih postignuća, Čitaonica je postala kulturološki fenomen koji nadilazi lokalne okvire. Opravdala je svoje osnivanje jer je znatno poboljšala kvalitetu života svojih članova, ali i drugih mještana.

Naša Čitaonica je do sada doživjela i preživjela mnoge nedaće, ali nikad nije pokleknula pred problemima. Takvo se stajalište u Kutima prenosi naraštajima te o Čitaonici danas brine već četvrta generacija volontera. Rješenje je dakle u zajedništvu. Stoga svi mi koji zajednički skrbimo o Čitaonici vjerujemo da će ona s pomlađenim članstvom sretno dočekati i svoj skori 80. rođendan.

Zato, ako doista želite imati knjižnicu u svom mjestu – osnujte je! To nije lako učiniti, ali se, uz mnogo rada i samoodricanja, može napraviti. *Hrvatska čitaonica sela Kuti* živi je dokaz snage volje i rada, dokaz neuništive ljubavi prema knjizi i pisanoj riječi.

Čitaonica u literaturi

O Čitaonici je najiscrpnije pisala Karmen Delač-Petković, inače srednjoškolska knjižničarka, koja je detaljno istražila njezinu povijest. Autorica je većeg broja stručnih i znanstvenih tekstova od kojih je najvažnija monografija *Selo Gornji Kuti i njegova „Hrvatska čitaonica“*, koja na četrinstotinjak stranica donosi detaljnu povijest Čitaonice, brojne dokumente te obimnu literaturu. Za osamdesetogodišnjicu Čitaonice Upravni odbor planira tiskati njezinu bibliografiju, čime bi Čitaonica upotpunila stručnu literaturu o svojem radu.

Izbor iz literature o Čitaonici

1. Delač-Petković, K. Šezdeseta obljetnica Hrvatske čitaonice sela Kuti – Gorski kotar. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*. 39, 3-4(1998.), str. 51-62.
 2. Delač-Petković, K. 70 godina “Hrvatske čitaonice sela Kuti”. Brod Moravice: Općina Brod Moravice i Hrvatska čitaonica sela Kuti, 2006.
 - Delač-Petković, K. *Selo Gornji Kuti i njegova “Hrvatska čitaonica” : 70 godina “Hrvatske čitaonice sela Kuti” (1936.-2006.)*, slikokaz, 2006. http://www.knjiznicari.hr/UDK02/images/a/a7/Selo_Gornji_Kuti_i_njegova_%22Hrvatska_%C4%8Ditaonica%22-Karmen_Dela%C4%8D-Petkovi%C4%87.ppt
 4. Delač-Petković, K. *Selo Gornji Kuti i njegova “Hrvatska čitaonica”*. Brod Moravice: Hrvatska čitaonica sela Kuti, Općina Brod Moravice, Matica hrvatska Viškovo, 2009.
 5. Delač-Petković, K. *Razvoj knjižnica Gorskoga kotara*, Zagreb: doktorski rad, 2012., str. 275-282.
- Delač-Petković, K. Arbanas, Dijana i Macan, Darko: *Sretna kućica*. Brod Moravice: Hrvatska čitaonica sela Kuti, 2014.

Pazinska Kuća za pisce – Hiža od besid

Iva Ciceran

predsjednica Upravnog odbora Hiže od besid,

Gradska knjižnica Pazin

ivaciceran@yahoo.com

Kuća za pisce – Hiža od besid pazinska je, ali i istarska kulturna institucija. Smještena je na Buraju, starom dijelu grada Pazina koji je zaštićen kao spomenik kulture. Atraktivnosti pozicije pridonosi to što je nadomak srednjovjekovnog Kaštela, a iznad ponora Pazinske jame.

Ruševna zgrada u vlasništvu Grada Pazina obnovljena je zajedničkim sredstvima Istarske županije i Grada Pazina. Radovi na Kući započeli su 2007. godine, a dovršeni su u studenom 2009. godine kada je svečano otvorena. Sastoji se od prizemnog prostora koji ima javnu namjenu (za književne večeri, predavanja i druge kulturne manifestacije) i garsonijere na katu u kojoj je predviđen smještaj gostiju.

Prilikom otvaranja Kuća je ugostila književnika Roberta Perišića koji je ujedno bio gost prve književne večeri. Nakon njega Kuća je ugostila Maju Vidmar, Zoltána Medvea, Milana Rakovca, Renata Baretića, Sanju Lovrenčić, Rusanku Ljapova, Miroslava Kirina, Ota Oltvanjija, Lászla Végela, Dortu Jagić, Igora Isakovskog, Nikolu Madžirova, Đurđu Knežević, Dinka Telećana, Srđana Srdića, Nenada Vlahovića, Seher Çakir, Mirnesa Sokolovića, Marka Sosića, Mimu Simić, Marka Pogačara, Mirjanu Đurđević, Vanju Spirina i druge.

Osim navedenih autora i stipendijskih boravaka u su Kući održane i književne večeri te putopisne tribine na kojima su se publici predstavili sljedeći autori: Katarina Brbora, Nenad Ivanković, Hrvoje Ivančić, Jasen Boko, Nenad Vlahović, Dvina Meler, Juraj Bubalo, Radoslav Petković, Željko Maurović, Slavenka Drakulić (na slici dolje) i drugi.

Kuća za pisce otvorena je za domaće i međunarodne autore koji se književnim stvaralaštvom bave iz različitih aspekata, od pisaca do prevoditelja, teoretičara, povjesničara književnosti ili književnih znanstvenika. Programom rada, osim aktivnosti s autorima-stipendistima smještenima u Kući, predviđena su gostovanja nekih aktualnih i publici poznatijih imena u Hrvatskoj na čija je javna čitanja i razgovore jednostavnije privući širu publiku. S druge strane, cilj je, svakako, ugostiti i manje poznate, samozatajne, ali kvalitetne autore.

Potrebno je istaknuti da se **Kuća za pisce narednih godina misli programski više otvarati za autore s područja šire regije**, Balkana, Mediterana i Srednje Europe te se na taj način uključiti u mrežu gradova književnosti. Kroz stipendijske boravke planira se ugostiti strane autore, ali i omogućiti hrvatskim autorima boravke u sličnim programima i projektima u regiji.

Do sada je uspješno ostvarena suradnja s Goethe Institutom iz Zagreba kroz provedbu natječaja za stipendijski boravak u Kući za pisce autora ili autorice iz Njemačke na koji svake godine stigne 20-30 prijava. Uwe Rada (svibanj) i Svealena Kutschke (listopad) su autori koji jesu ili će tijekom 2014. boraviti u Pazinu po mjesec dana. Proveden je natječaj i za 2015. godinu te je odlučeno

Broj 64, listopad 2014.

da će na stipendijske boravke biti pozvane Marica Bodrožić (rujan) i Anne Hahn (listopad).

Uspješna suradnja ostvarena je i s Austrijskim kulturnim forumom (stipendijski boravak Seher Peherstorfer-Čakir u Pazinu). Predviđeno je gostovanje austrijskih autora i u 2015. godini kao temelj za buduću suradnju kroz razmjenu stipendijskih boravaka hrvatskih i austrijskih autora.

Program rada za 2015. godinu

Tijekom 2015. godine Kuća za pisce **ugostit će prozalice, pjesnike, esejiste i prevoditelje iz Hrvatske, Austrije, Njemačke, Makedonije, Srbije i Italije**. Predviđeni su stipendijski boravci u trajanju od 15 do 30 dana tijekom kojih će autori biti predstavljeni književnoj publici Istarske županije. **Od autora se očekuje da za vrijeme boravka ostavi neki pisani trag** (sadržaj i oblik ostavljeni su na izbor) s napomenom da je materijal nastao u Kući za pisce – Hiži od besid. Gostovanja autora dogovarat će se u skladu s obavezama samih autora, ali i kalendarom događanja koji će utvrditi Programsko vijeće Kuće za pisce.

Autori i autorice s kojima će se istarska publika moći družiti tijekom 2015. godine jesu Edo Popović, Bekim Sejranović, Ermis Lafazanovski, Bojan Krivokapić (na slici), Antonela Marušić (Nora Verde), Tomislav Marković, Nataša Skazlić, Goran Skrobonja i Tomica Šćavina.

Voditelji razgovora s autorima tijekom književnih večeri bit će Branko Vasiljević, pjesnik i član Programskog vijeća, Davor Šišović, novinar i publicist, Neven Ušumović, pisac i predsjednik Programskog vijeća ili drugi voditelj/i prema prijedlogu Programskog vijeća.

Dodatne aktivnosti i programi

Osim navedenih programa, stalni program Kuće čine gostovanja književnika u sklopu Noći knjige, u Mjesecu hrvatske knjige i programi u suorganizaciji istarskih narodnih knjižnica.

Programsko vijeće donijelo je odluku da se i u 2015. godini dodijeli **Nagrada „Edo Budiša“**. Dobitnici nagrade do sada su bili Srđan Srdić (2012), Marko Pogačar (2013) i Bojan Krivokapić (2014).

Godišnja književna nagrada Istarske županije – Regione Istriana „Edo Budiša“ dodjeljuje se u spomen na rovinjskog književnika Eda Budišu (1958 – 1984), čije je djelo unatoč preranoj smrti ostavilo snažno i prepoznatljivo nasljeđe u istarskoj i hrvatskoj književnosti, osobito u kratkim pripovjednim formama. Nagrada „Edo Budiša“ dodjeljuje se jednom godišnje autoru/ici do 35 godina starosti kojemu/kojoj je u prethodnoj godini objavljena zbirka kratkih priča na području s kojeg nije potreban prijevod na hrvatski jezik (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora).

U sklopu programa rada **pokrenuta je nakladnička djelatnost**. Plan je jednom godišnje objaviti prijevod djela koje je tematski vezano za Istru. U plan ulaze i reizdanja naslova istarske tematike koji se iz različitih razloga ne mogu naći u hrvatskim knjižnicama, odnosno na hrvatskom tržištu knjiga. Tako je 2012. godine objavljen roman Radoslava Petkovića *Put u Dvigrad* (iz 1979), a 2013. godine dvojezično izdanje romana *Sindrome da frontiera* (*Sindrom granice*) slovenskog autora Aljoše Curavića. Knjiga je prvi put objavljena u Firenzi 2003. godine na talijanskom jeziku. Do kraja 2014. godine odlučit će se koji će naslov biti objavljen u 2015. godini.

U 2016. godini planirano je objavljivanje sabranih djela Ede Budiše. Osim sabranih djela publikacija bi sadržavala dodatak kojeg čini bibliografija Budišinih radova, bibliografija referentne literature o Budiši, kao i izbor tekstova o njegovom književnom djelu.

Hiža - dom

Na kraju, recimo da Hiža nije osmišljena kao samo inspirativno mjesto za pisanje i stvaranje, ona je dom književniku, prevoditelju, umjetniku... za vrijeme njegova boravka u Pazinu. Književnik-gost tako u tom razdoblju preuzima ulogu domaćina i dočekuje u svojoj Kući publiku, predstavnike medija i književne javnosti.

Rubrika Iz naših Knjižnica u časopisu Kemija u industriji

Sofija Konjević

Knjižnica Instituta Ruđer Bošković

sofija@irb.hr

Iz naših knjižnica rubrika je hrvatskog časopisa *Kemija u industriji*, u kojoj se već 16 godina objavljuju radovi iz područja knjižničarstva. Prva dva priloga objavljena su u broju 7/8 iz 1998. godine. Do pokretanja rubrike je došlo temeljem dogovora urednika časopisa Danko Škare i Jadranke Stojanovski, tadašnje voditeljice Knjižnice Instituta Ruđer Bošković i projekta Sustava znanstvenih informacija (SZI) – podsustava Prirodoslovlje.

Od 2001. godine dostupna je i **elektronička inačica časopisa**, u kojoj su radovi iz ove rubrike od samog početka slobodno dostupni u cjelovitom tekstu. Zanimljivo je napomenuti da su radovi iz ostalih rubrika *Kemije u industriji* dostupni u cijelosti tek od 2004. godine. Radovi iz rubrike *Iz naših knjižnica* objedinjeni su i na zasebnoj stranici *KUI arhiva* (<http://pierre.fkit.hr/hdki/kui/kuiarhiva.html>). Časopis je od 2004. godine indeksiran u direktoriju DOAJ (*Directory of Open Access Journals*), a od kraja 2005. godine dostupan je i putem portala **Hrčak**.

Časopis *Kemija u industriji* prvenstveno je namijenjen kemičarima, te kemijskim inženjerima i tehnolozima, stoga se nastojalo da i prilozi iz knjižničarstva budu od interesa navedenoj skupini korisnika. Za razliku od časopisa iz područja knjižničarstva čiji su čitatelji najčešće knjižničari i informacijski stručnjaci (a ne i korisnici knjižnica), **objavljivanjem u ovakvom časopisu informacije relativno brzo stižu do korisnika knjižnica**, osobito znanstvenih, koji su ujedno i čitatelji časopisa jer se radi o njihovome znanstvenom području.

U rubrici su **najčešće objavljivani pregledni radovi putem kojih**

se pokušalo korisnicima predstaviti knjižnične usluge, te dostupne informacijske izvore. Osim preglednih radova ponekad su se unutar rubrike objavljivali i **izvorno znanstveni i stručni radovi**, gdje bi se na zahtjev autora, te u dogovoru s urednikom rubrike rad posebno recenzirao (npr. radovi Macan B. Bibliometrijska analiza časopisa *Kemija u industriji* za razdoblje od 2000. do 2009. godine. // *Kemija u industriji*. 60 (2011) , 2; 81-8 ; Analiza novčane potpore Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa hrvatskim znanstvenim časopisima. // *Kemija u industriji*. 57 (2008) , 3 ; 115-122).

Najveći problem rubrike bilo je poticanje knjižničara na pisanje. U vrijeme trajanja projekta Sustav znanstvenih informacija (SZI) donosili su se i godišnji planovi objavljivanja, no mnogi autori ipak nisu dostavljali svoje priloge na vrijeme, pa se u zadnji tren dostavljao zamjenski rad. Očito je najproblematičnije bilo potaknuti knjižničare na pisanje 2003. godine kad je isti autor objavio gotovo sve radove u toj godini.

Časopis je 60 godina izlazio svaki mjesec, a od sredine 2012. godine izlazi svaka dva mjeseca. Do 2014. godine urednik rubrike bio je glavni urednik časopisa Danko Škare. Tijekom 2014. godine dolazi do promjene uredništva, još uvijek nisu poznati budući planovi vezani uz rubriku, no vjerujemo da opstanak rubrike prvenstveno ovisi o motiviranosti knjižničara za objavljivanje.

Zainteresirani knjižničari svoje priloge mogu dostaviti na adresu kui@zg.t-com.hr. Upute za autore dostupne su na stranicama časopisa <http://www.hdki.hr/kui/>.

Dodatne informacije o rubrici mogu se pročitati u članku I. Pažur. **"Iz naših knjižnica" da ili ne?** // *Kemija u industriji*. 54 (2005) 3, 157. URL: <http://pierre.fkit.hr/hdki/kui/vol54/broj3/157.pdf>.

TEMA BROJA: KNJIŽNIČARSKI AKTIVIZAM („freedom after speech“ ili „sloboda nakon govora“)

Bibliotekarstvo želi biti... slobodno?

Mario Hibert

Odsjek za komparativnu književnost i bibliotekarstvo

Filozofski fakultet u Sarajevu

mario.hibert@gmail.com

*Autor zapažene doktorske disertacije **Kritičko bibliotekarstvo: moguća paradigma informacijskog društva** obranjene 2012. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, docent na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Sarajevu, za HKD Novosti objašnjavajući genezu termina kritičko bibliotekarstvo i razotkrivajući sadržaj koji se krije pod njim ukazuje na važnost političkog konteksta knjižničarskog posla i razumijevanja socio-ekonomskog i socio-kulturnog karaktera odnosa znanja i moći. Odabirom društveno odgovornog djelovanja knjižničari ruše mit o knjižničarstvu kao neutralnoj i apolitičnoj profesiji čime se utvrđuju na braniku ne samo digniteta vlastite struke već i javnih institucija uopće.*

Koncentrirajte se i uronite!

Čuvenu frazu „*information wants to be free*“ koja nedvojbeno sugerira neraskidive veze između bibliotekarstva, intelektualnih sloboda i socijalne pravde, u kontekstu profesionalnih dužnosti bismo veoma jednostavno mogli skrenuti u etičku ravan polemike koja nas podsjeća da bibliotečke usluge moraju biti lišene svakog oblika njihove komercijalizacije kako bi zadaća osiguravanja jednakopravnog pristupa informacijama (p)ostala jednom od ključnih tačaka razumijevanja da bibliotekari nisu tek institucionalni činovnici već istovremeno i građani čiji bi progresivni etos trebao nadilaziti mitove o neutralnosti. Upravo se na tragu ovoga propitivanja ideologije političke neutralnosti koja izravno

prati bibliotečku profesiju treba tražiti polazište za dekonstruiranje historijske uloge bibliotekarstva kao neutralne profesije što je ujedno i začetak diskusije o kritičkom bibliotekarstvu.

Kritičko bibliotekarstvo je termin kojim se operira u Evropi, a svoje ishodište ima u Sjevernoj Americi gdje je (pre)poznato i kao progresivno, radikalno, društveno odgovorno, aktivističko. Ovi pojmovi datiraju još sa kraja tridesetih godina prošlog stoljeća kada je objavljen *Bilten progresivnog savjeta bibliotekara* koji je skrenuo pažnju na insistiranja bibliotečkih aktivista da se Američka asocijacija bibliotekara (ALA) kroz svoj rad snažnije uključi u **problematiku koja se ticala mira, segregacije, bibliotečkih organizacija, intelektualnih sloboda**. Otvarajući forum za aktivnosti koje su u fokus stavljale **problematiku slobode izražavanja** šezdesetih godina prošlog stoljeća ovaj se kritički bibliotečki pokret proširio na Argentinu, Austriju, Njemačku, Meksiko, Južnu Afriku i Ujedinjeno Kraljevstvo da bi kao alternativni oblik bibliotečke kulture koji rekonceptualizira tradicionalnu etiku intelektualnih sloboda danas umrežio sa postojećim *grassroots* organizacijama (tzv. *organizacijama lokalne zajednice*, op. ur.) i njihovim različitim diskurzivnim praksama okupljenim oko **problematike socijalne pravde**. Kada je u pitanju razvoj ovog međunarodnog pokreta bibliotekara i informacijskih radnika koji, prema riječima Toni Samek, brigu o ljudskim pravima i stanjima stavlja ispred profesionalnih okvira, danas se već govori o njegovoj evoluciji do **pojma globalne informacijske pravde**. S tim u vezi i propitivanja horizonata kritičke bibliotečke kulture, kao i **identiteta bibliotekara u umreženom društvu**, postaju direktno izložena širem kontekstu ekonomskih, političkih, kulturnih i obrazovnih prijedora o novim oblicima i mogućnostima proizvodnje i distribucije informacija (posebice nekomercijalne diseminacije umreženih resursa kao zajedničkih dobara – *commons*).

Jedan od najizravnijih putova do istraživanja i pozitivizacije, kako socijalnih flukseva umrežavanja tako i afirmacije perspektiva i praksi kritičkog bibliotekarstva, sigurno se može pronaći u njegovom direktnom propitivanju kako profesionalnog tako i građanskog identiteta bibliotekara sažetom u binarnoj opreci: konzervativno vs. reakcionarno bibliotekarstvo. Colin Darch, na primjer, ističe kako se bibliotekari nalaze pred izborom između

principijelne angažiranosti i aktualizacije aktivističkih obilježja poziva koji se naslanjaju na retorički izigranu ili pak zanemarenu tradiciju vrednovanja koncepta intelektualnih sloboda spram prezentnog poimanja bibliotekarstva kao instrumenta kapitalističke ideologije uslužnosti. Pokret progresivnog bibliotekarstva, dakle, ima za cilj **razvijanje strategija kontrakulturalnog otpora i alternativne vizije globalizacije putem promocije socijalnog aktivizma unutar bibliotečke struke** te je stoga u fokusu interesovanja kritičkih bibliotekara moguće otkriti njihovu opredijeljenost da djeluju na sužavanju digitalnog jaza. Pri tome je svakako **nužno izbjeći floskule o profesionalnoj neutralnosti, drugim riječima indiferentnosti i nezauzimanju stava spram društvene stvarnosti**. Međutim, ako izravnije uključivanje bibliotekara u zaštitu intelektualnih sloboda korisnika zarad održivosti demokratskih vrijednosti predstavlja temelj za izgradnju etičke odgovornosti struke postavlja se pitanje da li je uopće moguće da bibliotekari budu percipirani kao agensi društvenih promjena ukoliko izostane njihovo prakticiranje slobode govora na radnom mjestu? Premda IFLA-in Etički kodeks za bibliotekare i druge informacijske djelatnike pretpostavlja slobodu govora na radnom mjestu izuzetno smo rijetko u prilici čitati ili slušati istupe bibliotekara kada su u pitanju npr. teme poput: globalnog tržišnog fundamentalizma, privatnosti, mrežne neutralnosti, *copylefta*, slobodnog softvera, digitalnog rada, digitalne solidarnosti, upravljanja digitalnim pravima (ili kako to duhovito i pronicljivo sažima Richard Stalman „upravljanje digitalnim ograničenjima“) i sl. U svojoj knjizi „Bibliotekarstvo i ljudska prava : vodič za 21. stoljeće“, svojevrsnom pojmovniku kritičkog bibliotekarstva, Toni Samek podcrtava stav Shiraz Durraniya koji nas podsjeća kako je „baratanje informacijama, bilo ono svjesno ili nesvjesno, bitna stvar ne samo za naše lokalne živote već globalne odnose također. **Bibliotekari mogu postati oruđa u rukama onih koji nastoje manipulirati čitavom populacijom navodeći ih da misle poput njih ili pak čvrsto stajati uz demokratska prava izmanipuliranih**. Tu nema trećeg puta.“

U ovom kratkom pokušaju da se naprosto skrene pažnja, a onda možda i prihvati te prepozna **važnost političkog konteksta bibliotečkog i informacijskog posla** neizbježno je dotaći se obrazovanja budućih bibliotekara. Svjedoci smo kako „**novi**“ profesionalizam informacijskih stručnjaka alarmantno privilegira tehnomenadžerske note strukovnih odrednica otvarajući prostore marketinškim modelima upravljanja, komodifikaciji znanja i privatizacijskim orijentacijama. Biblioteke tako postaju sljedbenice i produžeci tehnokratskih elita, a karijerizam u području

informacijskih znanosti im se nudi kroz kompetencije koje **zamagljuje ili pak potpuno isključuju razumijevanje socio-ekonomskog i socio-kulturalnog karaktera odnosa znanja i moći**. Nekritičnost spram ovih tendencija, dobrostojeća šutnja bibliotekara, tako u potpunosti ovu načelno socijalno osjetljivu profesiju odvodi ka redukcionističkom konceptu izgradnje informacijskog društva u kome nadzor nad informacijskim uslugama nikako **nije u rukama korisnika već pobornika tehnološkog fetišizma**. Samopropitivanje, toliko važno za istraživanje koliko daleko mogu sezati granice intelektualnih sloboda, njezinih specifičnosti i povezanosti sa socijalnom odgovornošću, obično izostaje te je stoga **izuzetno teško reorijentirati obrazovanje bibliotekara u duhu digitalnog humanizma**. Ako nas aksiološko utemeljenje profesije na slobodarskim vrijednostima (osiguravanje i zagovaranje pristupa informacijama) obvezuje etičkim načelima struke **tada razvijanje kritičkog mišljenja postaje nezaobilazna linija obrane od pozitivističke obrazovne paradigme koja počiva na uvjerenju kako tehno-znanstvena idejnost suvereno natkriljuje društvene i institucionalne izazove oslobađanja i emancipacije od opresivnih povijesnih konstrukata**. Kritički orijentirani bibliotekari se stoga prevashodno fokusiraju na kontekst društvenih, političkih, ekonomskih i korporativnih odnosa moći koji utiču na informacijsku proizvodnju, diseminaciju i pristup što u pravilu pretpostavlja propitivanje normi značenja i vrijednosti poziva. Neophodno je također naglasiti kako kritička pedagogija osigurava metodološki okvir za ovakvo identitarno reorijentiranje angažirajući bibliotekare, ali i korisnike, da biblioteke učine mjestima istinski transformativnog obrazovanja. **Imperativ društvene pravde kao integrirajuća tačka aktivistički shvaćenog bibliotekarstva tako postaje zadaća ustajanja protiv produblivanja nejednakosti među informacijama „bogatih“ i informacijama „siromašnih“**. Prema tome, za izravnije uključivanje bibliotekara u procese preispitivanja ustanovljenih etičkih normi i praksi spram informacije, informacijske tehnologije i informacijskih sistema (te klase vektoralista, kako bi to imenovao McKenzie Wark, koja apstrakciju nematerijalnog vlasništva proširenu na digitalna informacijska dobra nastoji kontrolirati mehanizmima konsolidiranja monopola nad proizvodnim odnosima) čini se nedvojbenim kako **kolegiji informacijske etike postaju ključno ishodište za napuštanje stereotipa o bibliotekarstvu kao neutralnoj i apolitičnoj profesiji**. Čak i letimičan pogled na temeljna područja istraživanja informacijske etike (intelektualne slobode, cenzura, privatnost, intelektualno vlasništvo) upućuje nas na izuzetno prijeporne teme umreženog društva te je stoga nemoguće govoriti o kritičkom bibliotekarstvu i etičkim dilemama

digitalnog doba bez prethodnog suočavanja profesije sa vlastitim granicama.

Na koncu vratimo se na **problematiku slobode govora na radnom mjestu** te percepciju o bibliotekarima kao dobro utreniranim „mašinama“ za katalogizaciju, klasifikaciju, digitalizaciju, menadžment znanja itd, benigno ugniježdenim instrumentima institucionaliziranog ponosa i lojalnosti. Ranjivost pri izboru da **se društveno odgovorno angažira na radnom mjestu i na taj način doprinese strukturalnom reformiranju profesionalnih očekivanja nije tek zaštita digniteta struke već javnih institucija uopće** usljed čega je borba protiv autocenzure prijelomna tačka održivosti kritičkog bibliotekarstva. Ili govoreći riječima mijan-

marske aktivistice i nobelovke Aung San Suu Kyi: „*It has been rightly pointed out that what is most important is not so much freedom of speech as freedom after speech.*“

Sakrivanje od ovih istina našu budućnost nipošto ne može učiniti boljom, baš kao što ne može zadovoljiti ni potrebe bibliotečkih korisnika, ako na Mreži još uopće ima onih čija očekivanja nisu prestala ići u pravcu biblioteka. Ili možda informacija, baš kao ni bibliotekarstvo, ne želi biti slobodna?

Knjižničarski aktivizam – kakva mu je budućnost

Mikael Böök

Isnäs, Finska

book@kaapeli.fi

prijevod s engleskog Tea Čonč i Marta Kovač

O autoru: Mikael Böök (1947) finski je stručnjak za obrazovanje odraslih i internetski poduzetnik. Tijekom 1993. – 1994. sudjelovao je u postavljanju Čvora i užeta, prvog internetskog poslužitelja Gradske knjižnice u Helsinkiju. Između ostalih radova, autor je dviju publikacija iz područja knjižničarstva (na švedskom): Nätbyggaren – undersökning av den moderna posten [Graditelj mreže – ispitivanje suvremene pošte] (1989) i Biblioteksaktivisten - essäer om makt och bibliotek i informationssamhället [Knjižnični aktivist – eseji o političkoj moći i knjižnicama u informacijskome društvu] (2013).

Uredništvo HKD Novosti sa zadovoljstvom objavljuje njegov tekst o knjižničarskom aktivizmu napisan posebno za naš tematski broj.

Izvorna verzija teksta na engleskom dostupna je na <http://www.kaapeli.fi/book/Activism4HKD.pdf>.

Blogovi M. Bööka dostupni su na: <http://www.kaapeli.fi/book/>, <http://blogi.kaapeli.fi/book/>, <http://blog.spinellisfootsteps.info/>

1

Moj norveški prijatelj Anders Ericson, novinar i knjižničar po struci, skovao je izraz koji pogađa bit onoga što smatram knjižničarskim aktivizmom. *Library takes up the case* ili *bibliotekket tar saka* na norveškome, odnosno *knjižnica uzima stvar u svoje ruke*.

Moj je prijatelj pritom imao neke sasvim određene stvari na pameti. Jedna od stvari kojom bi se, smatrao je Anders, knjižničari trebali pozabaviti bila je prenamjena napuštenog vojnog aerodroma u blizini gradića Moss, gdje Anders živi, u treću zračnu luku koja bi se uključila u sve intenzivniji civilni zračni promet prema norveškome glavnom gradu Oslu.

Kao što se moglo i očekivati, neki su stanovnici podržali ovu ideju dok su drugi izrazili svoje neslaganje. Što su, dakle, zaposlenici javnih knjižnica u gradovima Moss, Rygge i ostalim obližnjim mjestima trebali učiniti u ovoj situaciji? Jesu li trebali nastaviti sa svojim svakodnevnim poslovima i pustiti da uzavrela rasprava i političko odlučivanje o budućoj zračnoj luci idu svojim tokom? Ili su trebali uzeti stvar u svoje ruke?

Kada knjižničari trebaju uzeti stvar u svoje ruke? Zašto? I kako to mogu učiniti?

Za Andersa Ericsona i neke od knjižničara koje on nadahnjuje, *dokumentiranje* je jedan od ključnih koncepata. Druga su važna stvar internetske stranice knjižnica. *Uzeti stvari u svoje ruke* podrazumijeva dakle **dokumentiranje i osiguravanje informacijskih usluga građanima preko interneta**. Drugim riječima, knjižničari trebaju surađivati i nadopunjavati se sa sredstvima javnog

priopćavanja, osobito s lokalnim i nacionalnim tiskom.

Knjižničari bi, primjerice, trebali obavljati zadaće koje su mediji propustili. Dobar je primjer izvorni pisani ugovor između norveške vojske i države koji je knjižnica nabavila i objavila na svojim internetskim stranicama i na koji su se, prema potrebi, građani mogli pozvati. Na taj su način knjižničari pokušali sveobuhvatno, nepristrano i trajno dokumentirati cijeli slučaj.

Zašto? Kako bi dali svoj doprinos unaprjeđenju demokracije.¹

2

Andersa Ericsona upoznao sam na konferenciji *Razmjena znanja – Svjetska trgovinska organizacija i knjižnice (Trading in Knowledge? – The World Trade Organisation and Libraries)* u ožujku 2005. godine u Cambridgeu. Pitanje utjecaja Svjetske trgovinske organizacije (WTO-a) i njezina *Općeg sporazuma o trgovini i uslugama (GATS-a)* te *Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS-a)* na knjižnice još je jedna od stvari koje knjižničari trebaju uzeti u svoje ruke, iako se ovdje radi o nešto tradicionalnijem pitanju koje se dobro uklapa u koncept koji su organizatori konferencije nazvali „lobiranje za knjižnice“.²

Godinu dana ranije s indijskim sam knjižničarima vodio radionicu *Demokratizacija informacija* tijekom Svjetskog socijalnog foruma (WSF) u Mumbaiju.³ Sveučilišna knjižničarka iz Botswane, Kay Raseroka, tada predsjednica IFLA-e, u svojem je uvodnome govoru na radionici pozvala sve knjižničare da sudjeluju na manifestacijama Svjetskog socijalnog foruma, bilježe događanja i predstave ih u svojim knjižnicama. Ovaj bih primjer nazvao **globalnim knjižničarskim aktivizmom!**

Tijekom Svjetskog socijalnog foruma u Nairobiju 2007. godine manja skupina nas, europskih i američkih društvenih aktivista, uz sedamdesetak istočnoafričkih knjižničara pokušala je, što je bolje moguće, djelovati u duhu poruke uz Mumbaija. Između ostaloga, pokrenuli smo Wiki stranicu koja je još uvijek u funkciji i čeka priloge knjižničara i aktivista.⁴

Nije potrebno posebno isticati da je djelovanje na globalnoj razini teško organizirati i još teže održati. Što nas dovodi do srži stvari: **knjižničarski aktivizam u sebi spaja najstabilniju instituciju koju je čovječanstvo stvorilo (knjižnicu) s nečime što je nestalno i prolazno ili u najmanju ruku privremeno i cikličkog karaktera (s društvenim aktivizmom).**

3

Sizifovski posao spajanja knjižnice s aktivizmom tiče se kako lokalnog tako i globalnog djelovanja. Osim toga, tu je prisutna još jedna problematična dimenzija koju treba uzeti u obzir – politička.

Na kraju krajeva, knjižnica je u velikoj mjeri politička institucija.

Rekao bih da se knjižničari ubrajaju u skupinu profesionalaca politički jednako važnih, poput sudaca i pravnika koji su prema Montesquieuovoj podjeli na zakonodavnu, izvršnu i sudsku, već dobili svoju granu vlasti. (Iz usporedbe sam izostavio svećenike jer bi njihov utjecaj danas trebao biti odvojen od političke sfere).

Razlog zašto je potrebno promatrati **knjižnicu kao političku kategoriju, a knjižničare kao vrstu političara (i političarki!), leži u informacijama.** Naravno da su i mnogi drugi profesionalci koji rade s informacijama od velike političke važnosti: novinari, nastavnici, znanstvenici, filozofi, pa i kompjuterski stručnjaci. Međutim, na kraju balade upravo je na knjižničarima najveća politička odgovornost zbog njihove **temeljne uloge organizatora i čuvara informacija.** A politika se u većini slučajeva svodi na informacije (ili dezinformacije) – naravno, osim u slučajevima građanskoga rata, međunarodnog ili nuklearnog sukoba.

4

Razmišljanje o knjižničarskom aktivizmu dovelo me do vrlo političkog zaključka: poznatu Montesquieovu trodiobu vlasti potrebno je nadopuniti, jer **političkom ustrojstvu društva (kao temeljnom zakonu) nedostaje informacijska vlast,** koju bih rado nazvao **knjižničnom vlašću ili vladavinom knjižničara.** Ponekad se novinari (ili mediji) nazivaju *četvrtom granom vlasti* i ako pročitate nešto od Thomasa Carlylea (1795-1881) koji je mnogo pisao o ovoj temi, prepoznat ćete paralelu.

Za razliku od tri tradicionalne grane vlasti koje su isključivo nacionalne, **knjižnica je univerzalna. Knjižnična vlast također treba biti univerzalna.** Širenje interneta, koji je zapravo samo suvremeni produžetak drevne institucije, knjižnice, nagoviješta kraj westfalskog sustava nacionalnih država (koji postoji od 1648.) ili barem njegovu temeljitu promjenu. Od sada pa nadalje, sustav kočnica i ravnoteže u suvremenim društvima ovisit će o novoj sili – informacijskoj moći.

5

Nesvakidašnji i inspirativan događaj odigrao se nedavno (31. kolovoza 2014.) u Helsinkiju. Na velikom koncertu finski violinist Jan Söderblom okupio je stotinjak glazbenika, među kojima i neke međunarodno poznate zvijezde poput Barbare Hendricks. Bila je to dugoočekivana manifestacija onoga što je George F. Bowerman u svojem govoru na godišnjoj konferenciji Američkog udruženja knjižničara 1915. godine nazvao *suosjećajnim duhom svijeta*.⁵ Manifestacija – zapravo je to bio koncert za mir u svijetu – održana je pod nazivom *Slažemo se da se ne slažemo*. Tako su glazbenici dali knjižničarima dobar primjer aktivizma. Koncert možete pogledati i poslušati preko knjiž... ispričavam se, interneta: www.weagreetodisagree.net.

Bilješke:

¹ Engleska verzija bloga o LTC-projektu dostupna je na <https://sites.google.com/site/edufdaoduf/librarycase>.

² Konferenciju je organizirala EBLIDA u suradnji sa britanskim SCO-NUL-om (Udruženjem visokoškolskih, nacionalnih i sveučilišnih knjiž-

nica Ujedinjenog Kraljevstva). Izvještaj Tobyja Baintona s radionice može se pronaći na https://web.archive.org/web/20060512193009/http://www.eblida.org/eblida/meetings/events/GATSConference_Cambridge_Report_April05.pdf.

³ Svjetski je socijalni forum u indijskom Mumbaiju u siječnju 2004. bio četvrti u nizu koji je započeo u Porto Alegreu u Brazilu 2001. godine i traje do danas. Radi se o najvećem i najvažnijem svjetskom skupu vezanom uz nevladine organizacije i društvene pokrete dosad. Posljednji je održan u Tunisu u veljači i ožujku 2013. godine. O knjižničnoj radionici na forumu u Mumbaiju 2004. godine možete pročitati moj članak „*Knjižničari i Svjetski socijalni forumi, ujedinite se*“ u časopisu *Information for Social Change*, 19 <http://www.libr.org/isc/articles/19-Book-1.html>.

⁴ Informacije o knjižničnom projektu Svjetskog socijalnog foruma dostupne su na <http://wsflibrary.org/index.php/Wsflibrary.org>.

⁵ V. Bowerman, „How Far Should the Library Aid the Peace Movement and Similar Propaganda?“, in Litwin, R. (Ed.), *Library Daylight. Tracings of Modern Librarianship, 1874-1922* (Library Juice Press, Duluth, 2006) pp. 173-180.

Nježna gerila : dobrom preporukom knjižničara-informatora do razvijenog čitateljskog ukusa

Arijana Herceg Mićanović

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Marina Držića

arijana.herceg.micanovic@kgz.hr

Ministarstvo kulture imenovalo je **tridesetočlano povjerenstvo kojemu je zadaća osmisliti Nacionalnu strategiju za poticanje čitanja** i koje je svoj prvi sastanak imalo u ožujku 2014. U tom povjerenstvu, uzgred budi rečeno, nema nijednog predstavnika/predstavnice narodnih knjižnica. (Jedan je član povjerenstva doduše djelatnik KGZ-a, ali je u povjerenstvo imenovan po poseve drugoj osnovi, nevezano za djelatnost ustanove u kojoj je zaposlen).

Iz gore navedenog da se naslutiti kako **iz perspektive Ministarstva kulture narodne knjižnice s čitanjem i poticanjem istoga nemaju baš nikakve veze!**

Pa bismo se ovom prigodom zapitali: a što bi onda bile brojne

aktivnosti i programi narodnih knjižnica, primjerice oni povodom Mjeseca hrvatske knjige? Imaju li ikakve veze s poticanjem čitanja? Ili su tek naša usputna razbibriga?

Što s **programima koje kontinuirano održavamo tijekom cijele godine** – izložbama, susretima, promocijama, tribinama, kvizovima, čitateljskim klubovima kojih je svakim danom sve više...? Što s **raznovrsnim i bogatim aktivnostima i animacijama za djecu svih uzrasta koje redovito priređuju gotovo svi knjižnični odjeli za djecu i mlade?**

Ima li to dakle ikakve veze s poticanjem čitanja u Hrvatskoj? Izgleda da nema.

Ja ne mislim tako. Zato, među inim, i pišem ovaj tekst. Koji bi imao govoriti o tome **može li i na koji način knjižničar-informator poticati čitanje, oblikovati ukus čitatelja, može li podizati ljestvicu zahtjevnosti i svojim preporukama širiti horizonte čitateljskih očekivanja.**

Uvjeren sam da je kultura čitanja stvar od iznimne važnosti i da bi svakoj iole civiliziranoj zemlji, a pogotovo onoj koja se hvasta svojom naprednom, suvremenom i proeuropskom politikom, trebala biti u vrhu prioriteta.

Radi se o ozbiljnom poslu. Mukotrpnom i dugotrajnom. Čije će rezultate uživati tek neke buduće generacije. I u koji treba, s najviše razine nadalje, uložiti znanje, trud i naravno – novac.

Mislim da je svakako poželjno i potrebno imati *Nacionalnu strategiju za poticanje čitanja*, ali se bojim da ključ za otvaranje vrata pismenosti i čitalačke kompetencije ne leži ni u kakvim povjerenstvima.

Zato moj glas (i simpatije) idu svim roditeljima koji čitaju svojoj djeci, vrtičkim tetama koje djeci čitaju i približavaju slikovnice, učiteljima/učiteljicama hrvatskoga koji od nastave znaju napraviti avanturu i trajno „zaraziti“ učenike ljubavlju prema knjizi i čitanju i, naravno, onim knjižničarima/knjižničarkama koji svoj posao shvaćaju kao poziv i priliku da smanje i „omekšaju“ udaljenost između knjige i čitatelja.

Može li, dakle, i na koji način knjižničar-informator oblikovati ukus čitatelja i osnaživati njihove čitateljske kompetencije, spajati ugodno s korisnim i zabavno s pametnim? Mogu li knjižnice biti ta fina i važna spona? Ili je bolje da odmah odustanemo, uvjereni da je bitka unaprijed izgubljena?

Ne živimo u vremenu sklonom knjigama. One su „prespore“, prezahtjevne, pa i preskupe ako ih usporedimo s npr. televizijom ili internetom. Nisu konkurentne u poplavi jeftine zabave. Traže vrijeme, smirenost i koncentraciju. Angažman. Kompleksne su. Ne mogu se doživjeti u nekoliko sekundi, klikom miša. Traže od nas jezičnu i čitateljsku kompetenciju. Sposobnost mišljenja i zaključivanja. Maštu. Uključivanje mozga.

Unatoč tome ili upravo zbog toga – čitati svakako treba i oko toga nema previše prijepora. Koplja se međutim počnu lomiti oko toga što čitati. Govorimo dakako o tzv. čitanju iz užitka jer je upravo odabir štiva iz te niše podložan različitim shvaćanjima, sporenjima pa i predrasudama.

Iz perspektive narodnih knjižnica koje bi trebale poticati i omosovljivati čitanje ova je tema važna i vrlo zanimljiva. Počevši od toga **treba li i u kojoj mjeri dopustiti pravo na „jeftin izbor“ ili knjižnice trebaju nuditi nešto više od toga**. Treba li nabavljati građu za koju se zna da „ide“ iako je i prema jezičnim i prema estetskim kriterijima više nego upitne kvalitete. Treba li forsirati tzv. „ozbiljnu“ književnost nauštrb zabavne, lake i perolake?

Ne bih se ovdje upuštala u objašnjavanja opreke između lake i teške književnosti niti u diskusiju o problemima na koje nailazimo u pokušaju definiranja jedne i druge. To je sjajno objasnio Milivoj Solar, pa svakome koga zanima ova problematika preporučam njegove knjige na ovu temu.

Pokušavam sagledati problem iz knjižničarske perspektive, kao što će ga, vjerujem, svaki knjižničar promatrati s obzirom na to u kakvoj knjižnici radi, kakva mu je dobna i obrazovna struktura

članstva, čitateljske potrebe i navike korisnika, kakvi su i koliko izdašni izvori financiranja na raspolaganju i na kraju, ali ne manje važno, kakva je „knjižnična politika“, što želi svojim radom postići i kakve korisnike privući.

Mreža narodnih knjižnica šarolika je. Nismo svi isti. Niti možemo niti trebamo biti. Definiramo svoje ciljeve u skladu s korisničkim potrebama, a da bismo na njih mogli kvalitetno odgovoriti, trebamo dobro poznavati svoje korisnike.

Ipak, neke načelne stvari trebale bi vrijediti posvuda. Barem mislim.

Važno je privući korisnika. Učiniti da se baš u našoj knjižnici osjeća dobro i da voli u nju zalaziti. Ljudi se vežu za „svoje“ knjižnice i „svoje“ knjižničare. Ne vole hladnu atmosferu i smrknuta lica. Neljubaznost i nadmenost. Uostalom, tko voli?

Kad svladamo tu preliminarnu pretpostavku da se dakle korisnik u našoj knjižnici osjeća ugodno, opušteno, „kao doma“, možemo očekivati njegove upite i zamolbu za pomoć u odabiru štiva.

A tada treba pomoći. Stvarno pomoći. A to ne znači preporučiti knjigu za koju znamo da će korisniku biti preteška, prezahtjevna, pa samim tim i nezanimljiva i da će je odbaciti nakon prvih desetak pročitanih stranica.

Prije no što počnemo govoriti, trebamo znati slušati. Što korisnik želi? Što očekuje? Što je dosad čitao i što mu se svждалo? Što nikako ne želi? Kada steknemo nekakav uvid u njegov korisnički profil, možemo se upustiti u preporučivanje knjiga.

Krivi su spojevi uvijek mogući. To je nešto s čime treba računati i ne treba doživljavati kao katastrofu. Meni se, kad sam počela raditi u knjižnici, onako netom izašloj s fakulteta, bez ikakva uvida u to što prosječni korisnik želi čitati, događalo da nadobudno preporučam literaturu koja je članovima knjižnice bila preteška i predosadna, pa mi se znalo dogoditi da mi prilikom sljedećeg posjeta knjižnici ljubazno kažu: „Ja bih nešto posudio/posudila, ali ne bih da mi vi birate!“ U boljoj varijanti. U lošijoj (i češćoj) zaključili bi da sam *glupa k'o noć* (što bi bilo razvidno iz njihova ponašanja) i totalno nenačitana kad ne znam tko je npr. Hedwig Courths-Mahler.

U međuvremenu sam to naučila. Kao i to da nije svaka knjiga dobra za svakog korisnika. Da **moram naučiti dobro slušati ljude i procijeniti u koju korisničku skupinu ih svrstati** i prema tome odabrati knjigu. Iako svrstavanje ljudi u nekakve grupe može zvučati grubo, ipak je moguće, pa i poželjno, ako baš ne želimo posve pogriješiti s preporukom. Dakle, s obzirom na to trebaju li moju preporuku/pomoć u odabiru literature i kako se prema njoj odnose, razlikujem tri osnovne skupine:

„Sladokusci“: Ljudi koji u pravilu ne trebaju, pa onda i ne traže

pomoć pri odabiru knjige. Snalaze se među policama kao ribe u vodi i nepogrešivo biraju kvalitetne knjige. Prave poslastice! Na njih nije potrebno, a vjerojatno ni moguće utjecati. Toliko mnogo i kvalitetno čitaju da bi oni meni mogli preporučivati knjige.

„**Vjernici žanra**“: Svi ih znate, oni čitaju samo krimiće, samo ljubice, samo znanstvenu fantastiku, samo... Ostale knjige za njih kao da ne postoje, čak osjećaju i neki prezir prema njima. Na ovu je skupinu moguće utjecati, ali naravno, samo u okvirima omiljenog im žanra.

„**Neodlučni**“: Oni bi čitali, a možda i ne bi, a ako ipak odluče da bi čitali, uglavnom ne znaju što. Ovo je najmaglovitija i najhete-rogenija skupina, ali istovremeno i skupina koja daje najviše prostora za demonstraciju knjižničarsko-informatorskih vještina.

Općenito uzevši, mislim da naš posao zahtijeva etičnost, pristojnost i dobronamjernost u nastupu. Tako npr. ako informator neku knjigu koju korisnik tako silno želi pročitati bahato i netak-tično proglasi čistim smećem, postupa posve neprihvatljivo. Mislim da od takvih postupaka baš nitko nema koristi. Ali, jedna-ko mi je tako neprihvatljivo lagati da je knjiga fantastična (ako smatram da nije) ili da sam je pročitala (ako nisam) ne bih li korisnika privoljela da je pošto-poto posudi.

Spoj načitanosti, dobronamjernosti, osjećaja za mjeru i sposobnosti procjenjivanja ljudi i situacija možda bi mogla biti formula za kvalitetno obavljanje Informatorskog posla.

Pa može li onda knjižničar-informator utjecati na korisnika i obli-kovati ukus čitatelja ili ne može? Mislim da može i treba. Ali, ne po svaku cijenu i ne uvijek. Treba moći procijeniti hoće li njego-va preporuka zaintrigirati korisnika i potaknuti ga na daljnja čitanja ili ga, upravo suprotno, zauvijek otjerati iz knjižnice. A ovo nam potonje nikako nije u interesu.

U eri brze, površne i nekvalitetne komunikacije (a knjiga je izme-đu ostalog i komunikacijsko sredstvo) mislim da je **silno bitno ponuditi nešto što će ga uzdići iznad te brzogoreće, efemerne razine**. Nešto što će biti „dodana vrijednost“. A dobro napisana, **kvalitetno prevedena, lektorirana i uređena knjiga** za mene jest upravo to.

Bez obzira na osobne čitateljske navike, afinitete i temeljno obrazovanje, mislim da prosječni knjižničar-informator mora moći razlučiti dobru od ne tako dobre knjige. Biti kritički, ali ne i kritizerski raspoložen, ne gubeći iz vida činjenicu da je on u knji-žnici zbog korisnika, a ne korisnik zbog njega. I pokušati slijediti kriterije koje je, barem načelno, postavila znanost o književnosti, a ne primjerice određena televizijska emisija upitnih kriterija. Znati razlučiti žanrovsku književnost čija se kvaliteta zasniva upravo na vještini vladanja zakonitostima žanra i na perpetuira-nju ustaljenih, gotovo kanonskih shema, i tzv. ozbiljnu književ-

nost koja svoju kvalitetu postiže između ostalog upravo original-nošću književnih postupaka. Kad kažem razlučiti, mislim na sadržajne razlike, ne na kvalitativne.

Ne mislim naime da postoje dobri i loši žanrovi, niti da je žanrov-ska književnost loša sama po sebi.

Dakle, ljubitelju krimića neću nuditi *Zločin i kaznu* – najprije zato jer to uopće nije krimić, a zatim i zato što poštujem njegov zah-tjev i sklonost prema rečenom žanru. Ali, ono što hoću i mogu napraviti jest ponuditi kvalitetan krimić (prema ranije navede-nim kriterijima). Na taj će način vjerujem i korisnik biti zadovo-ljan, a i ja ću nekako biti mirna sama sa sobom i nadati se da će korisnik primijetiti razliku i sljedeći put tražiti upravo nešto slič-no preporučenoj knjizi.

Vjerujem u *zen pristup i snagu malih koraka*. Sve prebučno, preagresivno i prenaglo nekako me odbija i plaši. A ne volim biti preplašena niti plašiti svoje korisnike napadnim preporukama.

Diskretno i mudro, kad i ako je ikako moguće.

Znam da je lakše reći nego napraviti i vjerujem da vas ulovi tjes-koba kad vas trideset i treći put pitaju je li *Pedeset nijansi sive* konačno vraćena!

Znam da su zla vremena za knjigu, a za kvalitetnu još i gora. Ali, isto tako znam **da nježna gerila djeluje. Diskretno, ali uporno**. Vidljivo je to čak i letimično promatrajući knjižnične programe, autore koje ugošćuju i naslove koje kolegice/kolege biraju za rasprave na susretima književnih klubova, akcije koje poduzima-ju da bi se promicala knjiga i čitanje...

Loše opremljeni, zanemareni, medijski nevidljivi i društveno nevrednovani gerilci (ipak) djeluju. I to je dobro. Za mekoukori-čen romančić od 19,90 dovoljan nam je kiosk. Knjižnica pak, prema mom dubokom uvjerenju, nudi puno, puno više!

P. S. U skladu s temom članka jedna preporuka: Kalman Žiha, *Do posljednjeg sloja*. Zasigurno vrijedno (opetovanog) čitanja.

Pozor, aktivisti u knjižnicil

Sanja Bunić

Knjižnice grada Zagreba

sanja.bunic@kgz.hr

*Loše knjižnice grade zbirke,
dobre knjižnice grade usluge,
izvrsne knjižnice grade zajednicu.*

R. David Lankes

Slažete li se?

Tijekom osamnaest godina rada u knjižničarstvu na različitim stručnim poslovima od obrade građe do organizacije usluga za skupine korisnika kod kojih je najveći rizik od socijalne isključivosti, često sam nailazila na dvije naizgled oprečne "struje" u razmišljanjima oko toga koja je zadaća knjižnica i knjižničara i što sve ulazi u opis našeg posla.

Prva „struja“ daje prednost izgradnji kvalitetne zbirke, odnosno prikupljanju, odabiru, stručnoj obradi te pohrani građe. Druga daje prednost izgradnji raznovrsnih usluga za različite kategorije korisnika što je nužnost s obzirom na brzi razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija zbog kojih sve manje korisnika dolazi u knjižnicu posuditi knjige.

Ali, kao i inače u životu, stalno se trudimo uspostaviti ravnotežu između različitosti, pa tako i ove dvije opcije ne isključuju jedna drugu. Od svake knjižnice, bez obzira kojoj zajednici bila okrenuta, lokalnoj, školskoj, visokoškolskoj, stručnoj ili nekoj drugoj, u svakom trenutku se zahtijeva da **osluškuje potrebe korisnika i izlazi im u susret**. S obzirom na utvrđene potrebe zajednice stavljaju se u određenom trenutku ili razdoblju prioriteta i **uspostavlja ravnoteža u organizaciji kvalitetne zbirke i kvalitetnih usluga za različite skupine korisnika**.

Tko bi rekao da i organizacija kvalitetne zbirke i raznovrsnih kvalitetnih usluga zahtijeva od knjižničara aktivizam?

„Barbari na vratima narodnih knjižnica“

Ovo je naziv knjige Eda D'Angeloa koja u podnaslovu ima: *kako je postmoderni konzumentski kapitalizam prijetnja demokraciji*,

građanskom obrazovanju i javnom dobru. Autor detaljno analizira ulogu narodnih knjižnica kroz povijest i zaključuje da su knjižnice ustanove u kojima obrazovani stručni kadar izgrađuje **knjižnične zbirke koje su postale utvrde za obranu osnovnih načela demokracije pred nasrtajima konzumerizma**.

Shodno tome, ako su demokracija i prosvijećeno građanstvo ciljevi narodnih knjižnica, tada se uspjeh ne mjeri brojevima **cirkulacije građe već brojem čitatelja kojima se pomoglo da postanu bolji građani**. Pritom, naravno, nije to zadaća isključivo narodnih knjižnica.

Može se zaključiti da su knjižničari, koji rade naizgled „miran i dosadan posao“ zapravo **aktivisti koji se bore za opće dobro** nasuprot uskim i kratkoročnim ciljevima i vrijednostima vođenim profitom. **Bez obzira u kojoj vrsti knjižnice radili**.

Međutim, dodala bih, ne čine to knjižnice samo odabirom i izgradnjom zbirke već i organizacijom čitavog niza usluga koje zadovoljavaju potrebe korisnika u zajednici, **brinući i o onima o kojima kratkovidni ciljevi profita ne vide razloga brinuti na način na koji im je doista potrebno**. Često su poznati pisci i znanstvenici prepoznavali tu plemenitu ulogu knjižnica pa je spisateljica Caitlin Moran izrekla jednu od najljepših tvrdnji o knjižnicama: *Knjižnica u središtu zajednice je križanje između izlaza za slučaj nužde, splavi za spašavanje i festivala. Ona je katedrala duha, bolnica duše, tematski park mašte. Na hladnom kišnom otoku, ona je jedino zaštićeno mjesto gdje nisi potrošač već građanin*.

Organizacijom čitavog niza usluga za beskućnike od informatičkih radionica, radionica podrške pri traženju posla, pravne pomoći, druženja, kulturno-umjetničkih događanja do donacija knjiga i informatičke opreme prenočištima neposredno sam spoznala koju snaga knjižnica krije u sebi u stvaranju **pozitivnih promjena u životima pojedinca i zajednice**.

Spoznala sam i koja je snaga aktivnog pojedinca da svojim angažmanom doprinese pozitivnim promjenama u lokalnoj ali i stručnoj zajednici. Ono što me posebice raduje je činjenica da **usprkos brojnim komentarima da posao knjižnica nije brinuti za potrebe beskućnika**, trenutno imam zadovoljstvo i čast sudjelovati u procesu pokretanja izrade IFLA-inih **Smjernica za knjižnične usluge za beskućnike**.

Na osnovu osobnog iskustva nadopunila bih i izmijenila uvodni citat R. David Lankesa, sveučilišnog profesora i knjižničnog vizionara, i rekla: *Izvrsne knjižnice su one koje gradeći kvalitetne*

zbirke i usluge izgrađuju kvalitetnu zajednicu. U prilog ovoj svojoj tezi bih navela primjer nedavnih zbivanja u Miamiju gdje je gradonačelnik pokrenuo zatvaranje 22 od 49 knjižničnih ogranaka u tom svjetski poznatom gradu u SAD-u. I što se dogodilo? Dogodili su se aktivni članovi zajednice i korisnici knjižnica koji su osnovali *Coalition to save our libraries* (na slici koja je preuzeta s http://www.huffingtonpost.com/christian-zabriskie/the-fight-for-miamis-libr_b_5770624.html).

Dobro organiziranim javnim zagovaranjem članovi koalicije su postigli da je gradonačelnik odustao od zatvaranja knjižnica.

Umjesto zaključka rekla bih: **Knjižnica aktivna za zajednicu = Zajednica aktivna za knjižnicu.**

Knjižnice i demokracija: uloga knjižnica u razvijanju deliberativne demokracije*

Miroslav Katić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

miroslav@gkka.hr

Još početkom prošlog stoljeća bivši američki predsjednik Franklin D. Roosevelt izjavljuje: "Knjižnice su... neophodne za funkcioniranje demokratskog društva... one su veliki simbol slobode uma". Povezanost javnih knjižnica i demokracije, očigledno, izrazito je snažna. Javne, narodne knjižnice proizvod su demokracije. **Javne knjižnice kao produžena ruka sustava javnog obrazovanja** u većini europskih država javljaju se u 19. stoljeću kao posljedica dviju revolucija. Prvo industrijske revolucije, koja je stvorila potrebu za kvalificiranom radnom snagom, dakle trebalo je građane putem javnog obrazovanja pripremiti za tržište rada. Druga je Francuska revolucija, koja je omogućila opće pravo glasa. Ako se širi pravo glasa, onda je bilo potrebno pripremiti građane za ulogu aktivnih društvenih i političkih sudionika. Knjižnice se u tom smislu osnivaju kao odgovor na potrebe demokratskog društva u razvoju.

Ako su knjižnice proizvod demokracije, postavlja se pitanje mo-

gu li one biti pokretači demokracije i to u smislu poticanja građana na aktivni društveni angažman i deliberaciju te stvaranja socijalnog kapitala? **Mogu li knjižnice postati aktivni, a ne samo pasivni sudionici demokratskog procesa?**

Jedan od izvještaja o ulozi knjižnica u suvremenom društvu navodi da najbolje narodne knjižnice djeluju kao središnja društvena okupljališta za vlastitu zajednicu u kojima se odvijaju brojne mjesne aktivnosti u duhu razvitka zajednice. Jednako tako, IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga navode da je „knjižnica ujedno i važan društveni centar formalnog i neformalnog okupljanja pojedinca i skupina“.

Dakle, knjižnice ne samo da mogu, nego su i obvezne odigrati **niz uloga kojima mogu osnažiti građane za građanski aktivizam**, olakšati interakciju između građana i državnih dužnosnika kako bi se oblikovale javne politike i produbio nacionalni diskurs.

Knjižnice nude i slobodan pristup informacijama koji je važan za poticanje građanskog sudjelovanja potrebnog za razvoj civilnog društva, a knjižničari pomažu građanima naučiti kako prepoznati, procijeniti i iskoristiti informacije bitne za donošenje odluka o načinu na koji žive, rade, uče i vladaju. Vjerojatnije je da će bolje informirani pojedinac sudjelovati u raspravama i lakše izreći svoje ideje i pitanja. Knjižnice stvaraju znanje, ideje i informacije dostupne svim građanima služeći kao javni izvor za stvaranje samostalne misli. Kroz pristup brojnim bazama podataka i internetskim stranicama u knjižnici se mogu pronaći razne informaci-

je, od programa i aktivnosti lokalnih odbora i povjerenstva do kontakata pružatelja socijalnih usluga. Učinkovito građansko djelovanje moguće je kada građani imaju vještine da dođu do informacija svih vrsta i kada ih znaju iskoristiti.

Norveško istraživanje provedeno u sklopu projekta *Javne knjižnice – arena za građanstvo*, pokazalo je da su **knjižnice značajni stvaratelji socijalnog kapitala**. I to ne samo kao mjesta neformalnih susreta, u čitaonicama, među policama..., nego kao mjesta formalnih susreta. Dakle, kada knjižnica organizira predavanja, tribine i radionice (pogotovo za marginalizirane skupine) ona potiče građanski angažman i stvaranje socijalnog kapitala. Knjižnice pružaju ugodna, udobna i atraktivna javna mjesta za stanovnike za susrete i razgovor koji potiču interakciju među građanima i priliku za otvaranje pitanja od zajedničkog interesa.

Primjerice, u Herningu u Danskoj (u sklopu projekta *The library as democratic hothouse*) **knjižnica surađuje s lokalnim novinarima i političarima na razvijanju nove lokalne debatne kulture u virtualnom i fizičkom prostoru**. Debate su prvotno bile virtualne, na internetskim stranicama, a kasnije se shvatilo da postoji veliki interes za debate u fizičkom okruženju. Dodatna zanimljivost je bila i postavljanje web kamere u jedan kutak knjižnice gdje su ljudi mogli snimiti pitanja za lokalne političare. Uz novinare, voditelji tribina bili su i knjižničari koji su se pokazali kao odlični poticatelji javne rasprave prvenstveno zbog svoje apolitičnosti i nepristranosti. Rezultati su također pokazali da su *online*-debate privukle veliki broj mladih ljudi koji su bili zainteresirani za teme prvenstveno vezane za kulturu mladih. Usto, knjižnica je privukla veliki broj novih korisnika te se pokrenula javna debata o mnogim drugim pitanjima važnim za lokalnu zajednicu.

Američko knjižničarsko udruženje ALA (*American Library Associ-*

ation) pokrenulo je zajedno s Zakladom Kettering (Kettering Foundation, <http://www.kettering.org/>) projekt **ALA-in Centar za civilni život** (ALA Center for Civic Life) **s ciljem promocije građanskog angažmana i poticanja javne deliberacije kroz knjižnice**. Centar za civilni život potiče knjižnice i educira knjižničare da se aktivno uključe u civilni život zajednice kroz različite aktivnosti: organiziranjem i vođenjem javnih debata o lokalnim političkim i društvenim temama, poučavanjem pojedinaca građanskim vještinama, poticanjem čitateljskih klubova na diskusije o lokalnoj problematici, stvaranjem elektroničke baze s informacijama o servisima za građane te suradnju s drugim institucijama poput škola i muzeja.

Informirana javnost stvara same temelje demokracije. Ako slobodno društvo želi opstati mora osigurati slobodan i nesmetan pristup informacijama svim građanima, osigurati vještine potrebne da bi se sudjelovalo u demokratskom procesu, ali i dopustiti dijalog i osigurati slobodu izražavanja. Sve se to radi u knjižnicama, kamenu temeljcu demokracije u našim zajednicama. Izazov za knjižnice u informacijsko doba proširiti je svoj doseg i izvan edukacijsko-informacijskog područja na programe koji stvaraju **socijalni kapital, osnažuju civilno društvo i proširuju sudjelovanje javnosti u demokraciji**. Knjižničari trebaju raditi na vraćanju javnog povjerenja u knjižnice te obnovi povijesne misije javnih knjižnica, a ona je obrazovanje za demokraciju, odnosno demokratsko društvo.

* Deliberativna demokracija (eng. *deliberative democracy*) sustav je vlasti u kojemu se o svim javnim stvarima odlučuje javnom raspravom (op. ur).

Izjava Knjižničarskog društva Rijeka

Prihvaćena na skupštini održanoj 11. rujna 2014.

Na temelju inicijative članova Knjižničarskog društva Rijeka, Upravi odbor Društva raspravljao je na 10. sjednici održanoj 25. kolovoza 2014. o temi vezanoj za imenovanja i zapošljavanja u knjižnicama. Na sjednici je zaključeno da se sastavi Izjava o toj temi o kojoj se članstvo može očitovati na skupštini. Izjava je na skupštini prihvaćena većinom glasova, tj. uz jedan glas protiv.

Izjava

Knjižničarsko društvo Rijeka ima zadatak promicati profesiju knjižničara, zalagati se za njihov profesionalni integritet i afirmaciju na slobodnom tržištu rada i u društvu općenito, a u skladu sa zakonima i etičkim kodeksom Društva.

Zakon o knjižnicama iz 1997. godine imao je intenciju podizanja ljestvice u profesionalizaciji knjižničarske djelatnosti i struke, u čemu je u dobroj mjeri i uspio.

Stoga Knjižničarsko društvo Rijeka izražava zabrinutost za po-

javnosti u pojedinim lokalnim zajednicama, institucijama i društvu općenito. Radi se o tome da se kod odluka u izborima često ne uzimaju u obzir profesionalne reference kandidata, formalno obrazovanje za knjižničarsku struku, cjeloživotno učenje vezano za struku, postignuća u njoj, zakonom propisano radno iskustvo, već se odabiri i izbori temelje na izvanprofesionalnim kriterijima, poznatim nam kao različite vrste *podobnosti*. Svjedoci smo pravnih *vratolomija* kako bi se kriteriji i procedure natječaja za rukovodeće knjižničarske pozicije i radna mjesta podredile ciljanim

osobama određene klijentelističke i/ili stranačke provenijencije.

Knjižničarsko društvo Rijeka čvrsto vjeruje da takve pojavnosti, između ostaloga, doprinose svima nam vidljivoj depresiji u društvu, u konačnici i krizi, jer se energija pojedinaca umjesto u napore kako bi bili što bolji u profesiji i svojim radom doprinosili sebi i zajednici, usmjerava za traženje poveznica na umrežene centre moći, kojima se onda, logično, mora ostati dužnikom/icom.

Knjižničari, zapitate li se ponekad zašto smo se školovali?

piše: dr. sc. Karmen Delač-Petković

karmen.delac-petkovic@skole.hr

Tekst knjižničarke Strojarsko brodograđevne škole za industrijska i obrtnička zanimanja u Rijeci, ujedno i doktorice informacijskih znanosti Karmen Delač-Petković ukazuje na rašireni problem (ne)vrednovanja knjižničarske struke i kompetencija pri zapošljavanju s kojime se i sama susrela. Uredništvo HKD Novosti smatra da se radi o važnome i osjetljivome problemu o kojemu treba javno razgovarati kako bi se pozicije koje su knjižničarska struka i kompetencije posljednjih godina zauzele na tržištu rada ne samo zadržale, već i učvrstile te zakonodavno i u praksi proširile. Dio je to, konačno, i knjižničarskog aktivizma kojeg ovaj broj HKD Novosti ima namjeru osvijetliti i afirmirati.

Pitate li se ikad zašto ste se školovale odnosno školovali za svoje knjižničarsko zanimanje? Ako već radite u struci, pitate li se hoćete li moći zadržati svoje knjižničarsko radno mjesto ili će uskoro možda naići netko „pogodniji“ tko će vas zamijeniti? A vi, koji tek tražite svoje radno mjesto u knjižničarstvu, mislite li da imate neke šanse, samo zato što imate diplomu (možda i radnog iskustva) u knjižničarskoj struci?

Svi mi, koji tražimo svoje knjižničarsko mjesto pod suncem itekako se to pitamo. Pa se tako, ponekad – kad se susretnemo s tom praksom – zapitamo kako je moguće da se na knjižničarska mjesta zapošljavaju osobe bez ikakve knjižničarske stručne spreme i tek s obećanjem „da će se upisati na knjižničarstvo“.

Pitamo se kako je moguće da takva osoba ima prednost pred nekoliko (ponekad i desecima) drugih kandidata s odgovarajućom stručnom spremom. Pitamo se zašto katkad potpuno nekompetentne osobe imaju prednost pred, primjerice, doktorima znanosti iz područja knjižničarstva. Pitamo se, dalje, zašto radno iskustvo ništa ne znači pa će nam, u nekim slučajevima, tridesetogodišnji rad u knjižnici, objavljeni stručni radovi i dobivena priznanja odjednom postati otegotna okolnost pri javljanju na natječaje...

U školskom knjižničarstvu, odakle i sama dolazim, evidentno je neprepoznavanje knjižničarske struke i knjižničarskih kompetencija unutar obrazovnog sustava. Iako je školsko knjižničarstvo posljednjih dvadesetak godina nevjerojatno unapređivalo, sada opet nailazimo na situacije gdje ravnatelji posve autonomno (školski odbori u načelu se u svemu slažu sa „svojim“ ravnateljima) na knjižničarska mjesta zapošljavaju nekompetentne, ali zato podobne kandidate. Osim, koliko-toliko razumljivih razloga zašto se to čini, imala sam prilike pri svojim vlastitim prijavama na radna mjesta čuti i da je nekvalificirana osoba zaposlena zato što je: „već radila u školi na nekom drugom radnom mjestu“, „a valjda i ona nekog vruga zna“, „mlađa je od vas“, „bliže stanuje od vas“, „ravnateljica je prijateljica/rođakinja/etc.“, „i ona mora nešto jesti“, „nježna je“, „nije osuđivana“... Najviše od svega svidio mi se argument jednoga riječkoga osnovnoškolskog ravnatelja koji je, odbivši pedesetdvoje kompetentnih kandidata (!), bahato ustvrdio: „Jer *ja* tako hoću!“ I, naravno, proveo je svoju volju.

Nažalost, ovo nisu sporadične, već učestale pojave, kakvih je sve više i u drugim vrstama knjižnica. Lokalni moćnici odlučuju o svemu, ne snoseći pritom nikakvu odgovornost. Natječaji se sakrivaju od javnosti i sastavljaju tako da pogoduju samo jed-

nom, unaprijed odabranom kandidatu. Pravilnici o stručnoj spremi zlorabe se te se osoba bez kompetencija drsko izjednačuje s onima koji ih imaju. Pri zapošljavanju se zlorabe i zakonske nedorečenosti pri čemu se ne postavlja pitanje koliko je moralno to što se čini. Dapače, odbijenim kandidatima se „dobrohotno“ savjetuje da ni oni previše ne razmišljaju o tome. Konačno, „mladi su, ima vremena...“, ili su „već stari pa će skoro mirovina“.

Očigledno je da ovaj problem ima više razina. Jedno je nepoznavanje i otvoreno omalovažavanje knjižničarstva kao struke, a drugo je moralna kriza i nepotizam koji prožimaju čitavo društvo. Došlo je vrijeme, kada se moramo zabrinuti i za struku i za status, pa ako hoćete, i za ekonomsku sigurnost školovanih knjižničara. A posebno velikog broja mladih knjižničara, koji nemaju apsolutno nikakvu mogućnost da se zaposle, budući da je struka ionako suficitarna.

Moramo se zapitati dokle ćemo trpjeti ovakve nepravde i nepoštenje. Hoćemo li šutjeti, pognutih glava – sretni što nas osobno nitko ne dira – ili ćemo se konačno početi boriti za sebe i za dignitet struke. Došlo je vrijeme da nešto učinimo. Očitujmo se,

dakle, i osobno i putem strukovnih udruženja – ukazujmo na nepravdu i prosvjedujemo protiv nepoštenih načina zapošljavanja.

Što još možemo učiniti? Počnimo od zakona. Ako su zakoni nedorečeni, zastarjeli ili, ukratko, loši – mijenjajmo ih! Zašto se *Pravilnik o stručnoj spremi učitelja i stručnih suradnika* ne može promijeniti? Zašto se na sva radna mjesta, primjerice u srednjoj školi, mora zaposliti kvalificirana osoba, a samo u knjižnici – ne mora? Mijenjajmo to!

Upravo je završila stručna rasprava nakon koje će uslijediti javna rasprava o prijedlogu novog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. Koliko se nas javilo s primjedbama na prijedlog Zakona i potrudilo da se unesu poboljšanja? Jeste li se vi javili? Jeste li voljni nešto učiniti na tom planu? Ili ćete samo čekati da se stvari same promijene? Ništa se neće promijeniti nabolje bez našega nastojanja. Na lošije vjerojatno hoće.

Stoga, kolegice i kolege knjižničari, ne dopustimo da dođe dan kada ćemo se svi pitati: „Zašto smo se školovali?“

Nacionalna kampanja „Čitaj mi!“ : rezultati i budućnost kampanje

Kristina Čunović

predsjednica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a

kristina@gkka.hr

„Čitaj mi!“ prva je nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja. Pokrenuta je povodom Europske godine čitanja naglas (2013) pod pokroviteljstvom Ministarstva socijalne politike i mladih. Inicijativa za pokretanje kampanje stigla je od članica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a što su prihvatili Hrvatsko pedijatrijsko društvo, Hrvatsko čitateljsko društvo, Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti i UNICEF Hrvatska. Logo kampanje osmislila je hrvatska ilustrato-

rica Sanja Rešček Ramljak, plakat i letke Lana Posarić, a mrežnu stranicu Andro Rezić.

Cilj kampanje je poticati roditelje i druge odrasle da s čitanjem naglas djetetu započnu već od njegova rođenja kako bi ovu naviku, za koju je dovoljno izdvojiti tek 15 minuta dnevno, učinili

bliskom roditeljima i djeci.

U sklopu kampanje pokrenuta je mrežna stranica www.citajmi.info, posvećena roditeljima i svima koji žele promicati čitanje djeci od rođenja. Stranica sadržava informacije o tome zašto je važno djeci čitati naglas, materijale (plakat, letak, logo) koje mogu preuzeti svi koji žele promicati čitanje naglas djeci od rođenja, nagradni natječaj koji podržavaju nakladnici svojim izdanjima za najmlađu djecu, listu vrijednih slikovnica za pojedinu dob djeteta te mnoge druge korisne sadržaje.

Tijekom kampanje **informacije o dobrobitima čitanja djeci od rođenja** roditelji su mogli dobiti u gotovo svakoj knjižnici te u domovima zdravlja i rodilištima u kojima su postavljeni informativni plakati i letci.

Hrvatski knjižničari, svjesni koliko su rana i obiteljska pismenost važni temelji za budućnost svakoga pojedinca, organizirali su u okviru kampanje preko 300 aktivnosti s ciljem suradnje obitelji i **knjižnice** u brizi za dijete kao budućeg čitatelja i ljubitelja knjige. Tako su gradonačelnici čitali djeci, Vile čitančice poklanjale slikovnice, čitalo se na radio postajama, gradskim trgovima, pedijatrijskim ordinacijama i dječjim odjelima hrvatskih bolnica u Bjelovaru, Sisku, Splitu, Rijeci, Karlovcu, Osijeku, Vinkovcima i mnogim drugim gradovima. U aktivnostima oko 120 narodnih i školskih knjižnica sudjelovalo je preko 10 000 djece i roditelja. Otvorene su „Zbirčice“, „Male biblioteke“ – pokretne knjižnice iz koje se kući posuđuju slikovnice u dječjim vrtićima u Zadru, Rijeci, Velikoj Gorici. Otvorene su knjižnice u pedijatrijskim ambulancama i Domovima zdravlja u Sisku, Prelogu, Bjelovaru, Koprivnici, Ozlju.

Na **nagradni foto-natječaj kampanje na temu čitanja s djecom** dospjelo je preko 320 fotografija i video isječaka djece koja čitaju s roditeljima, bakama, djedovima, braćom. Prikupljeno je oko 3 000 slikovnica u akciji „Čitam, dam, sretan sam“ za dječje odjele bolnica, pedijatrijske ordinacije, dječje vrtiće, domove za djecu... Knjige su išle iz ruke u ruku po cijeloj Hrvatskoj, darivanje slikovnica postalo je hit. U suradnji s poznatim UNICEF-ovim fotografom Giacocom Pirozzijem fotografirana je obitelj koja

čita djeci za jumbo plakate s ciljem da informacije o dobrobitima čitanja naglas djeci dobije što više roditelja i drugih odraslih članova obitelji. Kampanja je osvanula na tisuću plakatnih mjesta diljem Hrvatske, podržali su je i brojni mediji koji su objavili dvjestotinjak priloga o kampanji. Knjižničari su u većini gradova zabilježili porast upisa najmlađe djece u knjižnice. Primjerice u Koprivnici je 2013. upisano 33 posto djece više u odnosu na 2012., dok su se posjeti roditelja s djecom udvostručili. Sličan trend bilježe i knjižnice u Zadru, Rijeci, Karlovcu, Splitu i Vinkovcima.

U kampanju su se aktivno uključili nakladnici posebnim akcijama i snižavanjem cijena slikovnica. Algoritam, u čijim se knjižarama moglo donirati 5 kn za kampanju, postao je „ponosni prijatelj kampanje“. Mozaik knjiga tiskala je „Metar Čitaj mi!“ koji prikazuje kako se s djetetovim odrastanjem i sazrijevanjem mijenjaju i slikovnice koje bi mu trebalo čitati, a Profil se uključio tiskanjem straničnika. Povodom Međunarodnoga dana pismenosti (8. rujna 2013.), u organizaciji Hrvatskoga čitateljskog društva, organiziran je okrugli stol **Čitanje naglas** koji je okupilo **stručnjake iz područja čitanja i poticanja čitanja djeci od najranije dobi**, kako bi se društvo u cjelini još jedanput upozorilo na važnost čitanja naglas.

Prvi rođendan nacionalne kampanje za poticanje čitanja naglas djeci od najranije dobi, „Čitaj mi!“, obilježen je povodom Međunarodnog dan dječje knjige u travnju 2014. u Dječjem vrtiću Cvrčak igrokazom kojim su organizatori kampanje, glumci i djeca na zabavan način predstavili sjajne rezultate kampanje koja je ujedinila cijelu zemlju u cilju da čitanje postane svakodnevna navika svih roditelja i djece. Milanka Opačić, potpredsjednica Vlade i ministrica socijalne politike i mladih, tom je prilikom pročitala djeci slikovnicu *Zlatokosa i tri medvjedića* i poslala poruku da slikovnica treba biti na prvom mjestu u izboru igračaka od najranije dobi i da roditelji svojim primjerom mogu promijeniti život svoje djece, stvarajući kod njih naviku čitanja koje utječe na njihov cjelokupni razvoj.

IZ RADA HKD-a I REGIONALNIH DRUŠTAVA

Sjednice Glavnog i Stručnog odbora HKD-a

7. sjednica Stručnog odbora HKD-a održala se 2. srpnja 2014. godine. Prihvaćen je *Prijedlog programa rada HKD-a za 2015. godinu*. Zaključeno je da se uputi zamolba svim predsjednicima sekcija i komisija HKD-a za ažuriranje internetskih stranica sekcija i komisija.

8. sjednica Stručnog odbora HKD-a (posljednja sjednica Stručnog odbora u mandatnom razdoblju 2012. – 2014.) održala se u utorak, 23. rujna 2014. godine. Prihvaćeni su izvještaji sekcija, komisija i radnih grupa HKD-a 2012. – 2014. Prihvaćeni su prijedlozi prerastanja radnih grupa u komisije HKD-a te prijedlog nove radne grupe. Prihvaćen je prijedlog da se neaktivne komisije i radne grupe ukinu. Zaključak je Stručnog odbora da treba zadužiti sekcije da se brinu o radu komisija u svom sastavu.

Zapisnici sa sjednica Stručnog odbora dostupni su ili će biti dostupni na stranici http://hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/zapisnici_strucnog_odbora_2012/.

9. sjednica Glavnog odbora HKD-a održana je 15. rujna 2014. godine. Glavni odbor podržao je *Plan prijedloga skupova i programa* koji će se prijavljivati na pozive Ministarstva kulture RH i Grada Zagreba za predlaganje javnih potreba u kulturi za 2015. godinu. Prihvaćeni su i prijedlozi Povjerenstva za dodjelu priznanja Knjižnica godine (ove godine nagrada neće biti dodijeljena), Povjerenstva za izbor predsjednika HKD-a u mandatnom razdoblju 2014. – 2016. (predložena je Dunja Holcer), Ocjenjivačkog odbora za dodjelu Kukuljevićeve nagrade te prijedlog Ocjenjivačkog odbora za dodjelu nagrade „Eva Verona“.

Glavni je odbor **sazvao 39. redovnu skupštinu Hrvatskoga knjižničarskog društva**. Prihvaćen je *Prijedlog Dnevnog reda 39. skupštine HKD-a* te *Odluka o plaćanju troškova sudjelovanja na 39. skupštini* pojedinim kategorijama članstva HKD-a.

Pod točkom *Razno* raspravljalo se o Društvu knjižničara Dubrovnik koje već dulje vremena ne funkcionira, a kojemu HKD može

pomoći tek savjetodavno.

Na kraju je predsjednica HKD-a pozvala na što širu stručnu raspravu o *Prijedlogu Zakona o knjižničnoj djelatnosti i knjižnicama*.

10. sjednica Glavnog odbora HKD-a (posljednja sjednica Glavnog odbora u mandatnom razdoblju 2012. – 2014.) održala se u utorak, 7. listopada 2014. godine. Usvojeni su prijedlozi sastava radnih tijela 39. skupštine, sastava Povjerenstva za zaključke 39. skupštine HKD-a te prijedlog kandidata za članove Nadzornog odbora i Etičkog povjerenstva.

Zapisnici sa sjednica Glavnog odbora dostupni su ili će biti dostupni na stranici http://hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/zapisnici_glavnog_odbora_2012/.

Projekt Nacionalni pravilnik za katalogizaciju: izrada, objavljivanje i održavanje

Vesna Hodak

predsjednica Komisije za katalogizaciju HKD-a

vhodak@nsk.hr

U srpnju 2013. godine započeo je rad na projektu *Nacionalni pravilnik za katalogizaciju: izrada, objavljivanje i održavanje*. Sporazum o suradnji na izradi nacionalnog pravilnika za katalogizaciju potpisali su, kao ravnopravni partneri, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatsko knjižničarsko društvo, Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatski državni arhiv, Muzejski dokumentacijski centar, Muzej za umjetnost i obrt i Hrvatski prirodoslovni muzej.

Izrada pravilnika za katalogizaciju organizirana je u okviru rada Upravnog odbora kojeg čine predstavnici potpisnika Sporazuma i Stručnog odbora čiji su članovi predstavnici suradničkih ustanova. Uz imenovanog koordinatora projekta i urednika budućeg pravilnika, angažirani su domaći i strani savjetnici. Osnovane su i radne grupe od stručnjaka iz zajednice knjižničara, arhivista, muzealaca te predstavnika akademske zajednice: *Radna grupa za model i strategiju razvoja*; *Radna grupa za katalogizaciju* (unutar Komisije za katalogizaciju HKD-a koju čine *Radna grupa za opis građe* i *Radna grupa za pristupnice*, potom *Radna grupa za katalogizaciju NSK*, *Radna grupa muzejskih djelatnika* i *Radna grupa arhivskih djelatnika*).

Izrađena mrežna stranica projekta dostupna je na adresi <http://npk.nsk.hr> kao i mrežna stranica *Radne grupe za opis građe* Komisije za katalogizaciju HKD-a na adresi <http://sites.google.com/site/novipravilnikb/>.

Pojavom novih vrsta građe, *online* kataloga u web okruženju, razvoja modela organizacije bibliografskih informacija, relacijskih baza podataka, odnosa prema digitalnim dokumentima i zajednici semantičkog weba, javila se sve veća potreba za izradom novog nacionalnog pravilnika za katalogizaciju, a osuvremenjivanje *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga* (u daljnjem tekstu PPIAK) tijekom zadnjih godina rješavalo se u praksi primjenom međunarodnih bibliografskih standarda i smjernica.

Razvoj u međunarodnoj zajednici potaknuo je da se rad na pra-

vilniku proširi, uz knjižničarsku, na arhivističku, muzejsku i akademsku zajednicu te da se svi zajedno aktivno uključe u projekt. Cilj rada na projektu je usklađenost pravila temeljenih na nacionalnoj kataložnoj tradiciji s konceptualnim modelima, međunarodnim kataložnim načelima i standardima.

Izrada zajedničkih pravila za opis građe i oblike imena temelji se na konceptualnim modelima i standardima koji su bitni za knjižnice, arhive i muzeje: FRBR (*Functional requirements for bibliographic data*), FRAD (*Functional requirements for authority data*), FRBRoo (*Functional requirements for bibliographic data object oriented*), objedinjeno izdanje ISBD-a, CIDOC(CRM) [*International Documentation Committee (conceptual reference model)*], ISAAR(CPF) (*International standard archival authority record for corporative bodies, persons and families*), ISAD(G) (*General international standard archival description*) te standardi semantičkog weba.

Rad na projektu odvijat će se u tri faze tijekom 2013. – 2016. U prvoj fazi analizirat će se konceptualni modeli, preispitivat će se načela izrade i analizirati logička struktura pravilnika (PPIAK, REICAT [*Regole italiane di catalogazione*], RDA [*Resource description and access*]), analizirat će se norme za oblik pristupnica i norme za kataložni opis jedinica građe te razvijati metodologija i izrađivati specifikacija za nabavu IT platforme za izradu i objavljivanje pravilnika. U drugoj fazi predviđena je izrada prednacrtu pravila za izbor i oblik pristupnica kao i pravila za opis jedinica građe te dogradnja IT platforme. U trećoj fazi izradit će se dokument o mapiranju relevantnih standarda i konceptualnih modela zajednice knjižnica, arhiva i muzeja, završiti rad na izradi nacrtu pravila za opis jedinica građe, izbor i oblik pristupnica te objaviti pravilnik. U sve tri faze predviđena je provedba promotivnih aktivnosti, uređivanje mrežnih stranica i prikazivanje rezultata rada na pravilniku na domaćim i stranim skupovima.

Načela za izradu pravilnika će se zasnivati na IFLA-inim načelima: primjerenost korisniku, opća uporaba, prikazivanje, točnost, dostatnost i nužnost, značajnost, ekonomičnost, ujednačenost, normizacija i integracija.

Završetak rada na projektu predviđa se krajem 2016. godine. Novi će pravilnik zasigurno zadovoljiti potrebe propisujući uvjete za opis, identifikaciju i pristup jedinicama svih vrsta građe koji se nalaze u knjižnicama, arhivima i muzejima, a čija će se primjenljivost proširiti i na nakladničku, knjižarsku te zajednicu koja upravlja autorskim pravima kao i zajednicu informacijskih posrednika.

Skupština Društva knjižničara Slavonije i Baranje

Vukovar, 27. lipnja 2014. godine

Andrea Božić

Društvo knjižničara Slavonije i Baranje

andrea.bozic@saponia.hr

Skupština Društva knjižničara Slavonije i Baranje održana je 27. lipnja 2014. godine u Ružičkinoj kući u Vukovaru. Okupljanje je započelo pozdravnim riječima predsjednice Društva knjižničara Slavonije i Baranje Marine Vinaj i ravnateljice Gradske knjižnice Vukovar Vlatke Surma Szabo.

Budući da su proljetne poplave najviše pogodile područje djelovanja našeg Društva, Skupština je započela **izvješćem Ive Pezer, voditeljice Matične službe Vukovarsko – srijemske županije, o stanju na poplavljenim područjima i provedenim akcijama prikupljanja građe** za poplavljene knjižnice, uz najavu budućih aktivnosti za stradale knjižnice, ali i pomoć za knjižničare. Vlatka Surma Szabo izvijestila je o **uspješnosti humanitarne akcije koju je pokrenula Gradska knjižnica Vukovar pod nazivom Žena ženi** u kojoj su sudjelovale knjižnice diljem Hrvatske. Ravnatelj knjižnice u Drenovcima, Goran Pavlović izvijestio je Društvo o **napredovanju projekta Knjiga na mreži**, kao i o stanju nakon poplave na Drenovačkom području, te se zahvalio kolegama na podršci i pomoći.

Nakon tog turobnog podsjeća-

nja na poplave, pristupili smo najsvečanijem dijelu, dodjeli povelje „Marija Malbaša“ za izniman doprinos radu društva i razvoju knjižničarstva na području djelovanja Društva. Svjetlana Mokriš je obrazložila odluku Ocjenjivačkog odbora za dodjelu povelje „Marija Malbaša“ ravnateljici Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci Emiliji Pezer (na slici) za njezin cjelokupan rad i doprinos na području knjižničarstva te unapređenje i širenje županijske knjižnične mreže. Emilija Pezer zahvalila je svima na ukazanoj podršci i suradnji.

Tajnik Društva Srđan Lukačević podnio je **Izvješće o radu Društva** u protekle dvije godine, kao i **Financijski izvještaj**. Članovi DKSB sudjelovali su aktivno na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu, a svoja izlaganja su ponavljali za ostale članove društva na predavanjima srijedom u prostoru GISKO. Osim izlaganja svojih članova, 8. travnja 2014. g. **održan je Okrugli stol Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora** na kojem su važnost postojanja zavičajnosti u svakoj knjižnici za povijesni, kulturni i zemljopisni pregled jednoga kraja, kroz predstavljanje svojih zavičajnih zbirki, istaknule kolege iz Mađarske, Srbije, Osijeka, Vukovara, Zagreba, Našica i Belog Manastira. Članovi su bili aktivni i u stručnim tijelima HKD-a. **Svjetlana Mokriš najavila je i novi broj Knjižničarstva**, uz kratak pregled ostvarenog u proteklom razdoblju.

Nakon što je data razrješnica dosadašnjem vodstvu DKSB-a, pristupilo se izboru novih članova upravnih tijela. **Za predsjednicu Društva predložena i jednoglasno prihvaćena, uz veliki pljesak, Vlatka Surma Szabo** (na slici s Mari-

nom Vinaj). Ona je u nastavku predstavila plan rada Društva za sljedeće razdoblje. U vremenu koje se stalno mijenja zadatak je knjižnica da održe korak s promjenama. U skladu s time najavljeno je praćenje započelih projekata i pokretanje novih, održavanje suradnje s kolegama iz Mađarske i Srbije te izrada vodiča kroz knjižnice na području djelovanja Društva.

Nakon službenog dijela, pošli smo u razgledavanje novog postava Gradskog muzeja Vukovar, te nakon toga na zajednički ručak u Vinogradarskoj kući Goldschmidt – Vučedol što je ujedno označilo završetak 19. skupštine DKSB-a.

Izborna skupština Knjižničarskog društva Rijeka

Sveučilišna knjižnica Rijeka, 11. rujna 2014. godine

Marija Šegota-Novak

predsjednica Knjižničarskog društva Rijeka

marijasn@gkri.hr

U četvrtak, 11. rujna 2014. održana je **izborna skupština Knjižničarskog društva Rijeka**, u dvorani Glagoljice Sveučilišne knjižnice Rijeka. Skupštini se odazvalo 53 člana, pa je dvorana bila popunjena do posljednjeg mjesta. (Za kvorum su bila dostatna 43 člana).

U stručnom dijelu skupštine **Gorana Tuškan Mihočić prenijela je članstvu izabrana poglavlja i atmosferu s netom održane 80. IFLA-ine konferencije održane u Lyonu** kojoj je nazočila uz EIFL-ovu potporu, kao predstavnica Gradske knjižnice Rijeka – jedne od šest dobitnika EIFL-ove nagrade za kreativno korištenje IKT-a u javnoj knjižnici.

Senka Tomljanović prisutne je upozнала s prednostima IRIKS-a – integrirane računalne infrastrukture u službi vidljivosti knjižnica Sveučilišta u Rijeci.

Na Skupštini su **dodijeljena priznanja Knjižničarskog društva Rijeka, Povelje Ivana Kostrenčića**, koje Društvo bijenalno dodjeljuje zaslužnim knjižničarima i projektima. Odluku i obrazloženje Ocjenjivačkog odbora pročitala je predsjednica odbora Ljiljana Črnjar.

Dobitnici su **doktorica znanosti Karmen Delač-Petković** za dugogodišnji uzoran rad u Društvu, unapređivanje struke i očuvanje ugleda Društva i **Gradska knjižnica Rijeka** za najbolji knjižničarski projekt u 2012/2013. godini – *GKR Magazin*.

Nakon pola sata druženja i lagane okrepe odvijao se radni dio Skupštine kojem je predsjedavala Korina Udina. Skupština je prihvatila **Izvešće o radu KDR-a, Financijsko izvješće i Izvešće Nadzornog odbora** za mandatno razdoblje između dviju izbornih skupština. Skupština je potvrdila prijedloge kandidata za rad u stručnim komisijama HKD-a.

Izabran je novi Upravni odbor: Marija Šegota-Novak i Ivana Vladilo, predsjednica i potpredsjednica, obje u drugom mandatu, Sanja Orešković, tajnica, Sanja Kosić, blagajnica te članovi Dolores Markotić, Snježana Hordov Rubinić, Jana Krišković Baždarić, Alica Kolarić i Koraljka Mahulja Pejčić.

Na skupštini su izabrani i delegati KDR-a za 39. skupštinu HKD-a koja će se održati u Splitu: Ivana Vladilo, Marija Šegota-Novak, Dolores Markotić, Milka Šupraha-Perišić, Ljiljana Črnjar i Verica Lulić (kao rezervni delegat).

Sa zadovoljstvom obavještavamo hrvatsku knjižničarsku javnost da je 10. rujna, dan prije skupštine **Društvo brojilo 84 aktivna člana**, što je jedna od većih brojki u povijesti ovoga Društva.

Knjižničarsko društvo Rijeka prihvatilo je i **Izjavu o imenovanjima i zapošljavanjima u knjižnicama** (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/996>).

Održana 12. izborna skupština Knjižničarskog društva Varaždinske županije

Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin, 24. rujna 2014. godine

Ljiljana Hajdin

predsjednica Knjižničarskog društva Varaždinske županije

lhajdin@foi.hr

Knjižničarsko društvo Varaždinske županije održalo je svoju 12. izbornu skupštinu 24. rujna 2014. godine u prostorijama Odjela za mlade i stranu literaturu u Vili Bedeković Gradske knjižnice i čitaonice Varaždin, u Ulici Augusta Cesarca 10.

Nakon pozdravne riječi Skupštinu je otvorila predsjednica Društva Draženka Stančić. Utvrđeno je da Skupštini prisustvuje dovoljan broj članova potrebnih za donošenje pravovaljanih odluka.

Nakon što je jednoglasno prihvaćen dnevni red, pristupilo se izboru radnih tijela Skupštine. Potom je predsjednica Draženka Stančić podnijela **Izvešće o radu u razdoblju 2012. – 2014.**

godine. Pritom je istaknula da je Društvo bilo prisutno na gotovo svim sjednicama Glavnog odbora HKD-a. Također se radilo na izradi i aktiviranju web stranica, kao i pokretanju časopisa, no zbog objektivnih okolnosti nije došlo do realizacije ovih projekata. **Financijski izvještaj** za isto razdoblje podnio je blagajnik društva Tomislav Košić. Izvešća su jednoglasno prihvaćena.

Skupština je nakon toga razriješila dužnosti dosadašnju predsjednicu Draženku Stančić, kao i članove Upravnog i Nadzornog odbora iz proteklog mandatnog razdoblja.

Za novu predsjednicu KDV-a jednoglasno je izabrana kandidatkinja Ljiljana Hajdin (Knjižnica Fakulteta organizacije i informatike Varaždin) koja je zahvalila na ukazanom povjerenju te se obvezala na idućoj sjednici predstaviti prijedlog programa rada za izabrano mandatno razdoblje. Potom su **izabrani članovi novog**

Upravnog i Nadzornog odbora. Za potpredsjednika, odnosno člana Upravnog odbora imenovan je Tomislav Košić (Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin, Odjel za mlade). Za preostala dva člana Upravnog odbora imenovani su Željani Čeč i Mare Cestar (Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin, Odjel za odrasle). U Nadzorni odbor imenovani su Bernarda Kos (Knjižnica Fakulteta organizacije i informatike Varaždin), Edita Kutnjak-Zlatar (Gradska knjižnica i čitaonica „Mladen Kerstner“ Ludbreg) i Kristina Bakulić (Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin, Odjel za odrasle).

O novostima iz struke izvijestila je dosadašnja predsjednica Draženka Stančić. Informacije su se uglavnom odnosile na nastupajuću 39. skupštinu Hrvatskoga knjižničarskog društva koja će se održati u Splitu 15. – 18. listopada 2014. godine. Na skupu će Knjižničarsko društvo Varaždin predstaviti novoizabrana predsjednica Ljiljana Hajdin, koja će biti i jedina prisutna iz naših redova, jer za sada Društvo nema financijskih sredstava za upućivanje delegata na Skupštinu. Prisutni su bili također upoz-

nati i sa održavanjem 5. okruglog stola za školske knjižnice koji se održao u Ivancu 3. listopada 2014. godine.

Pod točkom *Razno* provedena je živa **rasprava o članstvu u Društvu**, kao i o potrebi povećanja članarina. Stav je Društva da se za sada ne

povećava članarina dok se ne konkretiziraju potrebe za tim.

Uz čestitke novoizabranom vodstvu, koje je još jedanput zahvalilo prisutnima na izboru, Skupština je završila s radom.

Održana redovna skupština Društva knjižničara Zadar

Gradska knjižnica Zadar, 25. rujna 2014. godine

Mladen Masar

predsjednik Društva knjižničara Zadar

mladen.masar@gkzd.hr

Redovna skupština Društva knjižničara Zadar održana je u četvrtak 25. rujna 2014. u Multimedijalnoj dvorani Gradske knjižnice Zadar.

Od najvažnijih odluka izdvajamo sljedeće.

Za **delegate na 39. skupštinu HKD-a** u Splitu u listopadu 2014. godine izabrane su Jadranka Delaš iz Znanstvene knjižnice Zadar i Mirta Matošić iz Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Zadru.

Društvo knjižničara Zadar **podržava Izjavu Društva knjižničara Rijeke** te smatra da bi se ona trebala proširiti i doraditi te uputiti HKD-u kako bi, eventualno, dobila i širu potporu stručne knjižničarske zajednice.

Članovi su raspravljali i o novom **Prijedlogu Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti**.

Zapisnik je dostupan na mrežnim stranicama: http://dkz.hr/wp-content/uploads/2014/09/Skupstine_DKZ_25_09_2014_zapisnik.pdf.

Izborna skupština Društva bibliotekara Istre

Gradska knjižnica i čitaonica Pula, 19. rujna 2014.

Iva Ciceran

predsjednica Društva bibliotekara Istre

ivaciceran@yahoo.com

Izborna skupština Društva bibliotekara Istre održana je 19. rujna u Grdskoj knjižnici i čitaonici Pula. Nakon podnošenja financijskih i programskih izvještaja za 2013. godinu te prvo polugodište 2014. godine po treći je puta dodijeljena **Nagrada Društva bibliotekara Istre** i **Pohvalnica za NAJ-projekt**.

Društvo bibliotekara Istre od 2012. godine nagrađuje knjižničare i knjižničarske projekte. Dosadašnji dobitnici Nagrade Društva bibliotekara Istre su Marija Petener-Lorenzin i Bruno Dobrić.

Glavni odbor DBI-ja jednoglasno je odlučio da se **Nagrada Društva bibliotekara Istre** u 2014. godini uruči **Borisu Biletiću**, doktoru humanističkih znanosti, književniku i rav-

natelju Gradske knjižnice „Matija Vlačić Ilirik“ u Rovinju.

Treću godinu zaredom DBI je nagrađio i knjižničarski projekt. Nakon projekata *BOOKTIGA* i *Mediteran stanuje u Puli*, povjerenstva jednoglasno odlučuje da se **Pohvalnica za NAJ-projekt** ove godine dodjeli projektu **Zelena knjižnica**, čiji je inicijator i glavni nositelj **Ivan Kraljević**, zaposlenik Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i predsjednik Društva bibliotekara Istre 2010. – 2014.

Projekt **Zelena knjižnica** dokazuje se kao inovativan u spajanju danas vrlo aktualne i sve važnije teme održivog društva i knjižničarske struke, koja u ovom slučaju preuzima kako ulogu promotora ideje, tako i edukatora i savjesti društva.

U projektu je do sad sudjelovalo jedanaest knjižnica i dvadesetak drugih ustanova, a odlična suradnja ostvaruje se sa Sveučilišnom knjižnicom u Puli, pulskim Kinom Valli te pulskim Fakultetom ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“. Od početka projekta do lipnja 2014. godine održano je 107 aktivnosti (predavanja, filmske projekcije, radionice, promocije knjiga i tribine) kojima je ukupno nazočilo 5 090 korisnika. Među aktivnostima ističu se 63 stručna edukativna predavanja.

Budući da se radilo o izbornoj skupštini, dane su razrješnice dosadašnjem predsjedniku i članovima Glavnog i Nadzornog odbora te je izabrana nova predsjednica i članovi Glavnog i Nadzornog odbora. Dosadašnji Glavni odbor za novu je predsjednicu **predložio Ivu Ciceran** (na slici s Borisom Biletićem i Ivanom Kraljevićem) koja se svojim aktivnostima u okviru Društva i u struci općenito istaknula kao odličan kandidat i logičan izbor za ovu funkciju. Skupština je prijedlog jednoglasno usvojila. U Glavni

odbor izabrane se Ruža Šutalo, Lucija Martina Vežić, Nada Galant i Izabela Kapustić. U Nadzorni odbor izabrani su Liana Diković, Tijana Barbić Domazet i Branimir Prica.

Na kraju je izabrano povjerenstvo za dodjelu *Pohvalnice za NAJ-projekt* u 2014. godini. Članovi povjerenstva za dodjelu Pohvalnice za NAJ projekt u 2014. godini jesu Ivan Kraljević, Magda Rimanić, Vanessa Toić, Vanja Fornazar i Tatjana Šušnica Relić.

Promocija novog broja *Glasnika Društva bibliotekara Split*, br. 10/11 (2012/2013)

Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu, 6. ožujka 2014. godine

Dijana Erceg

predsjednica Društva knjižničara u Splitu

derceg@gradst.hr

Promocija novog broja *Glasnika Društva bibliotekara Split*, br. 10/11(2012/2013), održana je 6. ožujka 2014. u Gradskoj knjižnici Marka Marulića, a njoj je prethodio 2. sastanak Glavnog odbora Društva knjižničara u Splitu održan 27. veljače 2014. na kojem su odabrani promotori i dogovoreni detalji organizacije.

Za glavnog je promotora Edita Bačić predložila sveučilišnog profesora Jakova Dulčića, znanstvenog savjetnika na Institutu za oceanografiju i ribarstvo u Splitu. Jakov Dulčić je ujedno i voditelj Laboratorija za ihtiologiju i priobalni ribolov, a također i urednik časopisa *Acta Adriatica* od 2007. godine do danas. Za drugog promotora Mihaela Kovačić je predložila Petra Krolu, ravnatelja Sveučilišne knjižnice u Splitu. Treći je promotor, na prijedlog uredništva *Glasnika* bila glavna urednica, Edita Bačić.

Žana Siminiati Violić napravila je pozivnicu koja je poslana e-mailom svim članovima Društva, autorima radova u novom broju *Glasnika*, kolegama koji su radili lekturu i prijelom, predstav-

nicima Grada Splita i Splitsko-dalmatinske županije, predstavnicima medija te još posebno poštom umirovljenicima.

Iako je promociji prisustvovalo samo dvadesetak članova Društva, promocija je bila uspješna. Otvorila ju je predsjednica Društva Dijana Erceg koja je pozdravile prisutne i najavila promotore. Profesor Dulčić nadahnuto je, kao glavni promotor, predstavio svaki rad iz novog broja *Glasnika*. Petar Krolu je pohvalio napore uredništva *Glasnika* i Glavnog odbora Društva koji su usprkos nedostatku financijskih sredstava uspjeli dovršiti pripremu i tiskati novi broj. Edita Bačić osvrnula se na rad uredništva te zahvalila donatorima na financijskoj i drugoj pomoći koja je pružena Društvu. Nakon promocije priređen je domjenak za članove i goste.

Prilog o promociji snimila je TV Jadran te ga emitirala isti dan u svojim vijestima. Kratke izjave o Društvu i *Glasniku* dale su predsjednica Društva Dijana Erceg i glavna urednica *Glasnika* Edita Bačić.

IZ RADA HKD-a I REGIONALNIH DRUŠTAVA

Nova zgrada jelšanske knjižnice

Marija Plantarič-Huljić

v. d. ravnateljice Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa

opcinska.knjiznica.i.citaonica.jelsa@st.t-com.hr

Općinska knjižnica i čitaonica Jelsa slijednica je Narodne čitaonice osnovane 1868. godine no njezina prava povijest zapravo započinje 23. travnja 1939. godine kada je *u svrhu širenja i podizanja narodne prosvjete osnovana Općinska knjižnica Jelsa*, „čitaonica puka“, tj. javna knjižnica namijenjena svim članovima tadašnje zajednice, ali i turistima, što treba posebno naglasiti.

Počela je s radom u Svečanoj dvorani Općinskog doma, a trajni smještaj bio je predviđen u Domu kulture koji su izgradili te iste 1939. godine. Poslije rata narodna knjižnica pravno-formalno nije postojala sve do **1998. godine kad je osnovana Općinska knjižnica i čitaonica Jelsa**, a živi svjedoci reći će da je u Jelsi bila knjižnica od kad pamte. Njezinim su članovima, kako kažu, bili barem za vrijeme svojega školovanja.

Dana 10. studenog 2003. Knjižnica je stradala u požaru u kojem su nestali i oni rijetki pisani dokazi o njenom ranijem postojanju, dokazi da je unatoč neriješenom statusu knjižnica djelovala od 1946. godine dalje i da je bila jedina knjižnica na Hvaru u razdoblju od sedamdesetih do devedesetih godina prošlog stoljeća. U svojoj dugoj povijesti, od 1868. nadalje knjižnica nije bila dostupna korisnicima samo tijekom dva razdoblja: za vrijeme talijanske okupacije u vrijeme Drugog svjetskog rata te poslije požara 2003. do **siječnja 2006.**

godine kada je započela s radom u privremenom prostoru. Korisnici su posuđivali građu u dječjem odjelu i odjelu za odrasle, no za ostale odjele i aktivnosti koje propisuju standardi te za zapošljavanje novog osoblja, nije bilo prostora.

Tek je ove godine u Jelsi u stručnome smislu uređena prava knjižnica, u prostoru koji je zaista namijenjen njezinoj djelatnosti **i koju je otvorio 14. kolovoza 2014. premijer Zoran Milanović** u nazočnosti uzvanika Općine Jelsa prigodom Dana Općine.

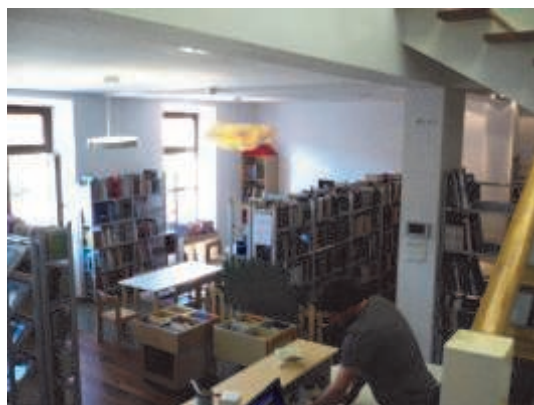
Prostor u Domu kulture, koji je sada **preuređen u knjižnicu**, sastoji se od dvije veće prostorije ukupne površine 180 m² na katu i ranije se nije koristio, osim povremeno u zimskim mjesecima za treninge rukometa. Kad je izgrađena sportska dvorana ostao je posve neiskorišten. Djelatnici knjižnice predlagali su preseljenje u taj prostor više puta od 1995. godine da bi ideja bila prihvaćena tijekom

1999. godine. Prvim nacrtima rekonstrukcije Doma potkrovlje nije obuhvaćeno, zato su radovi započeti poslije požara prekinuti i pristupilo se izradi novog idejnog i glavnog projekta koji je dovršen 2005. godine. Njime je predviđena i rekonstrukcija potkrovlja i krova čime je za knjižničnu djelatnost osigurana zadovoljavajuća površina za rad i razvoj. Trebalo je gotovo deset godina da konačno knjižnica useli u svoj dom. Cijena cijelog projekta iznosila je 4 520 144 kn od čega je Ministarstvo kulture sudjelovalo s 3 570 000 kn, a osnivač, Općina Jelsa, s 950 144 kn.

Dom kulture nalazi se u samom centru Jelse i idealno je mjesto za smještaj knjižnice jer se tu susreću svi komunikacijski putovi. U prizemlju su trgovina i ribarnica, a knjižnica na katu podijeljena je u dva nivoa spojena stepenicama u sredini prostora uz koje je smješten informacijsko posudbeni pult. Na prvom nivou, ukupne površine 160 m²

posudbenim odjelima namijenjeno je 140 m² od čega južnu stranu prostorije popunjavaju odjel periodike s čitaonicom tiska i dječji odjel, kojemu uz zapadni zid slijedi odjel multimedije, a u sjeverni dio prostora smještena je književnost za odrasle. Tu su četiri priključna mjesta za računala namijenjena korisnicima. Prostor za osoblje i sanitarije zauzimaju 20 m² prostora.

U potkrovlju je prostor zbog stepeništa manji. Južnu stranu potkrovlja zauzima prostor za javne programe sa stolovima s priključnicama za računala i stolicama za manifestacije te zavičajna zbirka. Sjeverni i istočni dio namijenjen je znanstveno-popularnoj literaturi, referentnoj zbirci i prostoru za tihi rad. Dio od završetka stepeništa do zapadnog zida iskorišten je za spremište i smještaj glavnog računala (34 m²). Unutarnji ambijent u knjižnici je suvremen i korisniku ugodan.

Knjižnica sada raspolaže sa 17 000 naslova odnosno 20 000 jedinica građe. Djeci je namijenjeno 3 800 svezaka knjižne građe. U čitaonici je 560 svezaka, zavičajnoj zbirci 370, a oblikuje se i odjel s audiovizualnom građom koji sadrži 1 000 jedinica. Za odjel periodike u prethodnom prostoru nije bilo uvjeta. Uz katalogizaciju se u obradi građe primjenjuje predmetno označivanje (16 000 predmetnica), anotiranje i skeniranje naslovnica. Knjižnica se u svom poslovanju služi računalnim programom *MetelWin*.

Nova jelšanska knjižnica sasvim je posebna knjižnica jer je stvorena solidarnošću žitelja Hrvatske. Već 15. studenoga 2003. godine na Interliberu je započela akcija *Darujmo knjigu za Jelsu* u organizaciji Knjižnica Grada Zagreba i Gradske knjižnice Marka Marulića iz Splita, a 21. studenog je Slobodna Dalmacija krenula s akcijom *Knjiga za Jelsu*. Tako je za pomoć Jelsi senzibilizirana cjelokupna knjiž-

nična zajednica, nakladnici, ustanove i građani. Zahvaljujemo svima i vjerujemo da je nova knjižnica dostojna ljubavi koju je Hrvatska pretočila na njezine police i u njezinu izgradnju. Ova lijepa knjižnica sada ima osposobljene posudbene odjele s knjižnom i audiovizualnom građom te povezanost sa svijetom putem interneta, ima prostor s propisanim cjelinama u kojem je na policama smješten do sada obrađeni fond, no da postane jedno živo kulturno i informacijsko središte treba osoblje koje će nastaviti dosadašnji rad te raditi na sadržajima koji u dosadašnjim uvjetima nisu bili mogući, **treba povećati otvorenost knjižnice i broj korisnika te naravno biti primjereno financirana za obavljane djelatnosti. Knjižnici sada treba udahnuti život.**

Hrvatska Kostajnica uključena u UNESCO-ov projekt obnove

Tijana Preradović

v. d. ravnateljice Gradske knjižnice i čitaonice

Milivoja Cvetnića Hrvatska Kostajnica

grad.knjiz.i.cit.hr.kostajnica@sk.t-com.hr

Hrvatska Kostajnica živopisni je gradić, smješten podno brda Djed i na obalama modrozeleno Une, iste te Une koja je 17. i 18. svibnja 2014. godine nezapamćenom poplavom zaprijetila ljudima ovog kraja. Vodostaj inače pitome ljepotice tih je dana dosezao nevjerojatna 504 centimetra. Poplavljene su kuće,

okućnice, stara gradska jezgra, a među poplavljenim zgradama našla se i zgrada Hrvatskog doma otvorena davne 1925. godine u kojoj se nalazi i Gradska knjižnica i čitaonica Milivoja Cvetnića Hrvatska Kostajnica.

U podrumskim prostorijama razina vode dosezala je 150 centimetara, a tragedija je tim veća što je poplavljena i podrumaska polu-razina u kojoj se nalazilo spremište za knjižnu građu, ukupno oko 3 000 svezaka. Dio te građe bio je već otpisan, a dio se tek sada otpisuje. Stradale su gotovo sve igračke, materijali za likovne radionice, božićni i uskršnji ukrasi, te ostale sitnice koje je Knjižnica koristila u radu. Najveća je šteta bila na kotlovnici i arhivi, procijenjena je na 300 000 kuna.

Djelatnici knjižnice i turističke zajednice, koja se također nalazi u zgradi, tjednima su sami praznili vodu, čistili, prali, dezinficirali prostor, kako bi se tragovi štete što prije uklonili. Ističemo brzu reakciju Matične službe Sisačko-moslavačke županije i njezine voditeljice Dunje Holcer, koja nas je odmah posjetila, obratila se Ministarstvu kulture i ponudila pomoć. Već 5. lipnja 2014. posjetili su nas djelatnici Ministarstva kulture i ministrica Andrea Zlatar Violačić koja je najavila najbržu moguću reakciju Ministarstva. Prikupljanje projektne i sve ostale dokumentacije trebalo je obaviti u najkraćem roku, tako da je komunikacija na relaciji Ministarstvo-Knjižnica bila svakodnevna. Gospođa Jelena Glavić-Perčin iz Ministarstva dala je sve od sebe da taj projekt uspije.

Sa zadovoljstvom možemo ustvrditi da je projekt uspio; već 4. srpnja obaviješteni smo da je UNESCO iz svojeg *Urgentnog programa* odobri-

o 50 000 USD za obnovu i opremanje poplavljene knjižnice.

Ugovor o korištenju sredstava iz Urgentnog fonda potpisali su u Gradskoj vijećnici 3. rujna 2014. ministrica kulture Andrea Zlatar Violačić i gradonačelnik Grada Hrvatske Kostajnice Tomislav Paunović. Tom prigodom dobili smo i 150 knjiga kao poklon ministrice i djelatnika Ministarstva kulture.

Bez obzira što dolaze zimski mjeseci, nama tek sada kreću radovi, koje moramo maksimalno ubrzati jer je cijelo postrojenje za grijanje uništeno.

Na kraju, još jednom zahvaljujemo kolegicama i kolegama, Gradu Hrvatska Kostajnica, županijskoj Matičnoj službi i, naravno, Ministarstvu kulture na svesrdnoj pomoći i potpori koju su nam pružili u najtežim trenucima za našu knjižnicu.

Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica primila priznanje Američkog knjižničarskog društva za projekt pokretanja i organiziranja lokalne mreže podrške romskoj zajednici

Dijana Sabolović-Krajina

Gradska knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

dijana@knjiznica-koprivnica.hr

Na posebnoj svečanosti koja je 30. lipnja 2014. godine održana u okviru Godišnje konferencije Američkog knjižničarskog društva (American Library Association – ALA) u Las Vegasu u SAD-u Knjižnici i čitaonici "Fran Galović" Koprivnica uručeno je priznanje *The 2014 American Library Association (ALA) Presidential Citation for Innovative International Library Projects*. Koprivnička je knjižnica prva iz Hrvatske kojoj je dodijeljeno ovo prestižno priznanje i to za projekt pokretanja i organiziranja lokalne mreže podrške romskoj zajednici putem stručnog usavršavanja, dijeljenja znanja i iskustava stručnjaka različitih profila u suradnji s

romskim udrugama i predstavnicima lokalne uprave i samouprave. Koprivnički projekt *In-house library training program supporting Roma people – the power of networking in local community (Potpora Romima putem stalnog stručnog usavršavanja – snaga umrežavanja u lokalnoj zajednici)* jedan je od četiriju nagrađenih projekata ove godine, uz one iz Srbije, Australije i Njemačke, mehanizmom nominacija izabralo ALA-ino tijelo za međunarodne odnose. Priznanje je ravnateljici Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica Dijani Sabolović-Krajina uručila predsjednica Američkog knjižničarskog društva Barbara

Stripling,

U obrazloženju stoji da je koprivnička knjižnica ovo priznanje Američkoga knjižničarskog društva, najstarijeg i najvećeg udruženja knjižničara u svijetu, dobila za:

- organiziranje programa stalnog stručnog usavršavanja u kulturalnim i obrazovnim kompetencijama i znanju o Romima, kako bi se prevladao institucionalni jaz između legislative i njezine implementacije u institucije na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Cilj je izgradnja tolerancije i rušenje predrasuda spram romske populacije i potpora boljoj kvaliteti životnih mogućnosti romskoj djeci kroz for-

malne i neformalne načine obrazovanja

- kreiranje sustavnijeg i organiziranijeg pristupa u radu s romskom djecom i stručnjacima u lokalnim dječjim vrtićima, školama i Pučkom otvorenom učilištu, socijalnim radnicima, članovima romskih udruga i predstavnicima lokalne uprave i samouprave u cilju dijeljenja znanja i prakse stručnjaka iz različitih područja informiranje zajednice o načinu života, problemima i potrebama Roma kao put prema suzbijanju predrasuda i stereotipa o romskoj populaciji.

Sljedeća postaja – mirovina: smjena generacija u koprivničkome bibliobusu

Lj. Iljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

lj.vugrinec@gmail.com

Nakon 35 godina plovidbe nemirnim „bibliobusnim morem“ oba člana posade bibliobusa Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica – knjižničar **Mladen Tudić** i vozač **Ivo Trepotec** – oporaštaju se ovih dana od svojih vjernih korisnika na bibliobusnim stajalištima širom Koprivničko-križevačke županije jer od 1. listopada 2014. odlaze u zasluženu mirovinu.

Tijekom 35 godina rada u bibliobusu ovaj legendarni koprivnički bibliobusni dvojac proputovao je oko 320 000 kilometara uzduž i poprijeko Podravine što je jednako kao da su osam puta obišli Ekvator! Za to vrijeme **učlanili su u bibliobus više od 70 000 korisnika** te im posudili gotovo milijun knjiga. Iako ove impresivne brojke govore same za sebe i mogu dobro ilustrirati koliki posao ostaje obavljen iza ove male dvočlane ekipe, od samih brojki još je važniji nemjerljivi doprinos kojeg su knjižničar Mladen i vozač Ivo kroz svoj rad u bibliobusu dali u poticanju čitanja i obogaćivanju kultur-

nog života u mnogim malim mjestima širom Podravine kojima je bibliobus jedina dostupna knjižnica.

Donoseći radost čitanja svim onim korisnicima koji u svojim sredinama nemaju mogućnost korištenja stacionirane knjižnice, bibliobus je postao važan i nezaobilazan dio života svih mjesta koje posjećuje, a zaposlenici bibliobusa, Ivo Trepotec i Mladen Tudić, postali su tijekom vremena pravi zaštitni znak koprivničke pokretne knjižnice. U svom poslu stekli su nebrojena poznanstva, pa i prijateljstva među korisnicima jer u bibliobus se oduvijek dolazi ne samo posuditi novu knjigu, već i porazgovarati, razmijeniti novosti ili samo ugodno družiti.

Iako će odlazak u mirovinu ove dvojice veterana hrvatskoga pokretnoga knjižničarstva zasigurno ostaviti traga u djelovanju koprivničkog bibliobusa, njihova misija nastavlja se i dalje: s novim „vjetrom u jedra“ i novom, pomlađenom bibliobusnom posadom, vozačem Sinišom Lukačem i diplomiranom knjižničarkom Anom Škvarić, bibliobus kreće dalje, na tragu svega onoga dobrog i vrijednog što su tijekom 35 godina u koprivničku Biblio-

busnu službu ugradili te ostavljaju u nasljeđe novim generacijama knjižničara njihovi kolege Mladen i Ivo, a na čemu će im uvijek biti zahvalni i korisnici koprivničkog bibliobusa, kao i suradnici u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica.

RADIONICA na putu: ČITANJE OD MALIH NOGU (Konceptije i ideje za poticanje čitanja kod djece iz Gradske knjižnice u Brilonu)

Snježana Božin

Goethe-Institut Kroatien

Snezana.Bozin@zagreb.goethe.org

Pod nazivom **RADIONICA na putu: ČITANJE OD MALIH NOGU** u Pazinu je 26. i 27. lipnja, a u Koprivnici 30. lipnja i 01. srpnja 2014, održana jednoipodnevna radionica za knjižničare i knjižničarke iz Istre i Sjeverozapadne Hrvatske, a u suradnji s Gradskom knjižnicom Pazin, Društvom Bibliotekara Istre i Knjižnicom i čitaonicom „Fran Galović“ Koprivnica.

„Ako ne znaš čitati, ne možeš čitati ni internet!“ – ova rečenica čak i za najveće skeptike kratko i jasno sažima smisao rasprava o nužnosti poticanja čitanja. Poticanje čitanja danas je važnije nego ikad, osobito u radu knjižnica. **Ali kako knjižnice mogu postići da djeca zavole čitanje i priče?**

Odgovorom na to pitanje već se cijeli niz godina bavi Gradska knjižnica u Brilonu, gradića u njemačkoj saveznoj pokrajini Sjevernoj Rajni-Vestfaliji. Prošle je godine u organizaciji knjižnica Goethe-Instituta u Beogradu, Sarajevu i Zagrebu u Sarajevu održana radionica za knjižničare i knjižničarke pod nazivom *Povežimo djecu i knjige – koncepti i ideje poticanja čitanja za djecu do trinaest godina*, na kojoj je Ute Hachmann, ravnateljica Gradske knjižnice u Brilonu, predstavila svoj rad s djecom, mladima i odraslima (!) u području poticanja čitanja. Zanimanje i oduševljenje njezinih kolegica i kolega iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije bilo je veliko i rezultiralo je nastavkom: Ute Hachmann ove je godine u **RADIONICI na putu** s knjižnicom Goethe-Instituta Kroatien otputovala u Pazin i Koprivnicu, kako bi i drugim kolegicama i kolegama predstavila svoj rad i s njima razmijenila iskustva u poticanju čitanja.

Ute Hachmann predstavila je tako *Knjige za brilonske bebe* gdje u suradnji s lokalnom bolnicom roditelji pri rođenju djeteta dobi-

vaju paket sa slikovnicom, brošurou i „metrom za čitanje“. Najviše zanimanja kod sudionica i sudionika radionice izazvali su upravo „metar za čitanje“ i „medijski metar“. „Metar za čitanje“ dugačak je cca. 90 cm i na njemu su otisnuti centimetri za mjerenje visine djeteta od 60 do 150 cm odnosno za djecu u dobi o rođenja do 10 godina. Uz visinu i dob djeteta za roditelje su otisnute informacije o mogućnosti poticanja čitalačkih i jezičnih kompetencija njihova djeteta. „Medijskim metrom“ (na slici) pak Gradska knjižnica u Brilonu roditeljima, odgajateljima i učiteljima želi olakšati ulazak u medijski svijet djece. Napravljen je kao i „Metar za čitanje“ i daje informacije i savjete o korištenju knjiga, televizije, zvučnih knjiga, računala, mobitela i Interneta. Savjeti su kao i kod „metra za čitanje“ prilagođeni dobi djeteta.

Uz brojne druge primjere (tematski razgledi knjižnice, noć u knjižnici, čitateljski klubovi, tematski paketi sa slikovnicama i odgovarajućim igračkama, rođendanski paketi itd.) jedan je inovativni oblik čitanja osobito oduševio sudionice i sudionike. Riječ je o „*castingu za knjige*“ koji se naslanja na i kod nas popularni koncept televizijskih natjecanja kao što su *Ples sa zvijezdama*, *Masterchef* i sl. Kao i kod svakog castinga, na *castingu* knjiga djeca ili mladi ocjenjuju predložene knjige po različitim kriterijima. U svakom novom krugu ispada jedna knjiga i tako sve dok ne ostane samo pobjednička knjiga. Predlažu se knjige iz najrazličitijih područja, npr. trileri, knjige za djevojke, SF-knjige, knjige za dečke, knjige za djevojčice. Sudionici prema različitim kriterijima (po naslovu, omotu,

tekstu s korica i ulomku iz teksta) biraju knjigu koja im se najviše sviđa i svoju odluku potkrepljuju argumentima tijekom svake pojedine faze izbora, kao pravi ocjenjivački sud. Djecu i mlade se na taj način motivira za čitanje knjiga i njihovu posudbu, ali i ohrabruje na zastupanje vlasti-

tog mišljenja pa makar bili i u manjini (što je osobito važno za tinejdžere). Zanimljivo je bilo čuti da se „casting za knjige“ organizira i za odrasle korisnike brilonske knjižnice, koji s ništa manje angažmana i oduševljenja sudjeluju u ovom događanju. Tako su i sudionice i sudionici obiju radionica imali priliku argumentirati za i protiv

„svoje“ knjige, a neki su ovaj oblik poticanja čitanja odlučili ponuditi u svojim knjižnicama.

RADIONICA na putu iduće će godine nastaviti svoje putovanje u druge hrvatske regije i tako poticati razmjenu iskustava u struci i pridonijeti profesionaliziranju knjižničara i knjižničarki u Hrvatskoj.

Neke od navedenih aktivnosti za poticanje čitanja brilonske knjižnice opisane su na internetskom *Portal o poticanju čitanja* (<http://www.goethe.de/ins/gr/lp/prj/lef/hrindex.htm>) koji je početkom ove godine pokrenut inicijativom knjižnica Goethe-

Instituta u zemljama Jugoistočne Europe. Cilj portala je „čitanjem oduševiti djecu i mlade, ali i odrasle“ te ponuditi lokalnim partnerima platformu za razmjenu iskustava i ideja vezanih za poticanje čitanja. Zainteresirani knjižničari i knjižničarke koji se bave poticanjem čitanja i žele predstaviti svoja iskustva, svoje programe i akcije za poticanje čitanja, mogu to učiniti upravo na ovom mjestu. Njihovi će prilozi biti prevedeni na jezike zemalja Jugoistočne Europe i na taj način postati dostupni kolegama u, primjerice, Grčkoj, Rumunjskoj, Bugarskoj, Srbiji ili Bosni i Hercegovini. Istovremeno mogu saznati na koje sve načine čitanje potiču njihove kolegice i kolege u navedenim zemljama.

Godine (ni)su važne: o projektu 65 plus

Kristina Krpan, koordinatorica projekta *65 plus*

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica

kristina.krpan@kgz.hr

Knjižnice grada Zagreba (dalje u tekstu KGZ) oduvijek su nastojale za sve svoje korisnike pružati niz raznovrsnih usluga. No, kako na demografskoj slici stanovništvo treće životne dobi zauzima sve veći udio, pojavila se potreba objedinjavanja usluga ciljano namijenjenih toj skupini ljudi da bi iste bile što prepoznatljivije, lakše se širile i unapređivale. Tako je sredinom studenog 2008. godine zaživio projekt *65 plus* (<http://www.kgz.hr/default.aspx?id=1296>).

Ime projekta može na prvu zavarati jer su programi namijenjeni svima koji se osjećaju kao osobe treće životne dobi, a ne samo onima koji imaju 65 godina ili više. Osim toga, korisnici programa nisu isključivo oni koji žive u vlastitim domaćinstvima, već i oni smješteni u domovima za starije i nemoćne jer se aktivnosti – od kreativnih do edukativnih – odvijaju u prostorima knjižnica, ali i izvan njih tijekom cijele godine. Prilika je to da **starije osobe svoje vrijeme provedu korisno i kreativno učeći nešto novo i/ili prenoseći svoje znanje drugima** te time daju svoj doprinos zajednici u onim okvirima i mogućnostima u kojima to mogu i žele.

Projekt dugoročno pridonosi **poboljšanju kvalitete života i društvenoj integraciji osoba starije životne dobi**, povećava kvalitetu boravka u umirovljeničkim domovima, senzibilizira javnost za potrebe osoba treće životne dobi, ukazuje na znanje, iskustvo i mudrost starijih osoba, **pokazuje da imati 65 plus znači više** (više vremena, više intelektualne slobode, više mogućnosti odabira), približava knjižnicu kao mjesto zadovoljavanja potreba za

informiranjem, kulturom, raznodom, obrazovanjem i druženjem te ugrađuje u redovnu djelatnost KGZ-a najkvalitetnije usluge za pripadnike treće životne dobi. Svi su programi besplatni, što je važno jer si većina korisnika ne može priuštiti plaćanje skupih tečajeva ili opreme, i bilježe iznimno velik interes.

Korisnicima, koji borave u domovima za starije i nemoćne, kao i onima koji nisu u mogućnosti doći u knjižnicu, dostavljaju se knjige i časopisi, pruža se stručna pomoć pri organiziranju knjižnica u domovima te njihovim kulturnim, kreativnim i edukativnim aktivnostima. Isto tako domovi sudjeluju i u aktivnostima knjižnica. Prema prošlogodišnjem izvještaju, u programu *Knjigom do vrata šest knjižnica održava suradnju sa sedam domova, a dostavljeno je više od 2 000 svezaka knjiga i časopisa.*

Na radionicama *Silkosat potiče se kreativno izražavanje* u vidu ukrašavanja predmeta tehnikom *decoupagea*, oslikavanjem stakla i svile, crtanjem, slikanjem, izradom nakita i drugim kreativnim oblicima izražavanja, a radionice su često prigodne tematike (u povodu Uskrsa, Valentinova, Božića i slično). Provode ih četiri knjižnice koje su tijekom 2013. godine održale 61 radionicu na kojima je prisustvovalo 548 posjetitelja.

Svoje radove, ali ne nužno samo s prethodno spomenutih radionica, već i nastale izvan njih, korisnici imaju priliku izložiti u okviru programa *Izložbe 65 plus*. Prošle ih je godine održano 22 u deset knjižnica pri čemu su izlagana likovna djela i fotografije.

Da su korisnici željni znanja s područja nove tehnologije, pokazuju i podatci s radionice *Sat Informacijske pismenosti* koje provodi osam knjižnica. Prošle je godine održano 728 radionica na kojima je 833 polaznika svladavalo osnove korištenja računalom, rad u tekstualnim dokumentima, pohranjivanje, organizaciju u mape, pretraživanje interneta i korištenje društvenih mreža, a katkad i ponešto više ovisno o njihovim željama. Možda najzadovoljniji korisnici su bili oni koji su putem društvenih mreža ili Skypea uspjeli svladati komunikaciju na daljinu pa sada mogu biti u kontaktu s članovima obitelji koji žive izvan

Hrvatske.

Ništa manje popularan nije program *Susreti generacija*. U devet je knjižnica održano 286 raznovrsnih međugeneracijskih susreta – predavanja, literarnih večeri, pričaonica starijih mlađima, susreta čitateljskih klubova, društvenih igara poput šaha i istočnjačke igre go ili pak radionica stranih jezika, a prisustvovalo im je 1 924 posjetitelja.

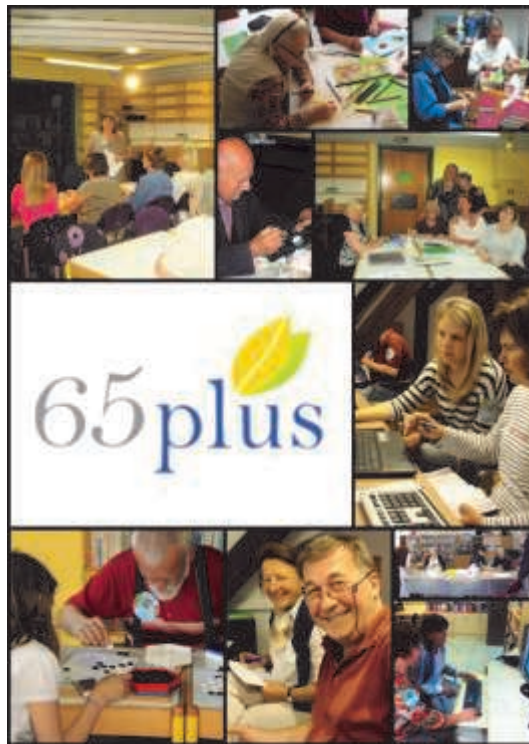
Da se korisnicima i doslovno pruža prilika za aktivno starenje, pokazuje program *Vježbaonica* unutar koje je održano 18 Tai Chi Wushu satova vježbanja kojima je prisustvovalo 223 korisnika.

Ključ ovih šest različitih programa unutar projekta je u sudjelovanju, tj. (su)djelovanju (!), jer osobe nisu samo korisnici programa, već i njihovi stvaratelji – oni su učenici koji usvajaju nova te istovremeno i učitelji koji prenose već stečena znanja. A u njima (su)djeluje i petnaest knjižnica iz mreže: Gradska knjižnica, Gradska knjižnica Ante Kovačića iz Zaprešića, Knjižnica Augusta Cesarca na Ravnicama, Knjižnica Augusta Cesarca iz Šubićeve, Knjižnica Dubec, Knjižnica Ivana Gorana Kovačića, Knjižnica Ivane Brlić Mažuranić, Knjižnica Kajfešov brijeg, Knjižnica Medveščak, Knjižnica Podsused, Knjižnica Savica, Knjižnica Sesevete, Knjižnica Silvija Strahimira Kranjčevića, Knjižnica Sloboština i Knjižnica Tina Ujevića. Programi projekta međusobno se isprepliću i

nadopunjavaju, a mnoge knjižnice zapravo provode više programa unutar projekta.

Iako je broj knjižnica u projektu zadnje dvije godine jednak, treba reći da neke knjižnice iz njega izlaze jer više nemaju uvjete za njegovu provedbu, a neke druge se uključuju sukladno svojim mogućnostima i kapacitetima, pa se može govoriti o tendenciji širenja sadržaja – i na druge knjižnice, i na druge korisnike.

O ovom projektu može se govoriti i u okviru koncepta **knjižnica kao trećeg prostora** jer naši korisnici katkad ne dođu naučiti nešto novo ili prenijeti svoje znanje drugima, već se jednostavno podružiti, popričati s nekim ili naći osobu koja će ih samo saslušati dok oni prepričavaju svoje životne priče... Stoga je socijalna

komponenta ovog projekta jedna od ključnih odlika i vrednota.

Da je ovakav projekt vrijedan, osim statističkih brojki govore i povratne informacije korisnika koji se slažu da „iako smo starija generacija, želimo znati i ići ukorak s vremenom“.

Predstavljanje rezultata projekta IRIKS Sveučilišna knjižnica Rijeka, 16. srpnja 2014.

Lea Lazzarich

Sveučilišna knjižnica Rijeka

llazz@svkri.hr

U Sveučilišnoj knjižnici Rijeka predstavljen je projekt **Integracija računalne infrastrukture knjižničnog sustava**. Projekt su predstavili prorektor za informatizaciju Sveučilišta u Rijeci **Zlatan Car** i ravnateljica Sveučilišne knjižnice Rijeka **Senka Tomljanović**. Uvaženi gost predstavljanja projekta bio je ministar obrazovanja, znanosti i sporta **Vedran Mornar**. Uvodno je goste pozdravio i rektor riječkog sveučilišta **Pero Lučin**.

Rektor je zahvalio onima koji su najviše doprinijeli provođenju ovoga projekta: knjižničarima i informatičarima te zaključio: „Gospodine ministre, očekujemo Vašu veliku podršku i nudimo Vam naše znanje i iskustvo u našim ambicioznim nastojanjima.“

Skupni katalog riječkog sveučilišta objedinio je kataloge svih fakultetskih knjižnica, a EBSCO-ov *Discovery service* omogućio je istovremeno pretraživanje kataloga, baza podataka dostupnih Sveučilištu u Rijeci i slobodnih mrežnih izvora.

Projekt integracije računalne infrastrukture knjižničnog sustava predstavlja sustav za pretraživanje „treće generacije“ te znatno olakšava korištenje svim korisnicima, kako studentima, tako i profesorima.

„Od sada će uvođenje ovog sustava pretraživanja povećati vidljivost Sveučilišne knjižnice Rijeka, ali i cijelog Sveučilišta u Rijeci“, zaključio je prorektor za informatizaciju.

Partneri Sveučilišta na ovome projektu su: EBSCO *Information Services*, *Computech d.o.o.*, *Unibis d.o.o.*, *Multilink d.o.o.*

Prisutne je također pozdravila i s nekoliko riječi predstavila svoju tvrtku Marina Milovanović, dopredsjednica EBSCO-ove prodaje za središnju i jugoistočnu Europu.

Treba naglasiti da je Sveučilište u Rijeci prvo sveučilište u Hrvatskoj koje je svojim studentima i nastavnicima, omogućilo jedinstveno pretraživanje s jednog mjesta svih vrsta informacija i znanstvenih izvora dostupnih na Sveučilištu.

Ova jedinstvena *google-like* platforma i mogućnost pretraživanja s jednog mjesta svih kataloga knjižnica sastavnica Sveučilišta svrstala je Sveučilište u Rijeci uz bok visokorangiranih svjetskih sveučilišta (Massachusetts Institute of Tehnology, University of Chicago, Stockholm University...), što znači: jedno polje, jedno pretraživanje za pregled svih izvora koji su dostupni na našem Sveučilištu.

Sveučilište u Rijeci prepoznalo je potrebu studenata i znanstveno-nastavnog osoblja za što jednostavnijim i bržim pristupom stručnim i znanstvenim informacijama.

Discovery service Sveučilišta u Rijeci omogućuje istovremeno pretraživanje:

- skupnog kataloga Sveučilišta i s njime povezanih svih lokalnih kataloga knjižnica Sveučilišta
- pretplaćenih baza podataka dostupnih Sveučilištu u Rijeci
- Portala znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (Hrčak)
- drugih odabranih znanstvenih izvora u slobodnom pristupu na internetu

EDS je servis koji **nudi najjednostavnije početno pretraživanje za tematska pretraživanja**. U tražilicu je dovoljno upisati traženi pojam na hrvatskom ili engleskom jeziku. Redajući rezultate pretraživanja po relevantnosti (najrelevantniji časopisi i radovi, cjeloviti tekstovi) *EBSCO Discovery Servis* nudi krajnjem korisniku da odabere što je najbolje za njega. Korisnik svoje pretraživanje može mijenjati i nadopunjavati što mu omogućuje jednostav-

na navigacija samog sučelja.

EDS-u mogu pristupiti svi zainteresirani preko internetskih stranica Sveučilišne knjižnice Rijeka, a tako pronađene izvore (tiskane te lokalne ili pretplaćene elektroničke izvore) mogu koristiti samo pripadnici riječke sveučilišne zajednice: studenti, nastavnici, zaposlenici Sveučilišta u Rijeci. Korištenje pretplaćenih elektroničkih izvora omogućeno je direktno sa računala na sastavnicama te logiranjem uz pomoć AAI identiteta za pretraži-

vanje izvan Sveučilišta. S računala u Sveučilišnoj knjižnici sve znanstvene i stručne izvore Sveučilišta mogu pretraživati i svi građani Grada i Županije učlanjeni u Sveučilišnu knjižnicu.

Kako pristupiti pretraživaču? Polazna adresa je mrežna stranica Sveučilišne knjižnice Rijeka www.svkri.uniri.hr na kojoj se odmah pozicionira PRETRAŽI IZVORE KNJIŽNICA gdje korisnik upisom bilo kojeg termina dobiva relevantne rezultate.

Projekt Cronauti - Akcija koloRplet

Majda Bakić

voditeljica projekta, KGZ – Knjižnica Dugave

majda.bakic@kgz.hr

U sklopu projekta *Cronauti* provodi se niz akcija koje jednim dijelom doprinose i knjižničarskom aktivizmu kroz promicanje pozitivnih vrijednosti u društvu – stalno **naglašavajući vrijednost znanja, tolerancije te očuvanja kulturne i prirodne baštine**.

Akcija *koloRplet* može se izdvojiti kao ona koja najjasnije teži tom cilju. Kako stara riječ koloplet označava napravu (preslicu) kojom su se plele raznobojne tkanine, tako i mi na našem *koloRpletu* pokušavamo pletiti znanje, razumijevanje i toleranciju na preslici s bezbroj boja – svjetskim religijama.

Akciju započinjemo kratkom prezentacijom o osnovnim postavkama najraširenijih svjetskih religija, njihovim osnivačima, učenjima, svetim knjigama i zanimljivim običajima. Predavanja su prilagođena različitim uzrastima, pa se tako za najmlađe

učenike odvija samo kroz slike njihovih vršnjaka obučeni u tradicijske vjerske nošnje, a završava se kratkim filmićem *Thai good stories by Linaloved* – u kojemu se pokazuje kako glavni junak svakodnevnim, „malim“ pažnjama i djelima dobrote utječe na svoj, ali i živote drugih živih bića.

U drugom dijelu akcije crtamo po uzoru na Hundertwassera koji je znao u svoja djela unositi različite religijske simbole. Najpoznatiji takav primjer je crkva Sv. Barbare (Barnbach, Austrija) koju je ukrasio različitim religijskim simbolima šaljući

tako zornu poruku o potrebi suživota i tolerancije svih ljudi bez obzira na njihova uvjerenja. Mi u malim skupinama crtamo omiljen Hundertwasserov motiv, drveća, i na kraju lijepimo simbole. Pogledajte neke od radova na našim internetskim stranicama (https://plus.google.com/photos/106528031839120128898/album/s/5923621365277049009?authkey=CLfZrPPn27P_z0E).

Za cijelo vrijeme trajanja akcije (obično je to mjesec dana u proljeće) izrađujemo i plakat na kojem upisujemo dobre vijesti iz Hrvatske i svijeta, te na taj način bilježimo i podržavamo *koloRplet* dobrih vijesti. Posebno su nam važne dobre vijesti i dobra djela iz susjedstva i škole jer vjerujemo da one imaju svojstvo virusa, a velika nam je želja i nada da će se mnogi zaraziti njima. :D

Na početku svakog predavanja naglašavamo temeljnu razliku između znanstvenog i religijskog tumačenja postanka svijeta, bez nametanja osobnih stavova. Premda je predavanje u osnovi prikaz religijskih kultura svijeta, naglasak je cjelokupne akcije na moralnom promišljanju, pa bi se akcija mogla imenovati i kao etika za najmlađe.

U dvije godine, koliko se provodi koloRplet, održano je 6 akcija za 175 učenika.

Dodatne informacije o akciji *koloRplet* dostupne su na linku <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=7900>, a informacije o projektu *Cronaut* na <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=7006>.

Delo od Gisko

Srđan Lukačević, slukacevic@gskos.hr

Dubravka Pađen Farkaš, dubravka@gskos.hr

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

Narodne knjižnice igraju značajnu ulogu u informiranju i obrazovanju građana. One su i mjesta zabave, gdje bi svaki korisnik trebao moći, u skladu sa svojim potrebama, pronaći ono što mu je potrebno. Drugim riječima, knjižnica mora zadovoljiti potrebe za educiranjem, informiranjem, kulturnim razvojem, rasonodom i ispunjenjem slobodnoga vremena. (Usp. *The Public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development*, 2001. URL: <http://archive.ifla.org/VII/s8/proj/publ97.pdf>) Slijedom navedenoga, a s ciljem razvijanja čitateljskih navika kod građana Osijeka i povećavanja broja posuđenih knjiga te poticanja na korištenje službi i usluga Knjižnice, odlučili smo približiti djelovanje Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek (u daljnjem tekstu GSKO) kroz koncept koji bi korisnici, kao i cjelokupna javnost, instituciju počeli povezivati i sa stvarnom osobom. Cilj je bio ostvariti prepoznatljivi osobniji kontakt s kojim bi se korisnici mogli identificirati. Nastao je **Delo od Gisko**, marketinški koncept upravljanja na temelju kojega knjižnica provodi dio svojih marketinških aktivnosti.

U osnovi smo imenom **pokušali stvoriti međusobno razumijevanje institucije i građana te zainteresirati sadašnje i potencijalne korisnike Knjižnice** za otvaranje poveznica vezanih uz GSKO na internetskim portalima te obraćanje pozornosti građana na knjižnične sadržaje u novinama, radio i tv postajama. Upravljanje marketingom i odnosi s javnošću pritom su nam poslužili kao usmjeravanje, predviđanje i poticanje na potražnju za određenim proizvodima i uslugama, odnosno u našem slučaju novim naslovima pristiglim u Gradsku i sveučilišnu knjižnicu Osijek.

Sečić pojam „odnosi s javnošću“ definira kao konstantno razvijanje i provođenje programa kojima se nastoji izgrađivati međusobno razumijevanje i povjerenje između knjižnice i javnosti, odnosno programa suradnje s javnošću, rada za javnost i rada u javnosti. (Usp. Sečić, Dora. *Informacijska služba u knjižnici*. Lokve: Benja, 2006, str. 118)

Inspiraciju za koncept *Delo od Gisko* pronašli smo u stvarnoj osobi koja za jednu nacionalnu TV kuću odabire zanimljive dokumentarne emisije. Naravno, riječ je o Đeli Hadžiselimoviću. Kao što Đelo Hadžiselimović odabire dokumentarce, tako naš „**Delo odabire i predstavlja nove naslove pridošle u GSKO**“. U ovom je dijelu važno naglasiti da su ovaj marketinški alat i promocija knjižnice zapravo besplatni. Kao ustanova u kulturi koja svakodnevno surađuje s lokalnim medijskim organizacijama, prostor za objavu obavijesti i drugih zanimljivih sadržaja dobivamo besplatno. Potrebno je bilo osmisliti dovoljno zanimljiv sadržaj koji će spomenute medijske organizacije željeti redovito objavljivati.

Poznato je da je komunikacijski tok između knjižnice i sudionika u sustavu potrebno neprestano poboljšavati. Pritom se ne smije zanemarivati niti pisana komunikacija koja širu javnost upoznaje s aktivnostima knjižnice. Stoga se svaki mjesec, već gotovo tri godine na osječkom internetskom portalu **osijek031**, kroz kolumnu **Delo od Gisko predstavlja nove naslove u knjižnici** (http://www.osijek031.com/osijek.php?topic_id=52745) radi upravo to, predstavlja dio novih naslova pristiglih u Knjižnicu. Mogućnosti u promicanju ustanove koje pružaju internetski portali neograničene su i daju priliku ustanovi da se profilira u konkurentnu instituciju za pružanje informacija.

Osim s internetskim portalom, GSKO i HRT – Radio Osijek u 2013. godini započeli su suradnju kroz koju *Delo od Gisko* u emisiji *Kulturtrend* predstavlja nove naslove u Knjižnici. Emisija se može poslušati svakoga petka s početkom od 14.30 sati. Na obostrano zadovoljstvo suradnja se nastavila i u 2014. godini. Kvalitetna suradnja je od početka 2012. godine ostvarena i sa

Slavonskom televizijom na kojoj se u emisiji *'Ritam grada'* svake prve subote emitira prilog iz Knjižnice, s istim ciljem kao i za sve do sada navedene suradnje. *Delo* izvještava gledatelje o novim naslovima u knjižnici, zanimljivostima i novostima iz knjižnice, svijeta knjige i kulture općenito, te promiče knjigu i čitanje. Prilozi iz TV-emisija mogu se pogledati i na YouTubeu, pod nazivom *GISKO u Ritmu grada* na YouTube *GISKO* (<https://www.youtube.com/channel/UCAePT8y3y40RSGSLb9GZjUA>) kanalu. Upravo je dogovorena suradnja i za sezonu emisije 2014/2015.

Još jedan zanimljiv projekt pokrenut je u 2014. godini pod nazivom *Delo od Gisko vodi vas u biblioteke poznatih*. Niz je to intervjua koji se provode s poznatim osobama iz hrvatskog kulturnog života. Osim o knjigama razgovara se i o aktualnostima, kako intervjuirane osobe, tako i kulturno-političke problematike u cjelini. Svaki razgovor završava pozivom na posudbu naslova spomenutih u razgovoru koji se redovito mogu pronaći na policama GISKO-a. Do sada smo imali čast razgovarati sa Sanjom Pilić (<http://www.glas-slavonije.hr/243728/5/Zivot-je-nevjerojatno-zabavan-a-pisanje-je-usamljenicki-posao>), Sanjom Polak, Ivanom Šojat Kuči, Vitomirom Lončar (<http://www.glas-slavonije.hr/242588/5/Vitomira-Loncar-Cesto-sam-u-zivotu-imala-problema-je-mi-je-osjecaj-straha-stran>), Krešimirom Mišekom, Markom Mićunovićem, Brunom Šimlešom, Vladimirom Hamom, Silvijom Šesto, Sanjom Doležal, Mirjanom Krizmanić i Anđom Marić. U pripremi su i brojni drugi razgovori koji se osim na portalu osijek031 objavljuju i u *Glasi Slavonije*.

Kada govorimo o promocijskim aktivnostima, knjižnica treba neprestano njegovati dobre odnose s nositeljima kulturnoga, političkog i gospodarskog života grada. Poželjno je, naime, da upravo oni u zajednici promiču knjižnicu.

S druge strane, karakteristično za marketing u neprofitnim organizacijama jest svrha njegovoga postojanja, odnosno jačanje odgovornosti pojedinca u zajednici. Naime, kada pojedinac radi

na svome osobnome razvoju, od toga koristi ima i cjelokupna zajednica u kojoj djeluje. (Usp. Pavičić, Jurica. *Strategija marketinga neprofitnih organizacija*. Zagreb: Masmedia, 2003, str. 15)

Osim promocije knjižnice kroz rad *Dele* naglašena je važnost usmjerenosti na korisnike, oblikovanje usluga za zadovoljenje upravo njihovih potreba te točnost i pravovremenost pružanja traženih informacija. S druge strane, uspjeh novouvedene usluge mjeri

se njezinom prepoznatljivošću u javnosti, odnosno u širem krugu korisnika GISKO-a.

Mediji i sredstva ovisnosti – zdravstveni odgoj u školskoj knjižnici

Jelena Cvrković

Knjižnica OŠ Mitnica, Vukovar

jcvrkovic@gmail.com

Današnji svijet nezamisliv je bez medija i sredstava masovne komunikacije. Mediji su postali dio današnje kulture i jedna od neizbježnih sastavnica procesa socijalizacije. U suvremenom društvu, nove generacije odrastaju u sve bogatijem kruženju novih medija i informacija. Sukladno tome, mijenja se utjecaj medija na djecu, osobito u komunikacijskom pogledu.

Prisutnost medija u svim područjima života implicira i korištenje medija u obrazovnom procesu. Novi mediji i nove tehnologije **zahtijevaju od nas školskih knjižničara da budemo medijski obrazovane i osviještene osobe** kako bismo svoje učenike mogli uz pomoć medija zainteresirati za učenje te ih istovremeno obrazovati za kritičko promatranje svijeta medija i kvalitetno snalaženje među informacijama.

U radu s učenicima kroz knjižnično-informacijsku pismenost, htjela sam utvrditi koliko današnji mediji utječu na komunikaciju učenika. Pomažu li novi mediji, primjerice računala i mobiteli, u komunikaciji ili je narušavaju?

Neka istraživanja pokazala su pozitivan utjecaj na jezični razvoj, dok su druga pokazala da je taj odnos štetan. Upravo zbog toga uloga školskog knjižničara od presudne je važnosti – mi smo ti koji možemo utjecati da novi mediji nemaju negativan utjecaj na jezični razvoj naših učenika.

Školski knjižničari u suradnji sa učiteljima i roditeljima imaju zadaću **pomoći učenicima u medijskom opismenivanju** i stjecanju vještina koje će koristiti u svojim budućim iskustvenim učenjima.

Na jednom od održanih sati *knjižnično-informacijske pismenosti*, uz korelaciju sa zdravstvenim odgojem (tema: Mediji i ovisnosti, 4. razred osnovne škole), pokušala sam doći do spoznaje kolika je i kakva komunikacija učenika upotrebom računala i/ili mobitela.

Posljedica provođenja više vremena na računalu i/ili mobitelu

jest nedostatak ili slaba međusobna komunikacija. Utvrđeno je da učenici sve slabije i lošije komuniciraju te da im je rječnik sve oskudniji. Komunikacija se svodi na korištenje skraćenica i emotikona.

Učenici sve češće u svojoj komunikaciji putem interneta i/ili mobilnih uređaja, koriste emotikone kao elemente neverbalne komunikacije. Razumijevanje neverbalnih elemenata u komunikaciji postaje neizostavni čimbenik informacijske pismenosti pojedinca. Možemo reći da je neverbalna pismenost postala dio informacijske pismenosti.

Osim otkrivanja komunikacijskog jezika putem suvremenih medija, na satu sa učenicima 4. razreda nastojala sam saznati **kakav utjecaj ostavljaju oglasi (reklame) na djecu (učenike)**. Gledajući dokumentarni film: *Djeca potrošači*, održavanjem radionice gdje su učenici samostalno izrađivali zadani oglas (reklamu), došla sam do spoznaje o velikom utjecaju reklama na djecu/učenike. Promišljanja naših učenika o utjecaju reklama vrlo su zadovoljavajuća, naime, učenici su svjesni kako oglasi utječu na njih te posljedica njihova konzumiranja. Učenici su uočili jezičnu neispravnost pojedinih oglasa te koliko brzo oglasi ulaze u našu komunikaciju. Oglasi tako postaju dio naše komunikacije koja time postaje sve lošija komunikacija.

Kakve će posljedice imati mediji i medijski sadržaji na učenike/djecu, odlučuju prije svega roditelji, ali i škola, učitelji, školski knjižničari. Osim medijske pismenosti koju trebaju proći učitelji, školski knjižničari, stručni suradnici, trebali bi je proći i roditelji. Postati medijski pismen znači naučiti postavljati prava pitanja o onome što gledamo, čitamo ili slušamo te naučiti o tome svemu misliti svojom glavom.

Bez obzira na sve pozitivne strane novih medija, treba voditi računa da se ne ugroze istinske vrijednosti kao što su živa riječ, knjiga i druženje.

Zbog sve šireg problema nedostatka vremena, u današnjem u globalnom svijetu tehnologije i informacija moramo pronaći dovoljno vremena za kvalitetan, živi razgovor, koji kod učenika razvija vještine koje će im koristiti u svojoj budućoj komunikaciji.

VIJESTI I NAJAVE

Doktorati znanosti

Na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Martina Fabris obranila je 15. srpnja 2014. doktorat znanosti iz polja informacijske i komunikacijske znanosti, grana knjižničarstvo, pod naslovom *Model izgradnje repozitorija u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj* izrađen pod mentorstvom dr. sc. Daniele Živković, izv. prof.

Ana Barbarić

abarbari@ffzg.hr

Nova izdanja

Hrvatsko knjižničarsko društvo objavilo je novo izdanje u nizu Izdanja Hrvatskog knjižničarskog društva, knjiga LXII: Dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. 13. 2013. Opatija. Knjižnice: kamo i kako dalje? : članstvo u EU- knjižničari gdje smo? : produktivnost znanstvene zajednice : obrazovanje korisnika : knjižnice u vremenu recesije - kako preživjeti? : zbornik radova / 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, [Opatija, 15.-18. svibnja 2013.] ; uredile Ivana Hebrang Grgić i Vesna Špac ; [prijevod [sažetaka] na engleski Tea Fluksi]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. IX, 400 str. : ilustr., graf. prikazi ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1846-5544 ; knj. 62)

ISBN 978-953-6001-94-1

Zbornik se, kao i sva druga HKD-ova izdanja, može naručiti elektroničkim putem na stranici <http://www.hkdrustvo.hr/izdanja/drustvena>.

Autorice Vesna Hodak, Tanja Buzina i Vesna Šišul objavile su publikaciju *Doktorske disertacije u tiskanom obliku : upute za katalogizaciju u bibliografskom formatu MARC 21* u izdanju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u srpnju 2014. godine. Publikacija je slobodno dostupna na poveznici www.nsk.hr/wp-content/uploads/2014/08/Preuzimanje.pdf

Ostale vijesti

Tijekom rujna 2014. godine bila je otvorena stručna predrasprava o *Prijedlogu Zakona o knjižničnoj djelatnosti i knjižnicama* (http://hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/20140905-Prijedlog_zakona_o_knjiznicama_i_knjiznicnoj_djelatnosti_zastrucnu_raspravu%281%29.doc). Prijedlog je priredila Radna skupina za izmjene *Zakona o knjižnicama* i izazvao je veliki interes stručne zajednice.

Na Sveučilištu u Zadru 18. - 19. rujna 2014. održana je međunarodna konferencija *PubMet 2014.* s temom *Trendovi i prakse u znanstvenom izdavaštvu, metrici i prosudbi*. Više informacija, program i sažeci na stranici <http://ozk.unizd.hr/pubmet2014/?lang=en>.

Na ovogodišnjoj, 80. generalnoj konferenciji i skupštini IFLA-e u Lyonu (Francuska) donesena je **Lyonska deklaracija o pristupu informacijama i razvoju**, dokument kojim se nastoji pozitivno utjecati na razvojni program Ujedinjenih naroda nakon 2015. godine. Prijevod *Lyonske deklaracije* na hrvatski jezik izradilo je Hrvatsko knjižničarsko društvo, koje je deklaraciju tijekom IFLA-ine generalne konferencije i skupštine i potpisalo. Prijevod je dostupan na adresi http://hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/20140905-Prijed-log_zakona_o_knjiznicama_i_knjiznicnoj_djelatnosti_za_strucnu_raspravu%281%29.doc.

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica uvrštena je u vodič 1001 knjižnica koju morate vidjeti u svojem životu („1001 libraries to see before you die“). Radi se o publikaciji Međunarodne organizacije knjižničnih i informacijskih stručnjaka (IFLA), koja na jednom mjestu daje uvid u primjere najbolje prakse u arhitekturi i programima narodnih knjižnica iz cijeloga svijeta koje svakako treba posjetiti. Uz Gradsku knjižnicu Zagreb (KGZ) to je za sada jedina hrvatska knjižnica zastupljena u ovoj *online* publikaciji. Vodič sadrži linkove na relevantne internetske stranice i druge izvore. Pozivaju se posjetitelji ovog on-line vodiča da ostave svoje komentare.

Više na stranici

<http://1001libraries.wordpress.com/2014/08/17/name-of-the->

library-public-library-fran-galovic-in-koprivnica-croatia/). (D. Sabolović-Krajina, dijana@knjiznica-koprivnica.hr)

U Gradskoj knjižnici u Zagrebu (KGZ) 10. listopada 2014. godine obilježen je Svjetski dan beskućnika. Više informacija na stranici <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=12288>.

8. međunarodna konferencija Evropske smjernice za saradnju biblioteka, arhiva i muzeja *Kvalitet usluga i standardi* održala se u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu 10. listopada 2014. godine i u Zavičajnom muzeju Travnik 11. listopada 2014. godine.

Više informacija i program dostupni su na <http://www.bam.ba/index.php/bs/konferencija-bam/46-bam-konferencije/169-bam-konferencija-2014>.

Najnoviji, listopadski broj EBLIDA-inog biltena EBLIDA News može se preuzeti sa stranice http://www.eblida.org/Newsletter%20folder%20%28uploaded%20files%29/Newsletters-2014/10_Newsletter_October_2014.pdf.

Prethodni brojevi biltena kao i druge vijesti dostupne su na

Labirint književne moći : književne radionice u organizaciji udruge Blaberon (najava)

Marija Ott Franolić

Udruga *Blaberon*

marijaott@gmail.com

Udruga *Blaberon*, osnovana za neformalno obrazovanje i intelektualnu emancipaciju, osmislila je niz radionica za poticanje čitanja i razvoj kritičkog mišljenja.

Temeljni je cilj projekta **Labirint književne moći**, koji će se provoditi od jeseni 2014. do proljeća 2015. navesti polaznike radionica na aktivno čitanje i održati njihov interes za čitanjem, počevši od stjecanja prvih čitateljskih navika (predškolsko doba) preko obveznog školovanja (u kojemu je čitanje vrlo zapostavljena aktivnost) i faze (ne)zaposlenosti do, konačno, treće životne dobi.

Ne radi se o uobičajenim čitateljskim klubovima već o specifičnim književnim radionicama na kojima je poseban naglasak na participativnoj metodi – poticanju polaznika na uključenost, na tolerantno argumentiranje i donošenje samostalnih zaključaka.

Projekt nadopunjuje postojeće planove i programe predmetne

nastave hrvatskog jezika i književnosti u kojima se teme ksenofobije, prevladavanja prošlosti, marginalizacije različitih ili pak društvene uloge književnih, filmskih i umjetničkih praksi obrađuju tek na marginama nastavnog procesa. Nastoje se pojačati i aspekti koji ulaze u međupredmetne teme „građanskoga odgoja i obrazovanja“ te „osobnog i socijalnog razvoja“.

Voditeljice radionica profesorice su jezika i književnosti te znanstvenice Anda Bukvić, Marija Ott Franolić i Ivana Perica koje se i u svojem znanstvenom radu bave temama ponuđenima na književnim radionicama. Tekstovi koji će se čitati i obrađivati na radionicama birani su tako da se iz njih može problematizirati niz gorućih društveno-političkih tema uz uvjet da se istovremeno radi o kvalitetnim tekstovima koji omogućuju i rasprave o formalnim aspektima i ljepoti književnosti.

Programi će se provoditi u nizu zagrebačkih institucija s kojima je Udruga dogovorila suradnju, među ostalima i u tri knjižnice u sklopu mreže Knjižnica grada Zagreba. Institucije će ponuditi svoj prostor i logističku podršku te sudjelovati u privlačenju i animiranju polaznika radionica. Zauzvrat će dobiti još jednu kvalitetnu uslugu za svoje korisnike.

U Knjižnicama grada Zagreba održavat će se tri radionice.

Knjižnica Medveščak u listopadu 2014. započinje s književnom radionicom, u sklopu koje će zainteresirani građani kritički promišljati pročitano, osvijestiti vlastitu aktivnu čitateljsku ulogu i upustiti se postupno u čitanje sve zahtjevnijih naslova.

U **Knjižnici Ivana Gorana Kovačića**, također u listopadu 2014., počinje radionica za srednjoškolce i studente. Dogovorena je suradnja s Učiteljskim fakultetom čiji će studenti pohađati radionice. Na ovoj radionici za mlade naglasak će biti na promicanju tolerancije, jačanju samopouzdanja i vježbanju argumentiranja vlastitih stavova.

U **Knjižnici Marije Jurić Zagorke** u siječnju 2015. započinje radionica o dnevnicima u kojoj će se polaznici uputiti u brojne mogućnosti interpretacije ovoga često marginaliziranoga žanra.

S obzirom na to da čitanje valja poticati od ranih dana kako bi se kod djece razvijao vokabular, raspirivala mašta i ljubav prema čitanju, **dvije će se radionice odvijati u vrtićima Medveščak** u središtu Zagreba i Tratinčica u Dugavama s početkom tijekom listopada 2014.

Suradnja je ostvarena i s **Domom za starije i nemoćne Medveščak**, u kojem također u listopadu 2014. počinju čitateljske radionice kojima je cilj da i građani treće životne dobi kritički čitaju i kvalitetno provode slobodno vrijeme raspravljajući o pročitano-me.

Tri radionice o politici književnosti održavat će se u Studentskom centru, Goethe Institutu i Češkoj besedi. Radionice će obuhvatiti fenomen češkog literarnog anarhizma, angažiranu književnost na njemačkom jeziku, te propitati status političke aktivnosti, odnosno pasivnosti književnog djela. Radionice u Goethe Institutu i Češkoj besedi odvijat će se dvojezično.

Ranija iskustva Udruge *Blaberon* u organizaciji književnih radionica odnose se na projekt *Kultura čitanja, umijeće gledanja* koji je proveden tijekom 2012. i 2013. godine, a financiran u okviru europskog programa *Mladi u akciji (Youth in action)*. Projekt se sastojao od pet radionica čitanja ponuđenih srednjoškolcima u nekoliko zagrebačkih gimnazija i strukovnih škola. Nakon projekta izašao je i zbornik teorijskih tekstova *Političko – pedagoško : Janusova lica pedagogije*, koji je slobodno dostupan na stranici udruge:

http://blaberon.files.wordpress.com/2013/09/politic48dko-pedagog5a1ko-janusova-lica-pedagogije1.pdf

http://blaberon.files.wordpress.com/2013/09/politic48dko-pedagog5a1ko-janusova-lica-pedagogije1.pdf

Novim projektom udruga izlazi iz škola i u suradnji s narodnim knjižnicama, vrtićima, domovima za starije i Goethe Institutom širi polje borbe pomoću književne moći. Na stranicama udruge **Blaberon naći ćete sve potrebne informacije o terminima, lokacijama, temama, kao i kontakte za prijavu sudjelovanja:** <http://blaberon.wordpress.com/>. Voditeljicama radionica možete se javiti i elektroničkom poštom, na adresu blaberon@gmail.com.

Ostale najave

Europska konferencija o informacijskoj pismenosti (ECIL 2014) održat će se u Dubrovniku 20. – 23. listopada 2014. godine. Više informacija na <http://www.ecil2014.org/>.

13. dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi održat će se u Hrvatskoj čitaonici Subotica i Gradskoj knjižnici Subotici (Republika Srbija) 24. – 25. listopada 2014. godine. Tema ovogodišnjeg savjetovanja bit će *Knjiga do djece – knjiga za djecu*.

Stručni skup Rad s djecom i mladima u knjižnicama sjeverozapadne Hrvatske održat će se 14. studenog 2014. godine u Knjižnici „Nikola Zrinski“ Čakovec. Cilj je skupa razmijeniti znanja i iskustva knjižničara koji rade s djecom i mladima, te predstaviti rad dječjih knjižničara sjeverozapadne Hrvatske.

Program skupa dostupan je na <http://www.hkdustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/20141001-Cakovec%20program%20skupa%20Djeca%20i%20mladi%20u%20knjiznicama.doc>.

Međunarodni stručni skup Dječji odjel – partner obitelji i predškolskoj ustanovi održat će se u petak, 7. studenoga 2014. u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Vinkovcima. Više informacija na http://www.gkvk.hr/index.php?option=com_content&task=view&id=348&Itemid=1.

18. Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture održat će se u Rovinju, 26. – 28. studenoga 2014. s temom *Globalno i lokalno, lokalno i globalno – GLOCAL*. Više informacija na <http://theta.ffzg.hr/akm/>.

Stručni skup Očuvanje identiteta malih naroda u Europskoj uniji – pozicija i uloga knjižnica održat će se u prosincu 2014. godine

u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu. Rok za prijavu tema i sažetaka predavanja je 1. prosinca 2014. godine.

Više informacija na http://hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/odabrana_novost/667/?target=.

14. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama u organizaciji Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja HKD-a i Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu **održat će se u Zagrebu 10. prosinca 2014. godine.** Cilj je okrugloga stola ukazati na promjene koje digitalna sredina unosi u poslovanje knjižnica i posebno istaknuti potrebu da se utvrde i zajamče prava korisnika.

Međunarodni stručni skup Vremeplov: dječji odjeli jučer-danas-sutra održat će se u Županijskoj komori u Osijeku 13. prosinca 2014. godine u organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. Više informacija na stranici <http://www.hkdustvo.hr/hr/skupovi/skup/251/>.

Međunarodna studentska konferencija Bobcatsss održat će se u Brnu 28. - 30. siječnja 2015. godine. Više informacija na <http://www.bobcatsss2015.com/wp/>.

14. međunarodni simpozij informacijskih znanosti (ISI 2015) održat će se 19. – 21. svibnja 2014. godine na Sveučilištu u Zadru. *ISI (International Symposium of Information Science)* je međunarodna konferencija koja jednom u dvije godine okuplja znanstvenike, istraživače i studente u području informacijskih znanosti iz Europe i svijeta, kako bi zajednički raspravili ključne teme i probleme povezane s informacijama u umreženom društvu. Više informacija i prijave na stranici <http://www.isi2015.eu/>.

CSSU

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u svjetlu novog projektnog ciklusa

Dijana Machala
voditeljica CSSU-a
dmachala@nsk.hr

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj nacionalni je program stalnog stručnog usavršavanja knjižničara i informacijskih stručnjaka u čijoj provedbi sudjeluju projektni partneri i osnivači Centra: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba te Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Bodovani program namijenjen je knjižničarima iz svih vrsta knjižnica, usklađen sa kompetencijskom matricom cjeloživotnog učenja te izražen u terminima ishoda učenja. Cjelodnevni tečajevi dostupni su u Zagrebu te u drugim knjižnicama izvan Zagreba, a uz tečajeve koji se izvode tradicionalnom metodom poučavanja, polaznicima su dostupna i tri *online* tečaja: *Uloga knjižnice u e-učenju*, *Digitalizacija za male baštinske institucije* i *Suradnja sa Europeanom*. U izvođenju godišnjeg programa edukacije sudjeluje više od 60 predavača, knjižničara-praktičara, profesora knjižničarstva i informacijskih znanosti te drugih stručnjaka. Poziv za predlaganje novih tema i sadržaja tečaja trajno je otvoren i dostupan na adresi: <http://cssu.nsk.hr/poziv/obrazac-za-prijavu-radionice2014/>.

Djelovanje Centra u 2013. godini obilježile su mjere **Osnivačkog kolegija Centra** kojima su se nastojale ublažiti posljedice značajnog smanjenja projektnih sredstava Ministarstva kulture RH iz **godišnjeg Programa javnih potreba u kulturi**, a iz kojih se najvećim dijelom financira redovito djelovanje Centra. Navedene mjere odnose se na nužnost smanjenja trajanja tečajeva sa 6 na maksimalno 5 sati

te vođenje samoodrživog poslovanja uz dokidanje sredstava namijenjenih nakladničkoj djelatnosti i pripremi edukativnih materijala te reprezentaciji. Recesijske mjere poslovanja usvojene su kako bi se, bez obzira na nepovoljno financijsko razdoblje, i nadalje osiguralo izvođenje jednog besplatnog tečaja u svakoj županiji u RH, sukladno iskazanim potrebama i interesu.

U skladu s tim, **Centar je tijekom 2013. godine održao 82 tečaja** te ostvario ukupno 400 sati edukacije. Sudjelovalo je ukupno **1 339 polaznika na klasičnim te 101 polaznika na online tečajevima**. U Zagrebu je održano 48 tečajeva, ostvareno je 232 (58%) sati edukacije na kojima je prisustvovalo 540 polaznika. U knjižnicama izvan Zagreba održana su 34 tečaja te je ostvareno 168 (42%) sati edukacije s ukupno 799 polaznika. U okviru suradnje Centra za stalno stručno usavršavanje te županijskih matičnih službi, regionalnih knjižničarskih društava i sveučilišnih knjižnica u Republici Hrvatskoj organizirana su ukupno 22 besplatna tečaja.

Ako promatramo posljednje tri godine (*Tablica 1.*) uočava se **tendencija smanjenja broja polaznika iz školskih te djelomice iz narodnih knjižnica, uz značajno povećanje interesa knjižničara iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica**. Smatramo kako je trend odraz pluralističkog sustava nadležnosti nad stručnim pitanjima u području školskog knjižničarstva, ali istodobno i povećanja tečajeva i tema od interesa za visokoškolsko, specijalno i znanstveno knjižničarstvo.

Tablica 2. prikazuje odaziv polaznika na tečajeve Centra po gradovima. Ako se izuzme Zagreb, najaktivnija središta su Vinkovci,

Trend promjena strukture polaznika po vrsti knjižnice				
	2011	2012	2013	Kretanje
Školske knjižnice	543 (39%)	516 (39%)	359 (27%)	↓
Narodne knjižnice	381 (27%)	364 (28%)	308 (23%)	↓
Visokoškolske knjižnice	145 (10%)	123 (9%)	233 (17%)	↔
NSK	237 (16%)	218 (16%)	208 (16%)	→
Specijalne knjižnice	102 (7%)	87 (7%)	193 (14%)	↔
Ostali – muzeji, arhivi, znanstvena zajednica i sl.	18 (1%)	14 (1%)	38 (3%)	↔
UKUPNO	1426	1323	1339	

Tablica 1. Trend promjena strukture polaznika po vrsti knjižnica 2011-2013.

KNJIŽNIČARI PREPORUČAJU

Grad	Zagreb	Vinkovci	Rijeka	Pula	Zadar	Karlobelica	Bjelovar	Krapina	Šibenik	Osak	Slavonski Brod	Vareždin	Karlovac	Osijek	Čakovec	Ipilj	Vrhnika	Dubrovnik	Plova	Gospić
Br.	540	114	107	89	81	53	45	34	33	32	31	30	28	27	26	22	21	14	12	-
pol.																				

Tablica 2. Broj polaznika po gradovima

Rijeka, Pula, Zadar i Koprivnica sa više od 50 polaznika godišnje. **Teme koje su izazvale najveći interes polaznika** su teme vezano uz zaštitu prava autora i korisnika; reviziju i otpis knjižnične građe; odabir, vrednovanje i korištenje e-izvora; službene informacijske izvore; izradu mrežnih stranica CMS sustavom WordPress; metode uspješnog komuniciranja te bibliometrijske usluge knjižnica.

Bez obzira na otegotne okolnosti višegodišnje nepovoljne ekonomske situacije, **program za 2014. godinu donosi 12 novih tečajeva**: II.5. *Konzervatorsko restauratorski postupci na starim uvezima* (Martina Pravec); II.6. *Upravljanje tiskanom baštinom. Programi preventivne zaštite baštinskih zbirki* (Tinka Katić); II.7. *Čitateljski klubovi: povijest, osnivanje, organizacija, provođenje* (Verena Tibljaš i Vesna Kurilić); II.9. *Pristup informacijama i komunikaciji u knjižnicama za osobe oštećena vida – upotreba besplatnog čitača zaslona NVDA* (Hrvoje Katić i Antonija Mikac); IV.9. *UDK u praksi – Novi UDK izdanje 2013.* (Lidija Vukadin); V.1. *Analiza interesno-utjecajnih skupina, SWOT analiza i brain-*

storming u praksi (Ivo Tokić); V.2. *Upravljanje kvalitetom* (Ivo Tokić); V.7. *Kvalitativne metode u istraživanju knjižnica i korisnika: primjere usmene povijesti* (Marica Šapro Ficović); VII.2. *Proces nakladničke djelatnosti: kako objaviti knjigu* (Lobel Machala); VII.3. *Kako pokrenuti znanstveni časopis: od ideje do e-časopisa* (Alisa Martek); VI.7. *Semantički web* (Dijana Machala); te VI.11. *Primjena pametnih telefona u knjižnicama* (Krunoslav Rendulić).

Cjeloviti raspored programa održavanja tečajeva tijekom 2014. godine dostupan je na novom mrežnom portalu Centra na adresi <http://cssu.nsk.hr>, a pretplata na besplatne elektroničke novosti <http://cssu.nsk.hr/newsletter> omogućuje tjedno primanje novosti iz područja obrazovanja i izobrazbe knjižničara te o programima održavanja tečajeva. Stav o važnosti tema za stalno stručno usavršavanje možete iskazati i putem online ankete dostupne na mrežnom portalu.

Pozivamo vas da i nadalje aktivno sudjelujete na našim tečajevima čime pridonosite razvitku cjelokupnih knjižničnih usluga.

Krhkost djetinjstva, lomljivost života, neuhvatljivost sreće

Prikaz knjige Pierre Péju, *Mala Kartuzijanka, s francuskog prevela Sanja Beslač, Fraktura, Zagreb, 2008.*

Vanja Kulaš

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

vkulas@ffzg.hr

Mala kartuzijanka (La petite Chartreuse, Gallimard, 2002.) nagrađivan je i preveden roman francuskog filozofa, književnika,

esejista i biografa Pierrea Péjua, a 2005. godine je i ekraniziran (red. Jean-Pierre Denis).

Za naslovnom sintagmom krije se djevojčica koja nesretno stradava u gradiću pod alpskim masivom La Chartreuse, a nakon nesreće zanijemjeviši, nalik je pripadnicama redovničkog reda utemeljenog upravo u tim krajevima – kartuzijankama zavjetovanim na šutnju.

Knjižar s kraja stoljeća, preprodavač književne droge – to je Etienne Vollar, čija će se neiskorjenjiva samoća dramatično ukrstiti s onom malene Eve Blanchot. *Dvije crte susrest će se u jednoj jedinstvenoj tragičnoj točki.* Tako je Péju poetično komprimirao užas trenutka u kojemu će se krhka curica u crvenom haljetku naći pod kotačima knjižareva zelenog kombija prekrca-

nog knjigama.

Thérèse, Evina majka, žena je koja bezglavo bježi od roditeljske odgovornosti, od sebe same – vuku je ceste i vlakovi, jedino što želi nestati je. Čitatelj o njoj ne doznaje gotovo ništa, no intuitivno zna da nije riječ tek o skitalačkom nervu – u pitanju je egzistencijalni strah, emocionalno iščašenje, trauma koja ostavlja čitatelju nerazjašnjenom, poprima čudovišne razmjere.

Vollard je pak sredovječni usamljenik koji se pritažio u labirintu uličica starog grada, stanuje samotno iznad svoje knjižare, mračnog antikvarijata punog zakutaka, niša i drhturavih tornjeva knjiga. Dane provodi u svakodnevnoj borbi slova i prašine, suverenoj anarhiji, radosnoj alkemiji, mješavini najminucioznijeg reda i kaosa, ljubavi za knjige i bjesomučnog gomilanja... u spokojnom supostojanju s vjernom pomoćnicom i pokojim knjigoljupcem-kupcem. Suprotno Thérèse, tužni knjižar ne voli automobile, zazire od brzine, u svome je bijegu inertan – on se od svijeta i svoje nesreće sklanja u papirnata utočišta od riječi. No, baš njemu takvome dogodilo se da svojim nevoljkim kretanjem, u vožnji koje se boji, poništi tuđe kretanje – očajnički trk napuštene djevojčice.

Dvoje faličnih odraslih, gorostasni Vollard i eterična gospođa Blanchot, prouzrokovali su tragediju jednog djeteta, no krivo je samo jedno od njih. Kad Evu vlastita majka odbaci, nepoznati muškarac najprije će je ne htijući dovesti do ruba smrti, a potom prigriliti kao svoju. Pri tome će u sebi otkriti osjećajnost koju je potiskivao još od svoga traumatičnog djetinjstva, misleći da je tako pametnije ili barem lakše.

Uvodni i završni dio romana ispričovijedani su u neutralnom trećem licu, dok je vremenski umetnuti središnji dio u *ich-formi* analepsa u Vollardovo turobno đaćko doba, kada je kao odeblje siročće bez roditelja trpio svirepo vršnjačko nasilje. On koji je naprasno ostao bez djetinjstva, slično je nehotice učinio drugom biću.

Nimalo ga ne tješi što je taj udes tek rez u kontinuiranoj, iako ne posve opipljivoj obiteljskoj katastrofi Thérèse i Eve. Evu je djetinjstva lišila vlastita majka, a Vollard ju je na neki način, iako to ni njemu ni čitatelju nije lako shvatljivo, izbavio od tuge, napuštenosti i nesigurnosti.

Pierre Péju, potekao iz obitelji lijonskih knjižara, u romanu zdvaja nad zastarjelošću i očekivanom propašću koncepta malih knjižara, no Vollardovu starinsku trgovinu neće pomesti agresivni trendovi digitalnog doba, već banalna i time još tragičnija havarija. Samog Vollarda pak glave neće doći patološka plahost i potreba za osamljivanjem, nego uvjerenje da je razorio živote dviju osoba, djevojčice i njezine majke.

Nakon traume, dijete koje je silno čeznulo za majčinom toplinom i ma kakvim ljudskim kontaktom, postat će nedostupno, isprva u komi, potom autistično. A Etienne Vollard, dotada zatvoren i asocijalan, baš ovu bezglasnu djevojčicu odabrat će za interakciju, doduše jednosmjernu, i dozivati je k svijesti šapućući joj komadičke književnih tekstova. Dvoje nesretnika pomoći će jedno drugome, no pripovijest ostaje bez *hepienda*.

Knjiga je ovo o trima razdirućim samoćama; o krhkosti djetinjstva, lomljivosti života, neuhvatljivosti sreće. Ovu prozu uklopljivom u sadržaj *HKD Novosti* – među tekstove namijenjene knjižničarima i profesionalnim knjigoljupcima – čini središnji protagonist, strastveni bibliofil koji svaki pročitani tekst zna naizust, knjižar koji poznaje

baš svaku svoju knjigu: *po samom izgledu korica, bijelih ili šarenih, Vollard učas može prepoznati gotovo svako izdanje, približan datum izdavanja, biblioteku, naslov, autora...* Čovjek koji se knjigama prepušta strastveno i s povjerenjem onako kako to nije kadar činiti s ljudima.

Mala kartuzijanka nevelik je roman trodijelne strukture koji stane u džep ili elegantnu torbicu, ali oprez, ova mračna knjižica nikako nije prikladna za usputna čitanja na prozaičnim mjestima poput čekaonica i tramvaja. Riječ je o svojevrsnom biblioterapijskom tekstu za povlačenje od vreve, utapanje u tuzi do katarze i samoiscjeljenja. Poetičan je to roman koji se čita zbog atmosfere, manje zbog fabule i a priori zahtijeva specifično raspoloženje, a možda i određeno životno iskustvo, jer važnije ga je osjetiti nego razumjeti.

Elektroničko izdanje
dostupno je na
<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/>.

Obavijest o novom broju Novosti
Želite li da vas obavještavamo o izlasku novog broja Novosti, javite nam svoju e-adresu na novosti@hkdrustvo.hr.

Impressum

Nakladnik:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Adresa HKD Novosti:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Hrvatske bratske zajednice 4

10000 Zagreb

Tel./Fax +385 (0)1 615 93 20

E-mail: novosti@hkdrustvo.hr

<http://www.hkdrustvo.hr>

Glavna urednica i grafička priprema:

Tea Čonč (tconc@ffzg.hr)

Uredništvo:

Mira Barberić (mira.barberic@gmail.com)

Andrea Božić (andrea.bozic@saponia.hr)

Lektura: Nives Franić (nfranic@unipu.hr)

Mihaela Kovačić (mihaela@svkst.hr)

Marijana Mišetić (mmiseti@ffzg.hr)

Dunja Holcer (dunjaholcer@gmail.com)

Korektura: Alka Stropnik (alka.stropnik@kgz.hr)

UPUTE AUTORIMA

Moto uredništva *Novosti HKD-a* jest

informirati, educirati, povezivati

U svrhu ostvarenja ovoga mota, prilozi u *Novostima* moraju biti informativni i sažeti, s jasnim ciljem i predmetom izvještavanja ili raspravljanja, čvrste strukture i bez nepotrebnih ponavljanja.

Vijesti su tekstovi duljine do pola kartice (900 znakova) s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o događaju koji se prati. Foto-vijest uključuje pola kartice teksta i fotografiju.

Najave su tekstovi duljine do pola kartice s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o najavljenoj manifestaciji.

Izveštajni su tekstovi od 1 do 3 kartice teksta. Pri izvještavanju s opsežnijih sastanaka i manifestacija molimo grupirajte teme i stavite naglasak na svrhu i zaključke.

Obrada teme broja podrazumijeva tekst izvještajnog ili raspravljačkog karaktera 1 – 4 kartice koji se tiče teme istaknute za određeni tematski broj.

Tekstove je poželjno popratiti kvalitetnim fotografijama.

Uz tekst, molimo autore da navedu svoje **ime i prezime, e-adresu i instituciju kojoj pripadaju, odnosno dužnost** koju obavljaju, a vezana je uz tekst koji su napisali.

Uredništvo zadržava pravo kraćenja tekstova, a u slučaju potrebe za preoblikovanjem teksta, konzultirat će autora. Rok za predaju tekstova je dva tjedna prije izlaska sljedećeg broja (bit će pravovremeno oglašeno).

Tekstove molimo slati elektroničkom poštom na tconc@ffzg.hr ili novosti@hkdrustvo.hr.

Svrha ovih uputa ujednačavanje je izgleda i kvalitete tekstova i poticanja autora da razvijaju vještine oblikovanja pismenih izvještaja. Cilj je dobiti jasno strukturiranu i sadržajnu publikaciju kao prepoznatljiv *brend* HKD-a.

Nadamo se da će nova koncepcija *Novosti* privući širu publiku unutar knjižničarske zajednice te donijeti veću vidljivost HKD-u, knjižničarskoj zajednici i cjelokupnoj struci u javnosti.

Sve vas pozivamo da nam svojim tekstovima, komentarima i prijedlozima u tome pomognete!